

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

KONYA EKONOMİ RAPORU

2012

İÇİNDEKİLER

2012 YILI EKONOMİK DEĞERLENDİRMESİ

I. DÜNYA EKONOMİSİ

1. Küresel Ekonomide Genel Görünüm	1
2. Ülke Grupları İtibariyle Ekonomiler	3
2.1. Gelişmiş Ekonomiler	3
2.2. Yükselen Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ekonomiler	10
3. Küresel Ticaret	13
4. Enflasyon	14
5. Küresel İşsizlik	16
6. Para Politikaları ve Kamu Borçları	18
7. Enerji	19
8. 2012 Yılı Ekonomik Değerlendirmesi	21

II. TÜRKİYE EKONOMİSİ

1. Giriş	23
2. Büyüme ve İstihdam	25
3. Ödemeler Dengesi ve Dış Borç	32
4. Finans Hesapları ve Yabancı Sermaye	39
5. Özelleştirme	41
6. Merkezi Yönetim Bütçesi ve Borç Stok Durumu	42
7. Mali Piyasalardaki Gelişmeler ve Para Politikası	46
8. Fiyat Gelişmeleri	49
9. Finansal Odaklanmayı Geliştirmek İçin Atılan Adımlar	52
10. Genel Değerlendirme	53

III. KONYA EKONOMİSİ

1. Nüfus	55
2. Sosyo-Kültürel Yapı	58
3. Tarım	61
4. Sanayi	65
5. Dış Ticaret	72
6. Ticaret ve Finansman	78
7. Bankacılık	83

8. İstihdam	86
9. Enerji	89
10. Ulaşım	91
11. Sağlık	93
12. Turizm	94
13. Eğitim	95
IV. KONYA’NIN ÖNCELİKLİ PROJELERİ VE ÖNERİLERİMİZ	
1. Konya Ovaları Projesi	97
2. Ulaşım ile İlgili Projeler	99
3. 4. Organize Sanayi Bölgesi ile İlgii Son Durum	105
4. Eğitim Alanındaki Projeler	105
5. Enerji Alanındaki Projeler	107
6. Ar-Ge ve İnovasyon Alanındaki Projeler	109
7. Sağlık Alanındaki Projeler	109
8. Kültür ve Turizm Alanındaki Projeler	111

KONYA TİCARET ODASI

DÜNYA EKONOMİSİ

1. KÜRESEL EKONOMİDE GENEL GÖRÜNÜM

2012 yılında küresel krizin dünya ekonomisi üzerindeki olumsuz etkileri, alınan önlemlere rağmen devam etmiş ve ülke ekonomilerindeki yavaşlama eğilimi sürmüştür. Küresel krizin üzerinden 5 yıl geçmesine rağmen; başta gelişmiş ekonomiler ve Euro bölgesi olmak üzere birçok ülke temel makroekonomik ve finansal sorunlarını halen çözememiştir.

2008 yılı sonunda Lehman Brothers'ın iflasıyla derinleşen dünya çapındaki kriz sonrasında dünya ekonomisi 2010 yılından başlayarak güçlü bir iyileşme göstermiş, ancak 2011 yılının ikinci yarısından itibaren yeniden ivme kaybetmeye başlamıştır. IMF'nin en son Eylül ayında yayınladığı dünya ekonomik görünüm raporuna göre dünya ekonomisi 2010 yılındaki %5,1 büyümenin ardından, 2011 yılında %3,8'e gerilemiştir. 2012 yılında ise %4 büyüme hızına erişeceği tahmin edilmektedir.

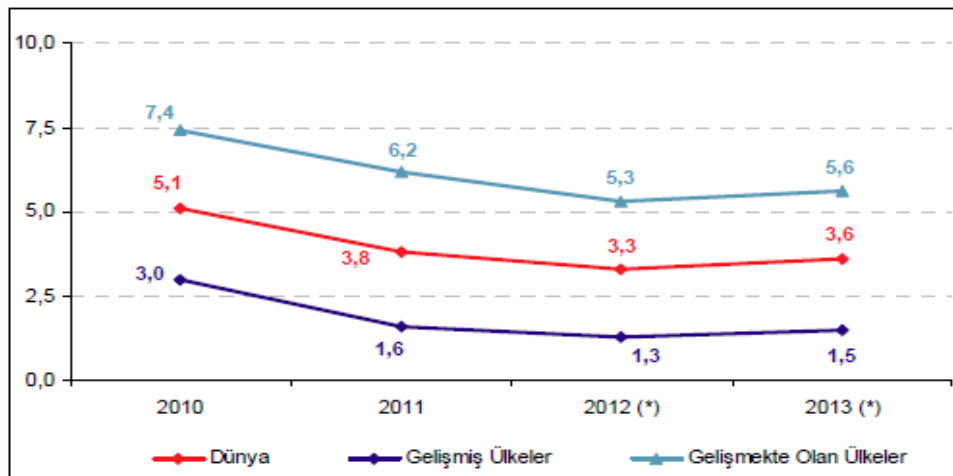
TABLO 1. Dünya Ekonomisine İlişkin Temel Göstergeler (%)

	2008	2009	2010	2011	2012*	2013*
Dünya Büyümesi	2,8	-0,6	5,1	3,8	3,3	3,6
Dünya Ticaret Hacmi	3,0	-10,7	12,6	5,8	3,2	4,5
Enflasyon	6,0	2,5	3,7	4,9	4,0	3,7
Petrol Fiyatları (\$)	97,0	61,8	79,0	104,1	106,2	105,1

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünümü Raporu- Ekim 2012 * Tahmini

Euro bölgesi ve ABD'deki belirsizliklerin devam etmesi ve özellikle jeopolitik risklerin varlığı nedeniyle petrol fiyatlarının yüksek seyretmesi, 2012 yılında da küresel ekonominin performans kaybetmesine neden olmuştur. Kriz sonrası büyüme performansının gelişmiş ekonomilerde düşük devam etmesi, söz konusu ekonomilerin hala kriz öncesi seviyelerini yakalayamamalarına yol açmıştır.

Büyüme (%)

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünümü Raporu- Ekim 2012 * Tahmini

Ancak bu yılbaşında Japonya depremi ve emtia fiyatlarında sert artışlarla teklemeye başlayan iyileşme, Avrupa borç krizinin derinleşmesiyle iyice ivme kaybetmiştir. Hatta şu aralar ikinci bir durgunluk (resesyon) ihtimalinin oldukça yükseldiği görüşü hakimdir. IMF senaryolarında AB borç krizinin kontrolden çıkmayacağı varsayılmakta, ancak son yıllarda yaşananların bunun ne kadar hassas olduğunu teyit ettiği belirtilmektedir. Sonuçta piyasalar ve buna bağlı olarak dünya ekonomisinin geleceği yine sıkıntılı bir dönemden geçmektedir.

Bu çerçevede, IMF Aralık güncellemesinde bu Eylül ayında öngördüğü rakamların aşağı yönlü revize edilmesi çok şaşırtıcı olmayacaktır. Nitekim OECD Kasım ayında yayınladığı raporunda 34 üye ülke için ortalama büyüme beklentisini %2,3'den %1,6 ya indirmiş; Avrupa'da ise büyüme beklentisini sıfıra yakın tutmuştur. ABD'de büyüme oranının ise 2011 yılında yüzde 1,8 iken 2012 yılında yüzde 2,2 olması beklenmektedir.

Kriz sonrası hızlı bir şekilde yükselen işsizlik oranları; ABD, Euro Bölgesi ve Japonya'da hala kriz seviyesinin çok üzerinde seyretmektedir. 2011 yılında gelişmiş ülkelerde yüzde 8,5 olan işsizlik oranının 2012 yılında yüzde 9,1'e yükselmesi öngörülmektedir.

TABLO 2. Dünya Ekonomik Görünümü

	GERÇEKLEŞEN (%)		TAHMİNİ (%)	
	2010	2011	2012	2013
BÜYÜME				
Dünya Hasılası (% Değişim)	5,1	3,8	3,3	3,6
Gelişmiş Ekonomiler	3,0	1,6	1,3	1,5
A.B. D	2,4	1,8	2,2	2,1
Euro Bölgesi	2,0	1,4	-0,4	0,2
Almanya	4,0	3,1	0,9	0,9
Fransa	1,7	1,7	0,1	0,4
İtalya	1,8	0,4	-2,3	-0,7
İspanya	-0,3	0,4	-1,5	-1,3
Japonya	4,5	-0,8	2,2	1,2
İngiltere	1,8	0,8	-0,4	1,1
Kanada	3,2	2,4	1,9	2,0
Diğer Gelişmiş Ekonomiler	5,9	3,2	2,1	3,0
Gelişmekte Olan Ekonomiler	7,4	6,2	5,3	5,6
Orta ve Doğu Avrupa	4,6	5,3	2,0	2,6
B.D.T.	4,8	4,9	4,0	4,1
Rusya	4,3	4,3	3,7	3,8
Gelişen Asya	9,5	7,8	6,7	7,2
Çin	10,4	9,2	7,8	8,2
Hindistan	10,1	6,8	4,9	6,0
Asean-5	7,0	4,5	5,4	5,8

Latin Amerika ve Karayipler	6,2	4,5	3,2	3,9
Brezilya	7,5	2,7	1,5	4,0
Meksika	5,6	3,9	3,8	3,5
Ortadoğu ve Kuzey Afrika	5,0	3,3	5,3	3,6
Güney Afrika	2,9	3,1	2,6	3,0
DÜNYA TİCARET HACMİ (Mal Ve Hizmetler)	12,6	5,8	3,2	4,5
İthalat				
Gelişmiş Ekonomiler	11,4	4,4	1,7	3,6
Gelişmekte Olan Ülkeler	13,7	6,5	4,0	5,7
İhracat				
Gelişmiş Ekonomiler	12,0	5,3	2,2	3,6
Gelişmekte Olan Ülkeler	13,7	6,5	2,2	3,6
Emtia Fiyatları				
Petrol	27,9	31,6	2,1	-1,0
Petrol Harici Emtia Fiyatları	26,3	17,8	-9,5	-2,9
Tüketici Fiyatları				
Gelişmiş ekonomiler	1,5	2,7	1,9	1,6
Gelişmekte olan ekonomiler	6,1	7,2	6,1	5,8

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünümü Raporu- Ekim 2012

2. ÜLKE GRUPLARI İTİBARIYE EKONOMİLER

Ülke grupları itibariyle bakıldığında 2012 yılında da küresel büyümenin motorunun gelişmekte olan ekonomiler olduğu görülmektedir. 2011 yılında gelişmiş ekonomiler yüzde 1,6 oranında büyürken, gelişmekte olan ekonomiler yüzde 6,2'lik bir büyüme göstermiştir. Bu ayırım 2012 yılında da devam etmekle birlikte gelişmekte olan ekonomilerin büyümesinde de ciddi oranlarda düşüşler olduğu görülmektedir. 2012 yılında Euro bölgesinin yüzde 0,4 oranında daralması beklenirken, ABD'nin yüzde 2,2 oranında, gelişmekte olan ülkelerin ise yüzde 5,4 oranında büyümesi öngörülmektedir.

2.1. GELİŞMİŞ EKONOMİLER

2011 yılında olduğu gibi 2012 yılında da Euro bölgesindeki gelişmeler küresel ekonomik görünümün temel belirleyicisi olmuştur. 2012 yılının ilk aylarında Avrupa'da borç krizine karşı atılan yapısal, mali ve parasal adımların neticesinde uluslararası platformda nispeten olumlu hava hâkim olmuştur.

Yunanistan'ın kemer sıkma tedbirleri özel sektörün elindeki Yunan tahvillerinden oluşan borcun büyük bir kısmının yapılandırılması, Avrupa finansal istikrar fonu (EFSF)'nin büyüklüğünün 800 milyar dolar Euro'ya çıkarılması ve Avrupa Merkez Bankası (ECB)'nin 1 trilyon Euro'yu bulan LTRO (uzun vadeli yeniden finansman) operasyonu geçici de olsa piyasalarda rahatlama sağlamıştır.

Ancak tüm bu önlemlere rağmen, Euro bölgesindeki kriz derinleşerek ekonomik durgunluk ortaya çıkmıştır. 2012 yılının ikinci yarısında, jeopolitik riskler nedeniyle artan petrol ve emtia fiyatları daha sonrasında İspanya’da patlak veren bankacılık sisteminde kriz ve borç kriziyle 2010 yılında toparlanmaya giren, 2011 yılının ikinci yarısında yavaşlayan Euro bölgesi büyüme ve işsizlik oranları da tekrar olumsuzla dönmüştür. Euro bölgesinde büyüme oranları 0,3 oranlarına kadar düşmüştür. Bu dönemde çevre ülkelerin yanı sıra Avrupa’nın çekirdek ekonomilerden olan Almanya da dahi ekonomik yavaşlama yaşamıştır.

Almanya büyüme rakamlarına bakıldığında bu daha net görülecektir. Almanya ekonomisi 2010 yılında yüzde 4 oranında büyürken 2011 yılında büyüme oranı yüzde 3,1’ e gerilemiştir. IMF 2012 ve 2013 yıllarında Almanya’nın büyümesinin yüzde 0,9 oranında olacağını tahmin etmektedir. Bu çerçevede 2010 yılı temel alındığında Almanya ekonomisinin büyümesinin 2012 ve 2013 yılında yüzde 75 oranında daralacağı beklenmektedir. Bu durum Avrupa ekonomisinin ne kadar zor ve sıkıntılı bir dönemden geçtiğinin göstergesidir.

Avrupa’nın bir diğer çekirdek ekonomisi olan Fransa’ya baktığımızda ise durumun Almanya’dan farksız olmadığı görülmektedir. Her ne kadar ekonomisi Almanya kadar canlı olmasa da 2010 ve 2011 yılları için gerçekleşen büyüme oranı her iki yıl içinde yüzde 1,7’dir. 2012 büyüme tahminine baktığımızda yüzde 0,1 ve 2013 tahminine baktığımızda ise yüzde 0,4 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Euro bölgesinde İspanya ve İtalya ekonomileri karşılaştırıldığı zaman ise İtalya’nın İspanya’dan biraz daha iyi verilere sahip olduğu görülmektedir. 2010 yılında yüzde 1,8 ve 2011 yılında yüzde 0,4 olarak pozitif görünen İtalya’da büyümenin 2012 yılında genel dünya ekonomisine paralel olarak yüzde -2,3 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu verilerin yanında 2013 yılı büyümesinin ise -0,7 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir.

İspanya’ya baktığımızda ise sonu görülemeyen bir borç krizi, bunu negatif destekleyen büyüme rakamları, çöken bir bankacılık sistemi, çatırdayan bir federal yapı sonrasında, istikrarın olmadığı bir ülke görülmektedir. Bu durum İspanya’nın büyüme rakamlarına da yansımıştır. İspanya ekonomisi 2010 yılında yüzde – 0,4 negatif büyüme gerçekleştirirken, 2011 yılında yüzde 0,4 oranında pozitif büyümeye dönmüştür. Ancak İspanya’nın 2012 yılında yeniden negatife düşerek yüzde -1,5 ve 2013 yılında ise -1,3 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir.

İstihdam tarafına bakıldığında ise büyüme ile yakın ve ters yönlü ilişki nedeniyle 2011 yılında, özellikle gelişmiş ekonomilerde olmak üzere, işsizliğin yükseldiği görülmektedir. 2012 yılı rakamları da bunun devam ettiğini işaret etmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) gelişmiş ekonomilerdeki zayıf ekonomik performans dolayısıyla 2011 ve 2012 yıllarına ilişkin işsizlik oranlarını geçtiğimiz Nisan ayında yukarı yönlü olarak revize etmiştir. Gelişmiş ekonomilerde işsizlik oranı 2011 yılında yüzde 8,5’e çıkmıştır; 2012 için ise bu oranın yüzde 9,1’e yükselmiştir.

İstihdamdaki aşağı yönlü gidişatı gelişmiş ekonomiler açısından açıklayan iki önemli mekanizma vardır. Buna göre; artan borçlanma maliyetleri bu ekonomileri daha fazla kemer sıkma önlemi almaya iterek talebi kısımtadır. Diğer yandan Euro bölgesinde mevcut zayıf iç talep ve döviz kurlarındaki esneksizlik nedeniyle düşen ihracat da büyümeyi olumsuz etkilemektedir.

2.1.1. ABD Ekonomisi

ABD’de Obama’nın ikinci kez başkan seçilmesi neticesinde seçimlere ilişkin belirsizlik ortadan kalkmış ancak mali uçuruma ilişkin endişeler güçlenmiştir. Kongre’de uzlaşma sağlanamazsa, ABD ekonomisi Ocak ayında yürürlüğe girecek olan ve ‘mali uçurum’ olarak adlandırılan 600 milyar doların üzerinde otomatik vergi artırımları ve harcama kesintileri ile karşı karşıya bulunmaktadır. Seçimler sonucunda çoğunluğu, Temsilciler Meclisi’nde Cumhuriyetçi Parti, Senato’da ise Demokrat Parti elinde bulundurmaktadır. Eğer ABD Başkanı Barack Obama ve ABD Kongresi mali uçurum sorununu çözmezse, dünyanın en büyük ekonomisinin resesyona girebileceği ihtimali söz konusudur. Mali uçurum belirsizliğinin devam etmesi, ekonomiyi desteklemek için tek alternatif olarak kalan FED’in üçüncü tur tahvil alım programının 1 trilyon dolara çıkmasına neden olabilecektir.

Yaşanan Sandy Kasırgası, ABD’nin mali uçurum konusunda ödün verebileceği ihtimalini gündeme getirmiş ve bu paralelde Obama’nın son basın açıklamasında zenginlerden alınan vergi oranlarının yükseltilmesi konusunda kararlı olduğu ancak harcamaların akıbeti konusunda herhangi bir açıklamada bulunmadığı da dikkat çekmiştir.

FED Başkanı Ben Bernanke, bankaların aşırı sıkı kredi standartlarının konut piyasasındaki toparlanmaya zarar verdiğini savunmuştur. Mortgage sektöründeki çöküşün hemen ardından uygulanan sıkı kredi şartlarının doğru olduğunu belirten Bernanke, gereğinden fazla sıkı kredi şartlarının kredi çekecek imkânı olan insanların da konut sahibi olmasını engellediğini belirtmiştir. Ekonomik toparlanmayı desteklemek için ellerindeki politika araçlarını kullanmaya devam edeceklerinin de altını çizen Bernanke, 40 milyar dolarlık aylık tahvil alımını devam ettireceklerini ve yüzde 7,9 olan işsizlik oranını düşüreceklerini ifade etmiştir.

ABD ekonomisi 2012 yılında Euro bölgesine kıyasla daha iyi bir performans sergilemiş olmakla birlikte istenen ivmeyi yakalayamamıştır. Yılın ilk çeyreğinde gelen büyüme ve istihdam verileri olumlu bir hava yaratmış olsa da bu toparlanma sinyalleri kalıcı olmamıştır. ABD’de büyüme rakamlarına baktığımızda 2010-2013 yılları arasında yüzde 2,4 ve 1,8 büyüme aralığında bir büyüme bandı yakalaması beklenmektedir. ABD ekonomisinde 2012 yılının ilk çeyreğinde yüzde 2 oranında büyüme gerçekleşmiş ve işsizlik son 3 yılın en düşük seviyesine gerilemiştir; ancak ikinci çeyrekte yalnızca yüzde 1,3 oranında büyüyen ekonomide işsizlikte yüksek seyretmektedir. 2011 yılında ABD işsizlik oranı 5,9 olarak gerçekleşirken, 2012 yılı eylül ayı verilerine göre bu oran yüzde 9,5’e kadar çıkmıştır.

TABLO 3. Büyüme Açısından ABD Ekonomisi ile Diğer Ekonomiler Kıyaslaması

	Gerçekleşen (%)		Tahmini (%)	
	2010	2011	2012	2013
A.B. D	2,4	1,8	2,2	2,1
Gelişmiş Ekonomiler	3,0	1,6	1,3	1,5
Euro Bölgesi	2,0	1,4	-0,4	0,2
Almanya	4,0	3,1	0,9	0,9
Japonya	4,5	-0,8	2,2	1,2
İngiltere	1,8	0,8	-0,4	1,1
Kanada	3,2	2,4	1,9	2,0
Çin	10,4	9,2	7,8	8,2
Hindistan	10,1	6,8	4,9	6,0

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünümü Raporu- Ekim 2012

ABD ile diğer çekirdek (lider) ekonomiler diye tabir edilen ekonomiler kıyaslandığında, ABD ekonomisinin gelişen ve gelişmekte olan ekonomilerin hem büyüme rakamları hem de işsizlik rakamları içerisinde geride kaldığı görülmektedir. Dünya ekonomisinin çok fazla dalgalandığı bir dönemde ABD ekonomik büyüme verisinde bu dalgalanmanın yaşanmaması, ABD'nin kısa vadede gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomiler içerisinde yavaş ama istikrarlı bir şekilde büyüme trendi içinde olduğunu da göstermektedir.

ABD ekonomisi 2012 Eylül ayı verilerine göre yüzde 7,8 işsizlik oranına sahiptir. İnşaat sektörüne yönelik FED tarafından haftalık 40 milyar dolarlık tahvil alımı yapmaya başladıktan sonra ABD ekonomisinde ciddi canlanmalar yaşanmıştır. Yapılan bu tahvil alımını müteakip ABD işsizlik verileri son üç yılın en düşük seviyelerine gelmiş ve Ekim ayı itibarıyla yüzde 8,2 oranına kadar gerilemiştir. FED'in aldığı bu önlem şimdilik işe yarıyor gibi gözükse de, ABD ekonomisinin tam toparlanma yaşayabilmesi için istihdam sektöründe yeni bir teşvike ihtiyacı vardır. Büyük ekonomilerin depresyona girdiği dönemlerde, mavi yakalı denilen yetişmiş iş gücü piyasası, en çok zarar gören işgücü piyasasıdır. Ekonomik toparlanmanın işareti olarak kabul edilen işgücü içerisindeki mavi yakalıların işsizlik oranını düşürmesi gerekmektedir. ABD ekonomisi yönetiminin bu noktada iş piyasasına ek teşvik oluşturması gerekmektedir.

İşsizlik oranı Ekim ayında, Eylül ayına kıyasla çok az değişiklik göstererek yüzde 7,9 oranına yükselmiştir. Ekim ayında 171 bin kişilik tarım dışı istihdam yaratıldığı kaydedilmiştir. Sivil işgücü sayısı Ekim ayında 578 bin kişi artmış ve işgücü 155,6 milyon kişiye yükselmiştir. Eylül ayında yüzde 63,6 olan işgücü katılım oranı, Ekim ayında yüzde 63,8'e yükselmiştir. Bunun yanı sıra, Ekim ayında 813 bin kişi iş bulma konusunda ümidini kaybetmesi nedeniyle işgücünden çıkmıştır.

Ekonomik nedenlerle yarı zamanlı çalışmak zorunda olan kişi sayısında 269 bin kişilik düşüş yaşanmış ve bu sayı 8,3 milyon kişiye düşmüştür. Uzun dönem işsizlerin (27 hafta ve üzeri işsiz olanlar) toplam işsizler içindeki oranı Ekim ayı itibarıyla yüzde 40,6 olarak

gerçekleşmiştir. Ekim ayında uzun dönem işsizlerin sayısı yaklaşık 5 milyon kişi olarak kaydedilmiştir.

ABD'de tüketici fiyatları endeksi (TÜFE), Eylül ayında yüzde 0,6 artış gösterdikten sonra, Ekim ayında yüzde 0,1 oranında artmıştır. Ekim ayında 12 aylık endeks değerindeki artış oranı ise yüzde 2,2 olmuştur. Gıda endeksi 0,2 puan artış göstermiştir. Ağustos ve Eylül aylarında enerji fiyat endeksindeki keskin yükselişler ise, yerini ılımlı bir şekilde düşüğe bırakmıştır.

2.1.2. EURO Bölgesi

IMF'nin Ekim ayında yayınladığı son Dünya Ekonomik Görünüm raporunda, Euro Bölgesinde finansal piyasaların, Nisan ayı Dünya Ekonomik Görünüm Raporuna göre daha kırılgan bir görünüme sahip olduğu belirtilmiştir. Raporda, Euro Bölgesi çevre ülkelerinde banka kredilerinin ciddi şekilde daraldığı, merkez ülkelerde ise kredilerin artış hızının düştüğü belirtilmektedir. Artan risk algısı nedeniyle gelişmekte olan ülkelere sermaye çıkışı yaşandığı belirtilmiştir.

Küresel fon piyasalarında yaşanan zorluklar nedeniyle finansman sıkıntısı çeken gelişmekte olan ülkelerdeki bankalar kredi verme koşullarını zorlaştırmışlardır. Finansal koşulların gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yakın vadede kırılgan bir yapıya sahip olacağı, gelişmekte olan birçok ülkenin ise dalgalı sermaye akımlarına maruz kalacağı belirtilmektedir. Gelişmekte olan Avrupa ülkelerinin ise diğer gelişmekte olan ülkelere göre bu durumdan daha fazla etkileneceği belirtilmiştir.

IMF'nin Euro Bölgesi 2012 ve 2013 yılları büyüme tahminleri, Temmuz ayına göre sırasıyla yüzde 0,1 ve yüzde 0,5 puan aşağı yönlü revize edilmiştir. Euro Bölgesinin 2012 yılında yüzde 0,4 oranında daralacağı, 2013 yılında ise yüzde 0,2 oranında büyüyeceği öngörülmektedir. Avrupa Merkez Bankası Euro Bölgesinin 2012 yılı genelinde yüzde 0,6 ila yüzde 0,2 aralığında daralacağını tahmin etmektedir. Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF)'de Ekim ayında açıkladığı yeni tahminlerinde Euro Bölgesinin 2012 yılında yüzde 0,4 oranında daralacağını öngörmektedir.

Euro Zirvelerinde alınan kurtarma fonlarının esnekleştirilmesi kararı ve Avrupa Merkez Bankası'nın müdahaleleri krizin kontrolden çıkmasını engellemiştir. Ancak son öncü göstergeler ile ekonomik yavaşlama çevre ülkelere doğru yayılmıştır.

Euro krizinin çözümü Avrupa ve dünya ekonomisi için önemini korumaktadır. IMF, Avrupa ülkelerinin düşük küresel büyüme ortamında toparlanmaya ve mali sürdürülebilirliğe yardımcı olacak politika sepetine ihtiyaç duyduğunu ifade etmiştir. IMF tavsiyeleri şu şekildedir;

- 29 Haziran'da Bankacılık Birliğinin ve ortak denetim mekanizmasının kurulmasını içeren kararlar uygulamaya konulmalıdır.
- Avrupa Merkez Bankası toplam talebi desteklemek için politika faizlerini düşük tutmalı, hatta gerektiğinde daha da düşürmekten kaçınmamalıdır.

- Euro Bölgesinde mali konsolidasyon planları nominal hedeflerden ziyade yapısal hedeflere odaklanmalıdır.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, İspanya'da süregelen risklerin etkisiyle İspanya'nın beş özerk bölgesinin notunu düşürmüştür. Castilla-La Mancha, Katalonya ve Murcia'nın notu Ba3, Extremadura'nın notu Ba1 ve Andalusia'nın notu Ba2 olmuştur. Öte yandan, Moody's Bask, Madrid, Castilla Leon, Galicia ve Valencia'nın notunu değiştirmemiştir.

2012 yılının birinci çeyreğinde büyüemeyen Euro Bölgesi, 2012 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,2 oranında daralmıştır. Dış ticaret kaleminin pozitif katkısına rağmen iç talepte yaşanan gerileme ve stok değişiminin negatif katkısı bu gelişmede belirleyici olmuştur. GSYH ikinci çeyrekte geçen yılın aynı dönemine göre ise yüzde 0,5 oranında daralmıştır.

Euro Bölgesinde üçüncü çeyreğe ilişkin göstergeler, zayıflayan ekonomik aktiviteye ve artan belirsizlik ortamına işaret etmektedir. Avrupa Merkez Bankası'nın standart ve standart olmayan para politikaları uygulamaları ile büyüme desteklenmektedir. Toparlanamayan küresel ekonomiye ek olarak finansal ve finansal olmayan firmaların bilanço düzeltme süreci büyüme üzerinde ciddi baskı yaratan unsurlardır. Uygulanmakta olan kemer sıkma önlemleri, artan işsizlik ve düşük seviyelerdeki tüketici güveni ekonomik aktiviteyi sınırlandıran diğer unsurlardır. Çevre ülkelerde tekrarlanabilecek finansal gerilimin diğer ülkelere yayılması en önemli aşağı yönlü risk unsuru olarak görülmektedir.

İstihdam açısından baktığımızda ekonomik ve finansal krizin, Euro Bölgesi emek piyasalarını olumsuz etkilemeye devam ettiği görülmektedir. Azalan kapasite kullanım oranları ve düşük seyreden toplam iç ve dış talep Eylül ayında iş kayıplarının artmasına neden olmuştur. Eylül ayında Euro Bölgesi işsizlik oranı Ağustos ayına göre 0,2 puan artarak yüzde 11,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2011 yılının Eylül ayı ile karşılaştırıldığında işsizlik 1,3 puan artmıştır. Euro Bölgesinde işsiz sayısı Eylül ayında bir önceki aya göre 146 bin kişi artarak 18,5 milyona ulaşmıştır. 2011 yılı Ağustos ayı ile karşılaştırıldığında Euro Bölgesinde işsizlerin sayısı 2,2 milyon kişi artmıştır.

İşsizlik oranlarının en yüksek gerçekleştiği ülkeler yüzde 25,8 ile İspanya ve yüzde 25,1 ile Yunanistan olmuştur. Yüksek borç oranlarına sahip bu ülkelerde uygulanan kemer sıkma politikaları nedeniyle işsizlik kaygı verici boyutlara ulaşmıştır. Avusturya ve Hollanda'da sırasıyla kaydedilen yüzde 4,4 ve yüzde 5,4'lük işsizlik oranları ise Euro Bölgesinin en düşük işsizlik oranlarıdır.

Bölge genelinde 25 yaş altı işsizliğin ulaştığı boyut kaygı vericidir. Ağustos ayında yüzde 23 seviyesinde gerçekleşen 25 yaş altı işsizlik oranı, Eylül ayında yüzde 23,3 olarak kaydedilmiştir. 25 yaş altı işsizlerin sayısı 3,5 milyon kişiye ulaşmıştır. Yunanistan'da yüzde 55,6'ya, İspanya'da yüzde 54,2'ye, Portekiz'de yüzde 35,1'e ulaşan genç işsizlik oranları Avrupa için çözülmesi gereken öncelikli sorunlar arasında yer almaktadır.

Enflasyon açısından baktığımızda Euro bölgesinde Ağustos ayında yüzde 2,6 olarak gerçekleşen yıllık gösterge enflasyon, Eylül ayında değişmemiştir. Enflasyonun yüksek enerji fiyatları nedeniyle bir süre daha politika hedefinin üzerinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Ancak Avrupa Merkez Bankası, orta vadede enflasyonun politika hedefi olan yüzde 2 civarında seyredeceği beklenmektedir. Eurostat Ekim ayı gösterge enflasyonunun yüzde 2,5 olacağını tahmin etmektedir.

Avrupa Merkez Bankası anketine göre enflasyonun 2012 yılı genelinde yüzde 2,5 ve 2013 yılında ise yüzde 1,9 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Kamu maliyesi açısından baktığımızda, Euro Bölgesinde birçok ülkede uygulanan kemer sıkma politikalarına rağmen, henüz istenilen hedeflere ulaşamamış ve finansal piyasaların kaygıları giderilememiştir. Ancak geçtiğimiz ay Avrupa Merkez Bankası'nın OMT adını verdiği Doğrudan Parasal İşlemler programı ile sorunlu ülkelerin tahvillerini şarta bağlı olarak limitsiz bir şekilde alacağını açıklaması, kamu finansman maliyeti ve risk primleri ciddi şekilde artmış olan sorunlu ülkelerin 10 yıllık devlet tahvillerinin getirilerinin ve kredi temerrüt takas oranlarının (CDS) gerilemesine yardımcı olmuştur. Ancak ülkelerin tahvil getirileri farklılık göstermektedir. Borç sorunu yaşayan ülkelerin 10 yıllık borçlanma maliyetleri Ekim ayı sonunda Yunanistan'da yüzde 17,9, Portekiz'de yüzde 8,2, İrlanda'da yüzde 4,8, İspanya'da yüzde 5,6, İtalya'da yüzde 4,9, Belçika'da yüzde 2,4 seviyesine gerilemiştir. Almanya'nın borçlanma maliyeti ise yüzde 1,5 seviyesindedir. Euro Bölgesinde ülkelerin tahvil getiri farkları Ekim ayında gerilemeye devam etmiştir.

2.1.3. Japonya

Küresel düzeyde ekonomik yavaşlama ve Çin'deki Japon aleyhtarı protestolar nedeniyle ihracatında gerileme yaşayan, iç tüketimde de durgunluk yaşayan Japon ekonomisi, Temmuz-Eylül döneminde küçülme kaydetmiştir. Gayri Safi Yurtiçi Hasıla oranı bir önceki yıla kıyasla yüzde 3,5 küçülmüştür. Ekonomideki küçülme bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,9 oranındadır. Ülke ekonomisine ilişkin zayıf veriler, Japon hükümeti üzerinde, büyümeyi sağlayacak canlandırıcı önlemler alması konusundaki baskıları artırmaktadır.

Japonya ekonomisinde hem iç hem dış unsurların yarattığı riskler barındırmaktadır. Japonya Merkez Bankası (BOJ), para politikasını rahatlatmak üzere hazır durumda olduğunu ifade etmektedir. Bu yılın sonuna doğru bu yönde adımlar atılması beklenmektedir. Japonya ekonomisinde daralma yaşadığının en büyük göstergesi sayılan ihracatındaki ve makine talebindeki düşüşler Japonya ekonomisinde daralma yaşandığı düşüncesini desteklemektedir.

Dünyanın üçüncü büyük ekonomisi olan Japonya, hala geçen yıl büyük tahribat yaratan deprem ve tsunaminin etkilerinden kendisini kurtarmaya çalışmaktadır. Japonya ekonomisinde büyüme 2010 yılında yüzde 1,8, 2011 yılında yüzde -0,8 gerçekleşirken, 2012 yılında ise yüzde 2,2 pozitif görünüme geçmesi beklenmektedir. Japonya ekonomisinde 2013 yılında büyüme beklentisinde biraz yavaşlama olması ve 2013 yılında büyümenin yüzde 1,2 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Ancak ekonomideki iyileşme çabaları, çeşitli unsurlar yüzünden baltalanmaktadır. Bu nedenlerden en önemlisi, ABD ve Euro bölgesi gibi temel pazarlarında gözlenen ekonomik yavaşlamanın Japon ihracatını da olumsuz etkilemesidir. Euro bölgesindeki borç krizi ve ABD'deki iyileşmenin zayıflığı, yatırımcıların daha güvenli gördükleri Japon parasına yönelmesine yol açmıştır. Bu da, Yeni, Amerikan doları ve Euro karşısında güçlendirmiştir. Yen bu yılın Mart'ından beri dolar karşısında yüzde 5, Euro karşındaysa yüzde 8,5 değerlenmiştir. Yen'in değerlenmesi Japon ürünlerini Amerikan ve Avrupa pazarlarında çok daha pahalı hale getiriyor, dolayısıyla ihracatçılara darbe vuruyor.

Durumun daha da kötüleşmesine yol açan bir diğer unsur ise, iç talebi pekiştirme çabalarının bir sonuç vermemesi olmuştur. Japonya'da iç tüketim Temmuz-Eylül arasında bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,5 düşmüştür.

Ekonomik gözlemciler, bu etmenler yüzünden, Japon ekonominin son üç aylık dönemde daha da küçüleceğini ve teknik anlamda gerileme dönemine girmiş sayılacağını belirtmektedir.

2.2. YÜKSELEN PİYASALAR VE GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

2010 yılında dünya ekonomisinde yaşanan yüksek oranlı büyümede, Çin ve Hindistan oldukça etkili olmuştur. 2010 yılında dünya ekonomisi %5,1 oranında büyürken, Çin %10,4, Hindistan %10,1 oranında büyüme başarısı göstermiştir. 2011 yılında da Çin ve Hindistan'daki %9,2 ve %6,8'lik artışlar, dünya GSYİH'sındaki %3,8'lik büyümeye önemli katkılar sağlamıştır.

2012 yılında ise gelişmiş ekonomilere kıyasla görünümün daha güçlü olduğu gelişmekte olan birçok ekonomide 2012 yılında ılımlı bir büyüme gözlemlenmiştir. Bu ekonomilerde gelişmiş ekonomilerdeki sorunlara bağlı olarak 2012 yılının ilk yarısının sonlarına doğru yavaşlama işaretleri görülmeye başlamıştır.

Gelişmekte olan ekonomiler gelişmiş ülkelere göre, manevra alanlarının daha yüksek olması ve büyüme açısından çok daha iyi bir performans göstermeleri sayesinde krizden nispeten daha az etkilenmiş görünmektedir. 2012 ve 2013 yıllarında öngörülen büyüme oranlarının elde edilmesinde de yine Çin ve Hindistan'ın belirleyici rol oynaması beklenmektedir.

Bununla birlikte dünyanın en büyük ikinci ekonomisi ve en büyük emtia tüketicisi Çin'in 2012 yılının ikinci yarısında son 3 yılın en düşük büyümesini kaydettiği gözlemlenmiştir. Avrupa ve ABD'den gelen talepteki düşüş, Çin ekonomisinin temel motorlarından biri olan ihracatı aşağı çekerken, ülkenin iç talep büyümesi açığını kapatacak boyutlarda ilerleme kaydedememiştir.

2.2.1. Çin

8 Kasım 2012 tarihinde yapılan seçimlerde Çin Komünist Partisi'nin yeni lideri ve dünyanın en büyük ikinci ekonomisini 10 yıl boyunca idare edecek kişi olarak Xi Jinping seçilmiş ve Hu Jintao'dan görevi devralarak ülkenin en büyük siyasi gücü olmuştur. Çin'in yeni lideri, ülkenin en büyük iki ticaret ortağı ABD ve Avrupa Birliği'nde düşük seyreden büyüme nedeniyle 1999'dan bu yana en düşük hızında büyümüş olan bir ekonomiyi devralmıştır.

IMF'nin, Euro Bölgesindeki borç krizinin derinleştiği gerekçesiyle küresel büyüme tahminlerini düşürmesi ve ABD ve Avrupa'da gerekli adımların atılmaması durumunda dünya ekonomisinin daha ciddi yavaşlayacağı beklentisi, Çin ekonomisine yönelik dışsal aşağı yönlü risklerin devam edeceğine işaret etmiştir. Yılın ilk yarısında görece olarak gerçekleşen zayıf büyümenin ardından Çin ekonomisinde yavaşlama eğilimi sürmektedir.

Çin'in resmi istatistik kurumunun verilerine göre, Çin ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 7,4 oranında büyüme kaydederek üst üste yedinci çeyrekte yavaşlama göstermiştir. 2012 yılının ilk 9 ayındaki büyüme oranı ise yüzde 7,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. Ekonomik büyümenin artan altyapı yatırımı ve esnek para politikalarıyla istikrar sağlamaya başladığı fakat enflasyon endişelerinden ötürü daha fazla teşvik politikası ihtimalini azalttığı belirtilmiştir.

TABLO 4. GSYH Büyüme Oranları (Yüzde)

	2011	2012 (3 Aylık)	2012 (6 Aylık)	2012 (9 Aylık)
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (Yüzde)	9,2	8,1	7,8	7,7
Birincil Endüstri (Tarım, Madencilik)	4,5	3,8	4,3	4,2
İkincil Endüstri (Sanayi)	10,6	9,1	8,3	8,1
Üçüncül Endüstri (Hizmetler)	8,9	7,5	7,7	7,9

Kaynak: Çin Ulusal İstatistik Bürosu

Çin'de vergi gelirlerindeki artış; küresel ekonomideki yavaşlama, enflasyondaki gerileme ve yapısal vergi indirimleri nedeniyle yılın ilk 9 ayında geçtiğimiz yıla göre ciddi şekilde yavaşlama görülmüştür. İlk 3 çeyrekte ulusal bazda vergi gelirleri yüzde 8,6 oranında artış göstermiş; ancak bu rakam bir önceki yıl aynı dönemde yüzde 18,8 olan oranın altında kalmıştır. Üretimden sağlanan vergi gelirlerinde ciddi şekilde yavaşlamanın gözlemlendiği belirtilirken, katma değer vergileri yüzde 5,8 oranında artmış ancak bir önceki yıl yüzde 12,9 olan seviyenin altında kalmıştır. Bununla beraber kurumlar vergisi gelirleri yüzde 14,7 oranında artmış ancak bir önceki yılın 21,1 puan altında kalmıştır.

Çin'in imalat dışı PMI endeksi ise Ekim ayında 19 ayın en düşüğü olan 53,7 puandan 55,5 seviyesine sıçrayarak, 7 çeyrek üst üste yavaşlayan dünyanın en büyük ikinci ekonomisindeki toparlanma sinyallerini güçlendirmiştir. Eylül'deki rakam Mart 2011'den bu yana en düşük düzeyinde gerçekleşmişti.

Ülkenin hisse senedi taleplerini artırmayı hedefleyen Çin, yabancı yatırımcıların Yuan bazlı varlıklardaki yatırım kotasını dört katına çıkarmıştır. Çin Merkez Bankası ve Döviz Yönetimi'nin Yuan Lisanslı Kurumsal Yabancı Yatırımcı programının (RQFII) kotasını 200 milyar Yuan (32 milyar dolar) artırdığı açıklanmıştır. Yuan ticari işlemler için serbest konvertibiliteye sahipken, yerli hisse ve tahvil yatırımları yalnızca hükümet kotası vasıtasıyla yapılabilmekte ve doğrudan yatırımlar için düzenleme kurulunun onayı gerekmektedir.

Çin'de artan işçi ücretleri ve azalan ihracat talebi imalat sanayi üreticilerini komşu Güneydoğu Asya ülkelerinde üretim yapmaya yöneltmiştir. Çin'de tekstil, hazır giyim, ayakkabı ve şapka üretimi yapan imalatçıların 3'te 1'inin üretimlerinin tamamını ya da bir bölümünü Çin dışında gerçekleştirmeye başladıkları, bu durumun büyük sanayi transferi olduğu belirtilmiştir. Sanayi transferinde uğrak noktalarının genellikle Vietnam, Endonezya ve Malezya olduğu görülmektedir.

Çin'in altın talebinin bu yıl yüzde 1 artarak 860 tona çıkması beklenmektedir. Uzmanlar, bu durumda Çin'in Hindistan'ı geçerek en büyük altın tüketicisi konumuna gelebileceğini belirtmektedirler. Ayrıca bakır, kömür ve demir cevheri gibi birçok emtianın tüketiminde Çin ilk sırada almaktadır. Diğer yandan Çin dünyanın en büyük altın üreticisi konumundadır ve 2011 yılı altın üretimi 371 ton olarak gerçekleştirmiştir. Bununla birlikte yurtiçi talebi karşılamak için Çin büyük miktarda altın ithal etmek zorunda kalmaktadır.

2.2.2. Hindistan

Hindistan'da ekonomik aktivite, artan enflasyon ve politika faizleri ile azalan yatırımcı güveninden olumsuz etkilenmiştir. Hindistan ekonomisi 2012 yılı 3. çeyreğinde %5,3 büyüme kaydetmiştir. Hindistan önceki çeyrekte de %5,5 büyümüşü. Başbakan Manmohan Singh'in Ekonomi Danışmanı, yıllık büyümenin %5,5-6 seviyesinde gerçekleşmesini beklediklerini ve bu durumda 2002/2003 sonrası en yavaş büyümenin yaşanacağını ifade etmiştir.

IMF, Hindistan'ın ekonomik büyümesini Temmuz ayı tahminine göre 1,3 puan aşağı çekerek yüzde 4,9 olarak açıklamıştır. Hindistan Merkez Bankası da yılsonu büyüme beklentisini yüzde 6,5'ten yüzde 5,8'e çekmiştir. Hindistan büyümesinin beklentilerin altında kalarak %6'nın altında gerçekleşmesinin hükümetin kalkınma programlarının finansmanında sorunlar çıkaracağı değerlendirilmektedir

Hindistan'da yüzde 8'lere yakın seyreden enflasyon, küresel ekonomideki zayıflamanın etkisiyle Brezilya'dan Tayland'a birçok ülkenin yapmaya başladığı faiz indirimi imkânını azaltmaktadır. Hindistan Merkez Bankası, Ekim ayının sonunda gerçekleştirdiği toplantının ardından faiz oranlarını değiştirmedini açıklamıştır. Hindistan Merkez Bankası, politika faizini yüzde 8 olarak devam ettireceğini ve bunun yanında, munzam karşılık oranlarında çeyrek puanlık kesintiye giderek bu oranın 3 Kasımdan itibaren 4,25 olacağını açıklamıştır. Diğer yandan, Hindistan Maliye Bakanlığı ise bu yıl yüzde 5,3 olması beklenen bütçe açığının 2017 yılına kadar yüzde 3,3'e düşürülmesine yönelik bir tedbir paketi üzerinde çalıştığını açıklamıştır.

2.2.3. Latin Amerika Ülkeleri

Latin Amerika ülkelerinde enflasyonu ve kredi artışını dizginlemek için uygulanan politikalar neticesinde, Brezilya başta olmak üzere bölge ülkelerinin büyüme hızı azalmıştır. IMF'nin Ekim 2012 Dünya Ekonomik Görünüm Raporunda Latin Amerika ülkelerinin büyüme tahminleri 2012 ve 2013 yılları için bir önceki rapora göre aşağı yönlü revize edilerek sırasıyla yüzde 3,2 ve yüzde 3,9 olarak açıklanmıştır. Son beş ayda artış gösteren Brezilya Merkez Bankası ekonomik aktivite endeksi (IBC-Br) Eylül ayında bir miktar düşüş göstermiş ve bu gelişme ekonomik büyümenin yavaşlayacağı yönünde yorumlanmıştır.

Diğer yandan Brezilya hükümeti GSYH'nın yüzde 0,5'i oranında bir tutarda yeni alt yapı harcamalarının yapılmasını içeren bir plan hazırlamıştır. Bu gelişme ile beraber dolaylı vergilerde yapılması düşünülen kesintilerin bu ülkede önümüzdeki dönemde ekonomik aktiviteyi bir miktar canlandırması beklenmektedir.

3. KÜRESEL TİCARET

2012 yılında dünya ticareti yavaşlamaya devam etmiştir. Başta Avrupa olmak üzere özellikle gelişmiş ülkelerde ekonomik aktivitenin hız kesmesine bağlı olarak, dünya ticareti yıl boyunca önemli ölçüde yavaşlamıştır. Küresel kriz sonrası 2010 yılında %12,6 oranında artan dünya mal ve hizmet ticaret hacmi, 2011 yılında nispi bir yavaşlama ile %5,8 oranında artış göstermiştir. Dünya mal ve hizmet ticaret hacmine yönelik beklentiler ise 2012 yılı için %3,2, 2013 yılı için %4,5 ile daha düşük düzeydedir.

Dünya Mal ve Hizmet Ticaret Hacmi (%)

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünümü Raporu- Ekim 2012 * Tahmini

İhracat ve ithalattaki artış oranlarına bakıldığında, 2010 yılında %12 oranında artan gelişmiş ülkeler ihracatının, 2011 yılında sadece %5,3 oranında arttığı görülmektedir. Gelişmiş ülkeler ihracatının 2012 yılında %2,2, 2013 yılında %3,6 oranında artması beklenmektedir. Gelişmiş ülkeler ithalatı ise 2010 yılındaki %11,4'lük artışın ardından 2011 yılında sadece %4,4 oranında artış göstermiştir. Gelişmiş ülkeler ithalatının 2012 yılında

%1,7, 2012 yılında %3,3 oranında artması öngörülmektedir. Euro Bölgesi'ne yönelik ihracat ve ithalat gerçekleşme ve beklentilerinin, diğer ülke gruplarına göre daha düşük olduğu dikkat çekmektedir.

2012 yılında pek çok Avrupa ülkesi durgunluğa girmiştir. Avrupa ticaretinin yaklaşık yüzde 70'i Avrupa içinde yapılmış, talepte yaşanan keskin düşüş, diğer ülkeleri de etkilemiştir. Avrupa dışı ticaret ortaklarından yapılan ithalatların değeri 2012 yılı Mart ayından bu yana düşmeye devam etmektedir. Temmuz ayında bu rakam, yıllık bazda yüzde 10'dan fazla düşüş göstermiştir.

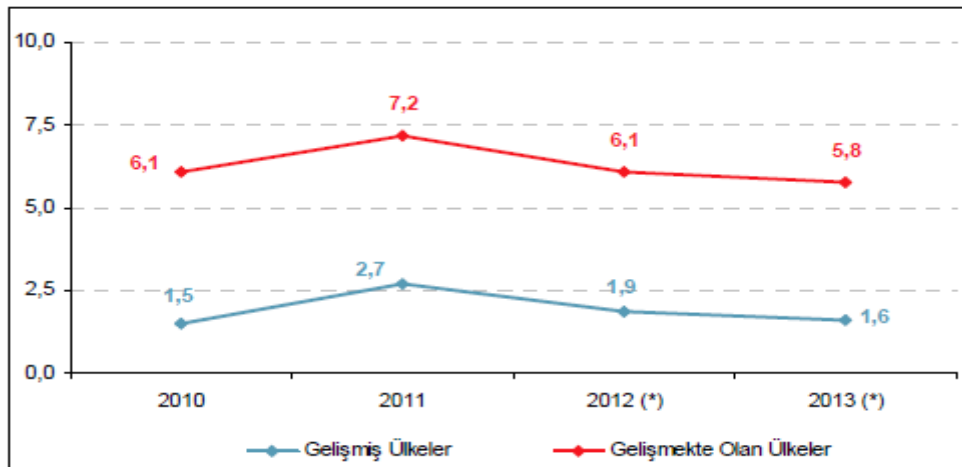
Gelişmekte olan ülkelerde 2010 yılında %13,7 olan ihracat artışının, 2011 yılında %6,5'e gerilediği görülmektedir. Gelişmekte olan ülkeler ihracatının 2012 yılında %4, 2013 yılında %5,7 oranında artması tahmin edilmektedir. İthalatta ise 2010 yılındaki %14,9'luk artış, 2011 yılında %8,8'e gerilemiştir. İthalatın 2012 yılında %7, 2012 yılında %6,6 oranında artması beklenmektedir.

Brezilya, Singapur ve Tayvan gibi birçok yükselen ekonominin yanı sıra Kore ve Japonya gibi ülkelerde de ithalat ve ihracat değerleri Ağustos ayında bir yıl önceki değere oranla önemli ölçüde düşmüştür. Çin'in ihracatı halen ılımlı bir seyir izlemektedir. Ancak önemli derecede bir talep düşüşü yaşanmıştır.

4. ENFLASYON

Küresel krizin etkisiyle 2009 yılında düşüş eğilimi gösteren tüketici fiyatları yıllık ortalama artışının, 2010 yılında hareketlenerek 2011 yılında artış eğilimini sürdürdüğü görülmektedir. Bu eğilimin, 2012 ve 2013 yıllarında nispi bir düşüşe dönüşmesi beklenmektedir.

Tüketici Fiyatları (Yıllık Ortalama) (%)

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünümü Raporu- Ekim 2012 * Tahmini

2012 yılında gelişmiş ekonomilerde enflasyon oranları düşük bir seyir izlerken, gelişmekte olan ekonomilerde üretim açığının kapanması ve kriz öncesi üretim seviyesinin üstüne çıkılmasıyla oluşan talep baskısı nedeniyle enflasyon oranları artmıştır.

Dünya ekonomik görünümünde enflasyon başlığına baktığımızda, değerlendirme kıstası açısından iki önemli başlık öne çıkmaktadır. Bu başlıklardan bir tanesi gayrisafi yurtiçi hâsıla deflatörü ve diğer ikinci başlık ise tüketici fiyatlarıdır. Gayrisafi yurtiçi hâsıla deflatörü genel fiyatlar seviyesini yansıtmaktadır. Dünyada ülke gruplarına göre baktığımızda gelişmiş ekonomilerin genelinde gayrisafi yurtiçi hâsıla deflatörü 2007 yılından 2013 tahminine kadar aralığa baktığımızda aşağıdaki gibidir.

TABLO 5. Gelişmiş Ekonomiler Gayrisafi Yurtiçi Hâsıla Deflatörü (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012*	2013*
Gelişmiş ülkeler (genel)	2,2	2,0	0,7	1,1	1,4	1,4	1,3
ABD	2,9	2,2	0,9	1,3	2,1	1,6	1,3
Euro bölgesi	2,4	2,0	1,0	0,8	1,2	1,5	-1,4
Japonya	-0,9	-1,3	-0,5	-2,2	-2,1	-0,8	-1,0
Diğer gelişmiş ekonomiler**	2,5	3,0	0,8	2,4	2,0	1,9	2,2

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünümü Raporu- Ekim 2012 * Tahmini

**Tabloda diğer gelişmiş ekonomiler olarak ABD, Euro Bölgesi ve Japonya dışındaki ülkeler kastedilmektedir.

Gelişmiş ekonomiler yurt içi hâsıla deflatörüne yıllar içerisindeki değişime baktığımızda gelişmiş ekonomiler genel görünümünde fiyatlar aşağı doğru bir hareket içerisinde. Ekonomik krizin etkisiyle dünya deflasyonist bir hareket içerisine girmiştir. Bu durum üretimi ve fiyatlar seviyesini paralel olarak etkilemiş, gayrsi safi yurt içi hâsıla negatif yönde etkilenmiştir.

TABLO 6. Tüketici Fiyatları (Yıllık Ortalama) (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012*	2013*
Gelişmiş ülkeler (genel)	2,2	3,4	0,1	1,5	2,7	1,9	1,6
ABD	2,9	3,8	-0,3	1,6	3,1	2,0	1,8
Euro bölgesi	2,1	3,3	0,3	1,6	2,7	2,3	1,6
Japonya	0,1	1,4	-1,3	-0,7	-0,3	0,0	-0,2
Diğer gelişmiş ekonomiler**	2,1	3,8	1,4	2,4	3,4	2,3	2,2

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünümü Raporu- Ekim 2012 * Tahmini

**Tabloda diğer gelişmiş ekonomiler olarak ABD, Euro Bölgesi ve Japonya dışındaki ülkeler kastedilmektedir.

Gelişmiş ekonomiler içerisinde fiyatlar genel seviyesine baktığımızda 2007 ve 2008 yıllarından daha aşağıda olmakla birlikte, krizden geçici toparlanma yaşadığı yıllar olan 2009 ve 2010 yıllarında düşme eğilimindedir. Dünyada gelişmiş ekonomiler olarak adlandırılan ülkelerde 2010 yılından itibaren fiyatlar genel seviyesinde yükselme eğilimine girmiştir. 2010 yılında gerçekleşen ekonomik yapı enflasyonu yüzde 1,5 olarak gerçekleşmiştir. Geçici ekonomik toparlanmanın yaşandığı yıllar olan 2010 ve 2011 yıllarında ılımlı enflasyon olarak

adlandırılan, ekonomiyi canlandırıcı bir etki yaratan bir enflasyon oluşmuştur. Gelişmiş ekonomiler içerisinde Japonya dışındaki diğer tüm ekonomilerde enflasyonist bir durum ortaya çıkmış iken, Japonya'da deflasyonist bir etki olmuştur. Bunun sonucunda Japonya ekonomik durgunluğa girmiştir.

Gelişmekte olan ekonomilerde tüketici fiyatları artışı ve ekonomik birim olarak büyüme ile ilgili oranlar ise aşağıdaki gibidir:

TABLO 7. Gelişmekte Olan Ekonomilerde Tüketici Fiyatları ve Büyüme (%)

	2010	2011	2012*	2013*
Gelişmekte olan ekonomiler enflasyon	6,1	7,2	6,1	5,8
Gelişmekte olan Ekonomilerde büyüme	7,4	5,7	5,5	6,2
Enflasyondan arındırılmış büyüme	1,3	-1,5	-0,6	0,4

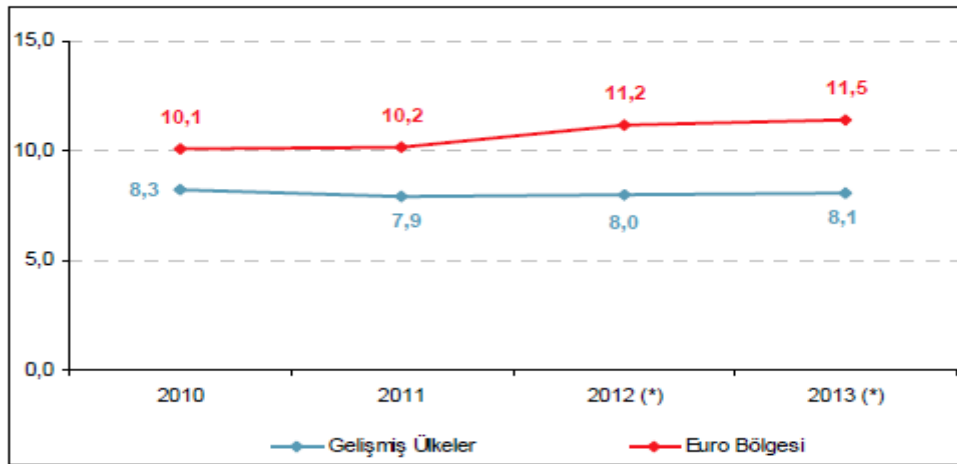
Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünümü Raporu- Ekim 2012 * Tahmini

Gelişmekte olan ekonomileri genel fiyatlar seviyesindeki trende baktığımızda 2009 yılından itibaren tüketici fiyatlar seviyesinin yükselmeye başladığı görülmektedir. 2010 yılında yüzde 6,1, 2011 yılında yüzde 7,2 seviyelerine kadar çıkmış iken 2012 yılında yüzde 6,1 ve 2013 yılında ise yüzde 5,8 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Gelişmekte olan ekonomilerin büyüme oranları ve enflasyon oranlarını yıllar içerisinde kıyasladığımızda 2010 yılında reel büyüme gerçekleşmiştir. 2011 ve 2012 yıllarında enflasyon ve büyüme oranları kıyaslamasında negatif bir görünüme sahip görülmektedir.

5. KÜRESEL İŞSİZLİK

İstihdam ve işsizlik, gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkeler için önemli ekonomik ve toplumsal sorunlardan biri olarak önemini korumaktadır.

İşsizlik Oranı (%)

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünümü Raporu- Ekim 2012 * Tahmini

2010 yılında %8,3 ile oldukça yüksek bir seviyeye ulaşan gelişmiş ülkeler işsizlik oranı, 2011 yılında küçük bir düşüşle %7,9'a gerilemiştir. Bu oranın 2012 yılında %8'e, 2013 yılında ise %8,1'e yükselmesi öngörülmektedir.

Söz konusu dönemde Euro bölgesi işsizlik oranı da oldukça yüksek seviyelerde seyretmektedir. 2010 yılında %10,1 olan Euro Bölgesi işsizlik oranı, 2011 yılında da %10,2'ye yükselmiştir. Euro Bölgesi işsizlik oranının 2012'de %11,2'ye, 2013 yılında ise %11,5'e yükselmesi beklenmektedir.

TABLO 8. Euro Bölgesi Ülkeleri İşsizlik Oranları (%)

	2011	2012*	2013*
İspanya	21.7	24.9	25.1
Yunanistan	17.3	23.8	25.4
Portekiz	12.7	15.5	16.0
İrlanda	14.4	14.8	14.4
Slovakya	13.5	13.7	13.5
Estonya	12.5	10.1	9.1
Kıbrıs (Güney Kıbrıs Rum Yönetimi)	7.8	11.7	12.5
Sırbistan	24.4	25.6	25.6
Hırvatistan	13.7	14.2	13.3
Litvanya	15.4	13.5	12.5
Letonya	16.2	15.3	13.9

Kaynak: IMF, Dünya Ekonomik Görünümü Raporu- Ekim 2012 * Tahmini

Yukarıda tabloda İspanya, Yunanistan ve Sırbistan işsizlik oranları itibariyle en dikkat çeken ülkelerdir. Yüzde 25'ler civarında değişen işsizlik oranları ile her dört kişiden birisi işsiz konumundadır. Bu üç ülkenin ortak diğer bir yanı da işsizlik içerisinde yüzde 50-60 arasında genç nüfusun olmasıdır. Euro Bölgesi kapsamında özellikle İspanya'nın işsizlik oranları oldukça yüksek seviyelerdedir. Bu ülke 2010 yılındaki %20,1'lik, 2011 yılındaki %21,7'lik işsizlik oranı ile bölgenin en yüksek işsizlik oranına sahip ülkesi konumundadır. Söz konusu ülkede işsizlik oranının 2012'de %24,9'a, 2013 yılında ise %25,1'e yükselmesi beklenmektedir.

Dünyada özellikle Euro bölgesi ve ABD, büyüyen devlet borçlarını azaltmak ve ekonomiye canlılık kazandırmak için merkez bankaları olan Avrupa Merkez Bankası ve ABD Merkez Bankası (FED) aracılığı ile iç piyasalarında baş gösteren finansman eksikliğini ve ekonomik aktivite eksikliğini azaltmak için çeşitli parasal önlemler almışlardır. Bu çerçevede FED, QE3 adında yeni bir finansal enstrüman üreterek, inşaat sektörünü hedef alan ve haftalık kırk milyon Euro tahvil alımı yapmaktadır. Bu ekonomik aracın kullanılmaya başlamasından sonra Amerika'da işsizlik oranları son 3 yılın en düşük seviyelerine düşmüştür. Bunun yanında, Avrupa Merkez Bankası ise sonsuz tahvil alımı kararını almıştır. Bu kararlar darboğazda olan gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerin krizden çıkışı için ışık tutmaktadır.

6. PARA POLİTİKALARI VE BORÇ DURUMU

Krize kamu dengelerinde sorunla yakalanan ülkelerde uygulamaya konulan genişleme maliye politikaları ve bankacılık sektöründen gelen yükler, söz konusu ülkelerin bütçe dengelerinde daha fazla bozulmaya yol açmıştır. Güçlü Euro ve düşük faiz oranlarının yarattığı borçlanma kolaylıklarından yararlanan bu ülkelerde, kamu borç stoku önemli ölçüde artmıştır.

Euro Bölgesinde birçok ülkede uygulanan kemer sıkma politikalarına rağmen, henüz istenilen hedeflere ulaşamamış ve finansal piyasaların kaygıları giderilememiştir. Ancak Avrupa Merkez Bankası'nın OMT adını verdiği Doğrudan Parasal İşlemler Programı ile sorunlu ülkelerin tahvillerini şarta bağlı olarak limitsiz bir şekilde alacağını açıklaması, kamu finansman maliyeti ve risk primleri ciddi şekilde artmış olan sorunlu ülkelerin 10 yıllık devlet tahvillerinin getirilerinin ve kredi temerrüt takas oranlarının (CDS) gerilemesine yardımcı olmuştur. Ancak ülkelerin tahvil getirileri farklılık göstermektedir. Borç sorunu yaşayan ülkelerin 10 yıllık borçlanma maliyetleri Ekim ayı sonunda Yunanistan'da yüzde 17,9, Portekiz'de yüzde 8,2, İrlanda'da yüzde 4,8, İspanya'da yüzde 5,6, İtalya'da yüzde 4,9, Belçika'da yüzde 2,4 seviyesine gerilemiştir. Almanya'nın borçlanma maliyeti ise yüzde 1,5 seviyesindedir. Euro Bölgesinde ülkelerin tahvil getiri farkları Ekim ayında gerilemeye devam etmiştir.

IMF'in Ekim ayında yayınladığı Mali İzleme (Fiscal Monitor) raporunda Euro Bölgesinde borç dinamiklerinin iyileştirmeye ve güveni tesis etmeye yönelik ciddi mali konsolidasyon planlarının uygulandığı belirtilmiştir. Euro Bölgesinin 2012 ve 2013 yıllarında yüzde 3,3 ve yüzde 2,6 oranlarında bütçe açığı vereceği, genel devlet brüt borç stokunun GSYH'ya oranının ise yüzde 93,6'ya ve yüzde 94,9'a ulaşacağı öngörülmektedir.

Ekim ayında IMF tarafından yayınlanan Mali Görünüm Raporunda ABD'de 2013 yılında "Bush Vergileri"nin ve otomatik harcama kesintilerinin süresinin dolmasının bütçe açığının GSYH'nin yüzde 4'ünden daha fazla azalmasına neden olabileceği belirtilmiştir. Eğer federal borç tavanı yükseltilmezse, daha kapsamlı düzenlemelere de ihtiyaç duyulacaktır. Bu yıl ve önümüzdeki yıl mali uçurumun olmayacağı varsayımı altında, 2013 yılında yıllık bazda toplam bütçe açığının GSYH'nin yaklaşık yüzde 1,5'i oranında azalacağı tahmin edilmektedir.

IMF'nin Ekim ayında yayınladığı Mali İzleme Raporuna göre Çin'de düşük büyüme ve güçlü mali yapıyla uyumlu olan mali konsolidasyonun bu yıl da devam etmesi beklenmektedir. Raporda Çin'in 2012 ve 2013 yılları için genel devlet brüt borç stokunun GSYH'ya oranı sırasıyla yüzde 22,2 ve yüzde 19,6 olarak tahmin edilmektedir. Bütçe açığının GSYH'ya oranı ise 2012 ve 2013 yılları için sırasıyla yüzde 1,3 ve yüzde 1 olarak tahmin edilmektedir.

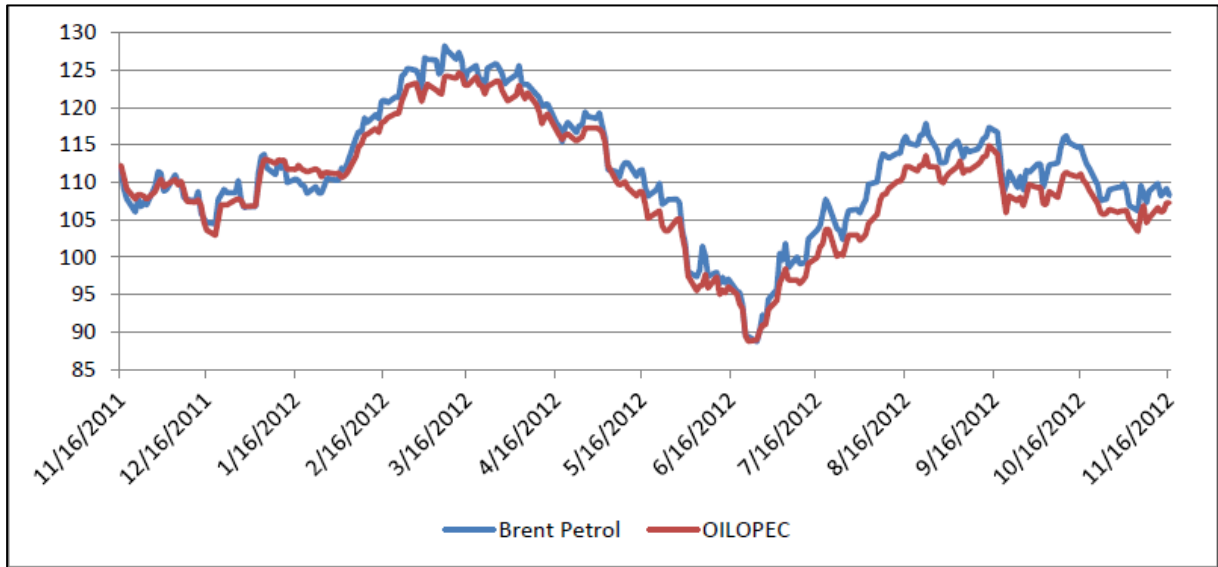
7. ENERJİ

2010 yılı aralık ayında başlayan ve 2011 yılında kuzey Afrika ülkelerini esir alan Arap Baharının tüm dünyaya olumsuz ekonomik yansımaları olmuştur. Olayların yarattığı belirsizlik ve riskler nedeniyle enerji fiyatları artmış ve arzda kesintilere yol açmıştır. Ülkemizde dış ticaret açığının yüzde 55'inin enerji kaynaklı olduğu düşünülürse, söz konusu Arap Baharının ülkemize ve tüm dünyaya ciddi maliyetleri olduğu açıkça görülmektedir.

Arap baharı hala nihayetlenmemiş bir halk hareketidir. Bu hareket dünyada öncelikle Tunus, Mısır, Libya, Suriye, Bahreyn, Cezayir, Ürdün ve Yemen'de büyük çapta; Moritanya, Suudi Arabistan, Umman, Irak, Lübnan ve Fas'ta küçük çapta olmak üzere tüm Arap Dünyasında baş gösteren mitingler, protestolar, halk ayaklanmaları ve silahlı çatışmalardır.

Arap baharının etkisiyle petrolde arz-talep dengesi bozulmuştur. Petrol türevleri olan bir üründür. Birçok sanayi sektörünü doğrudan etkilemektedir. Enerji fiyatlarının artması, arz talep dengesinin bozulmasının yanında enerji sektöründe spekülasyon etki yaratmıştır. Ortadoğu'daki siyasi belirsizlikler nedeniyle artan arz yönlü endişelerin devam etmesi petrol fiyatlarının yüksek seyretmesine neden olmaktadır. 12 Ekim 2012 tarihi itibarıyla Brent türü ham petrolün fiyatı 115,3 dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. G-7 ülkelerinin OPEC ülkelerinden petrol üretimlerini artırma talebi Suudi Arabistan tarafından olumlu karşılanmıştır.

Petrol Fiyatları (\$ /Varil)

Kaynak: Datastream

*UK Brent, Dubai ve Teksas ham petrol fiyatlarının basit ortalamasıdır.

Diğer yandan Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) tarafından Kasım ayında yayımlanan 2012 Dünya Enerji Görünümü Raporu, temel olarak son dönemde enerji sektöründe yaşanan gelişmeleri, enerji güvenliği, çevresel sürdürülebilirlik, iklim değişikliği ve ekonomik kalkınma gibi hususlar bağlamında değerlendirilerek öngörüler ortaya koymaktadır. Raporunda değinilen başlıca hususlar şunlardır:

- Küresel anlamda enerji piyasalarını ve ticaretini etkileyecek boyutta yeni bir enerji haritası ortaya çıkmaktadır. Senaryolara göre küresel enerji ihtiyacı 2035 yılında bugüne oranla 1/3 oranda artacak olup bu artışın %60'ı Çin, Hindistan ve Orta Doğu'dan kaynaklanacaktır.

- Düşük karbonlu enerji kaynaklarının kullanımındaki artışa rağmen fosil yakıtı dayalı enerji kullanımı küresel alanda hakim olmaya devam edecektir.

- ABD, 2020 yılının ortalarında Suudi Arabistan'ı geride bırakarak dünyanın en büyük petrol üreticisi olacaktır. Böylece, şu anda toplam enerji ihtiyacının %20'sini ithal eden ABD, 2030 yılından itibaren net petrol ihracatçısı haline gelecektir.

- ABD ayrıca 2020 yılına kadar doğalgazda net ihracatçı bir ülke konumuna gelecek ve 2035 yılına kadar da enerji anlamında kendine yeten bir ülke olacaktır. ABD'de doğalgaz ve petrol üretiminde yaşanan canlanmanın etkisi Kuzey Amerika kıtasının çok ötesine geçerek enerji piyasalarını küresel çapta etkileyecektir. Bu da özellikle Orta Doğu ve Asya'da hem siyasi hem de ekonomik değişimlere neden olacaktır. Özellikle bu durum uluslararası petrol ticaretinde istikameti Asya'ya doğru kaydıracaktır.

- Irak, 2035 yılına kadar Rusya'yı geride bırakarak dünyanın en büyük ikinci petrol ihracatçısı haline gelecektir. Irak'ın 2035 yılına kadar petrol ihracatından elde edeceği gelir yaklaşık 5 trilyon doları bulacaktır. Bu da ülkede sadece petrol ihracatından yıllık ortalama 200 milyar dolar gelir sağlanacağı anlamına gelmektedir.

- Küresel enerji karışımında (global energy mix) hidrogüç, rüzgar ve güneş enerjisi başta olmak üzere yenilenebilir enerji kaynaklarının payı giderek artmaktadır. Öyle ki 2015 yılında dünyanın en büyük ikinci enerji üretimi kaynağı olacak olan yenilenebilir enerji kaynakları 2035 yılında kömür ile birlikte dünyanın en temel elektrik kaynağı haline gelecektir.

- Dünya genelinde elektriğe hala erişimi olmayan 1.3 milyar, temiz yemek pişirme imkanlarına sahip olmayan ise 2.6 milyar insan bulunmaktadır. Elektrik erişimine sahip olmayan kişilerin üçte ikisi Asya kıtasında ve Sahra-altı Afrikası'nda bulunmaktadır. Herhangi bir önlem alınmaması halinde bu rakamlar 2030 yılında da değişmeyecektir. 2030 yılına kadar küresel çapta enerji erişimine ulaşmak için ise yaklaşık 1 trilyon dolarlık kümülatif yatırım gerekmektedir.

- 2011 yılında günlük 87.4 milyon varil olarak gerçekleşen dünya petrol talebi, 2035 yılına kadar günlük 99.7 milyon varile ulaşacaktır. Ortalama ham petrol ithalatı fiyatının ise 2011 yılı fiyatlarına göre varil başına 125 dolara çıkması öngörülmektedir.

8. GENEL DEĞERLENDİRME

2012 yılında Yunanistan ve İtalya gibi ülkelerin sıkı bir ekonomi politikası izleyememesi nedeniyle ülkelerinde kriz meydana geldiği ve buna bağlı olarak iktidar değişimlerinin olduğu gözlenmiştir. Her ne kadar Yunanistan'ın ekonomik olarak iflas ettiği kesinleşmek üzereyse de, Fransa ve Almanya, Yunanistan'ı kurtarmak için Avrupa bankalarına olan borçlarının %20 ila %50'sini karşılamak için harekete geçmiştir. Bunun yeterli olup olmadığını önümüzdeki günler gösterecektir. Fakat Yunanistan gibi ekonomisi küçük olan ülkelerin, iflas etseler bile Avrupa ekonomisine verebileceği zararın tanzim edilebilir olduğunun da unutulmaması gerekir. Yunanistan'da işsizlik yüzde 25.4'e ulaşmış durumdadır

Avrupa için asıl büyük sorun, dış borçları milli gelirlerini katlayan ve ağır kamu borcuna sahip İtalya'dır. İtalya'nın batması durumunda, onu kurtaracak maddi güce sahip olmayan Avrupa'nın ciddi bir sıkıntı yaşayacağı ortadadır.

Dış borçları artma eğiliminde olan Fransa da Avrupalı ekonomistleri düşündürmektedir. Almanya'nın kişi başına borç oranının 33.000 Euro olduğu açıklanmıştır. Ülkemiz içinse bu rakam 1.800 Euro civarında olup, bu çok büyük bir başarıdır.

Dünya'da, Avrupa merkez bankası ve ABD merkez bankası olan FED'in ekonomik krize ve durgunluk içindeki ekonomilerini canlandırmaya yönelik oluşturdukları ekonomi araçları olan QE3 ve sınırsız tahvil alımı önlemlerini yürürlüğe koymuşlardır. Bu önlemlerin ekonomileri canlandırmaması durumunda 1930 yılında gerçekleşen ve dünyada büyük buhran olarak bilinen ekonomik çöküntüye yakın bir çöküntüye ve durgunluğa girmesi öngörülmektedir. Ancak alınan kararların son çeyrek içerisinde alınan ilk verilerine göre olumlu yansımalar olduğu görülmektedir. QE3 uygulaması sonucu, ABD'de işsizlik oranları son 3 yılın en düşük seviyelerini görmüştür. Avrupa Merkez Bankası'nın sınırsız tahvil alımı sonucunda Avrupa bölgesinde finansman rahatlaması yaşanmış ve Yunanistan ile kredi anlaşması sonucu Euro bölgesinde moraller artmıştır. Euro bölgesinin bir diğer sorunlu ülkesi İspanya ise, IMF ve Avrupa Merkez Bankası ile kredi anlaşması yapmamakta direnmektedir. Euro bölgesi ekonomisinin dünya ekonomisinin geleceğini etkileme potansiyeli devam etmektedir..

Dünya ekonomisine paralel olarak emtia piyasalarında çeşitli oynaklıklar oluşmuştur. Altın, bakır, gümüş, petrol, doğalgaz gibi çeşitli emtialar değerlendirilmiştir. Özellikle Arap bölgesinde yaşananlardan dolayı dünyada brent ham petrol fiyatları yükselmeye devam etmektedir. Altının demir ve bakır ile birlikte 2013 ilk çeyreğiyle birlikte değerlendirilmesi öngörülmektedir.

Sonuç itibarıyla 2013 yılında küresel dengesizlikler ve kırılmalıklar nedeniyle ortaya çıkan sorunları çözmek için daha kararlı bir politika uygulamasına ihtiyaç duyulmaktadır. Euro Bölgesi'ndeki cari açık dengesizliklerinin –Almanya ve Hollanda'da yüksek cari fazla, pek çok çevre ekonomilerde ise yüksek cari açık– bir an önce düzeltilmesi büyük önem taşımaktadır. Küresel düzeyde ise ABD, Euro Bölgesi ve Japonya'nın cari açık pozisyonları, daha sürdürülebilir bir maliye politikası ve daha güçlü reel efektif döviz kuru düzeyi için adımlar atması gerekmektedir. Buna karşılık pek çok Asya ülkesinde cari açık pozisyonları

istenmeyen ölçülerde güçlü ve yine döviz kurları istenmeyen ölçülerde düşüktür. Bu durum bir ölçüde tüketimin durdurulmasına yönelik çarpıklığı işaret ederken, diğer taraftan döviz kurlarındaki aşırı değerlenmeyi ortaya koymaktadır.

Genel olarak, politikalar cari işlemler dengesizliklerinin ve bununla ilişkili zayıflıkların azaltılmasını gerektirmektedir. Dış açık veren ekonomilerdeki dengelenme ve dış fazla veren ekonomilerdeki iç talebin hareketlenmesi, daha güçlü bir küresel ekonominin yanı sıra daha güçlü bir büyümeye katkıda bulunacaktır. Dış açık veren ekonomilerin çoğunda mali uyumun sürdürülmesi ve finansal sektöre ilişkin düzenleme ve denetlemelerin güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu çabaların yapısal önlemler ile tamamlanması gerekmektedir.

KONYA TİCARET ODASI

TÜRKİYE
EKONOMİSİ

1. GİRİŞ

Küresel krizin etkilerinden hızla kurtulan Türkiye ekonomisi kriz döneminde ertelenmiş iç talebin de etkisiyle, 2010-11 yıllarında özel sektör öncülüğünde güçlü ve iç talep kaynaklı bir büyüme süreci yaşamıştır. 2010 ve 2011 yıllarında ortalama yüzde 8,8 büyüyen Türkiye ekonomisi, bu performansı ile dünyada kriz sonrası en hızlı büyüyen ekonomiler arasında yer almıştır. Bu dönemde özel sektör tüketim ve yatırım harcamalarındaki artış, özellikle iç talep kaynaklı canlanmanın itici gücü olmuş ve büyümeyi önemli ölçüde etkilemiştir.

Aynı dönemde Türkiye ekonomisi iç talebe dayalı büyürken, dış talep büyümeyi olumsuz yönde etkilemiştir. Ancak, büyümenin kompozisyonu, 2011 yılının ikinci yarısı ile küresel ekonomideki yavaşlama ve içeride de alınan önlemler neticesinde yeniden dengelenme sürecine girmiştir. Ekonomiyi soğutmak için alınan önlemlerin etkisiyle birlikte dengeli bir biçimde yavaşlamaya başlayan Türkiye ekonomisi, 2011'in ikinci yarısından itibaren yumuşak iniş patikasına doğru yönelmiştir. Yumuşak iniş süreci, büyümenin kompozisyonunun iç ve dış talep arasında dengelenmesi ve dolayısıyla büyümenin normalleşmesidir. 2011 yılının ilk yarısında yüzde 10,5 olan büyüme, yavaşlayarak yılın ikinci yarısında yüzde 6,8 olmuştur. 2012 yılının ilk yarısında ise bu rakam yüzde 3,1'e kadar gerilemiştir. Bu süreçte iç talebin katkısı azalmış, dış talep ise büyümeye önemli katkılarda bulunmuştur. 2012 yılının ilk yarısında iç talep büyümeyi 0,5 puan aşağıya çekerken, dış talep aynı dönemde büyümeye 5,1 puan katkıda bulunmuştur.

Küresel ekonomide belirsizliklerin artarak devam ettiği bu dönemde, Türkiye ekonomisi yumuşak iniş sürecini başarıyla devam ettirmektedir. Bu çerçevede 2012 yılında yüzde 3,2'lik bir büyüme tahmin edilmektedir. En önemli ticaret ortağımız Avro Bölgesinin resesyonda olduğu bir dönemde Türkiye'nin bu performansı önemli bir başarıdır.

Türkiye ekonomisinde 2011 yılının ikinci yarısından itibaren yaşanan yumuşak iniş sürecine paralel olarak cari açıda da önemli bir daralma görülmektedir. Kriz sonrası dönemde Türkiye ekonomisinin iç talep eksenli büyümesi, Arap Baharı nedeniyle dış ticaret fazlası verdiğimiz bazı ülkelerde yaşanan sıkıntılar, en büyük ticaret ortağımız olan AB'deki iç talebin zayıf seyri ve yüksek emtia fiyatları nedeniyle cari açığın GSYH'ye oranı 2011 yılında yüzde 10'lara kadar yükselmişti. Ancak 2010 yılının sonundan itibaren alınan önlemler ve ekonomide yaşanan dengelenmeye paralel olarak cari açık, özellikle 2011 yılının son çeyreğinden itibaren düşüşe geçmiştir. Bu eğilimin yılın geri kalanında da devam ederek cari işlemler açığının GSYH'ye oranının, 2012 yılı sonunda yüzde 7,3'e ineceği tahmin edilmektedir.

Küresel krizden çıkış sürecinde Türkiye, güçlü büyüme performansı ve alınan tedbirler sayesinde istihdam yaratma konusunda dünyada en fazla mesafe kaydeden ülkelerden birisi olmuştur. İstihdamda ciddi oranda artışlar meydana gelmiştir. 2011 yılının ikinci yarısından itibaren ekonomide yaşanan yumuşak iniş süreci, 2012 yılında işgücü piyasasına yansımıştır. 2011 yılının ilk yarısında bir önceki yılın aynı dönemine göre 1,4 milyon istihdam yaratılmışken, 2012 yılının ilk yarısında bir önceki yılın aynı dönemine göre 676 bin kişilik ilave istihdam yaratılmıştır.

Gelişmiş birçok ülkede istihdam kayıplarının telafi edilemediği bir ortamda Türkiye’de istihdam, 2007’den Haziran 2012 dönemine kadar 4,8 milyon kişi artmıştır. Aynı dönemde Avro Bölgesi’nde yaklaşık 2,5 milyon, ABD’de ise 2,8 milyon istihdam kaybı yaşanmıştır. Bu rakamlardan da görülebileceği üzere, Türkiye ekonomisi istihdam artışı açısından gelişmiş ülkelerden olumlu yönde ayrılmıştır.

İstihdam piyasasının canlanması ile birlikte işsizlik oranları da hızlı bir şekilde gerilemiştir. Böylece 2009 yılı sonunda yüzde 14’e yükselen işsizlik oranı 2011 yılı sonunda tek haneye düşerek yüzde 9,8 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran, Haziran 2012 itibarıyla yüzde 8’e düşmüştür. Böylece, işsizlik oranı son on yılın en düşük seviyesine gelmiştir. 2011 yılında işsiz sayısı bir önceki yıla göre 431 bin kişi azalarak 2 milyon 615 bin kişiye düşmüştür.

Mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranlarının ılımlı büyüme döneminin yansıması olarak yüzde 9 seviyesinde yatay bir seyir izlediği görülmektedir. Ancak kriz sırasında yüzde 15 düzeyine sıçrayan işsizlik oranı, Haziran 2012’de yüzde 8,9’a gerileyerek serinin tutulmaya başladığı 2005’den bu yana görülen en düşük işsizlik oranı olmuştur. ABD ve Avro Bölgesi’nde ise işsizlik oranı hala kriz öncesi seviyenin üstündedir.

Küresel kriz sonrasında gelişmiş ülke merkez bankalarının krizin etkilerini sınırlamak amacıyla uyguladıkları parasal genişleme politikalarının, gelişmekte olan birçok ülkede olduğu gibi, Türkiye üzerinde de önemli yansımaları olmuştur. Nitekim bu dönemde merkez bankalarının fiyat istikrarı ile birlikte finansal istikrara da odaklanmaları gereği ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla TCMB, merkez bankacılığına dair yeni anlayış ve küresel ekonominin etkisiyle 2010 yılının sonlarından itibaren yeni bir para politikası çerçevesi uygulamaya koymuştur. Bu politika çerçevesinde enflasyon hedeflemesine finansal istikrar amacı eklenmiş ve bu amaca yönelik zorunlu karşılıklar ve faiz koridoru gibi yeni politika araçları kullanılmaya başlanmıştır.

2012 yılının ilk çeyreği itibarıyla belirginleşen iç talepteki yavaşlama ve geçici fiyat hareketlerinin yıllık enflasyon üzerindeki etkilerinin kademeli olarak ortadan kalkması sonucu enflasyon düşüş eğilimine girmiştir. İç ve dış talep arasındaki dengelenme öngörüldüğü şekilde devam ederken enflasyondaki düşüşün de yılın son çeyreğinde belirginleşeceği tahmin edilmektedir. Bununla birlikte enerji fiyatlarının yüksek seyri ve enflasyonun bir süre daha hedefin üzerinde seyredecek olması, temkinli bir duruş gerektirmektedir. 2012 yılı Ağustos ayı itibarıyla yüzde 9,48 olarak gerçekleşen enflasyonun Orta Vadeli Programa göre yıl sonunda yüzde 7,4 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Dünya ekonomisinde aşağı yönlü risklerin önümüzdeki dönemde de devam etmesi beklenmektedir. Küresel ekonomide risklerin giderek ağırlık kazanması ve küresel büyüme görünümünün daha da zayıflaması, gelişmekte olan ülkelerin mali dengelerini olumsuz etkileyebilecektir. Önümüzdeki dönemde küresel belirsizliklere rağmen Türkiye ekonomisinin dayanıklılığının korunması açısından son yıllarda uygulanan ihtiyatlı maliye politikalarının önümüzdeki dönemde de devam etmesi kritik önem taşımaktadır. Mali disiplinin kalitesini artıracak ve tasarruf açığını azaltacak yapısal reformların sürdürülmesi ekonomide istikrarı destekleyecektir.

Artık Türkiye, yatırımcıların daha az riskli kabul ettiği bir ülke olmuştur. Türkiye'nin krize karşı geliştirdiği politikalar ve gösterdiği dayanıklılığın bir neticesi olarak, ülke kredi notumuz kredi derecelendirme kuruluşları tarafından arttırılmıştır. Son olarak yapılan kredi not artışı ile birlikte Türkiye, yatırım yapılabilir düzeye gelmiştir.

2. BÜYÜME VE İSTİHDAM

2.1. GSYH ve Sektörel Büyüme Hızları

Türkiye ekonomisi 2011 yılına, öngörülerin üstünde bir büyüme ile girmiştir. 2011 yılının ilk çeyreğinde GSYH yüzde 12 ve ikinci çeyreğinde 8,8 büyümüştür. Bu büyüme oranıyla, Türkiye ekonomisi, dünyada en hızlı büyüyen ekonomilerden biri olmuştur. AB'de en hızlı büyüyen ekonomi olan Türkiye, üçüncü çeyrekte de beklentilerin üzerinde gerçekleşen yüzde 8,2 oranındaki büyüme hızıyla bu unvanını korumuştur. Türkiye ekonomisi üçüncü çeyrekteki 8,2'lik büyüme oranıyla Avrupa ve OECD ülkeleri arasında ilk sırada, Dünya sıralamasında ise Çin'den sonra en fazla GSYH artış hızına sahip ülke olarak ikinci sırada yer almıştır.

Türkiye ekonomisi kriz döneminde ertelenmiş iç talebin de etkisiyle 2010-2011 yıllarında özel sektör öncülüğünde güçlü ve iç talep kaynaklı bir büyüme süreci yaşamıştır. 2010 yılında piyasalarda iyileşen beklentiler, orta vadeli politikalar ve siyasi istikrara duyulan güven ve hızlı sermaye girişiyle beraber güçlü biçimde finanse edilen yatırımlar, ekonominin hızla büyümesini sağlamıştır. Türkiye ekonomisi 2011 yılının ikinci yarısında başlayan kontrollü yavaşlamaya rağmen, kriz öncesi seviyenin yüzde 14,1 üzerine çıkmıştır.

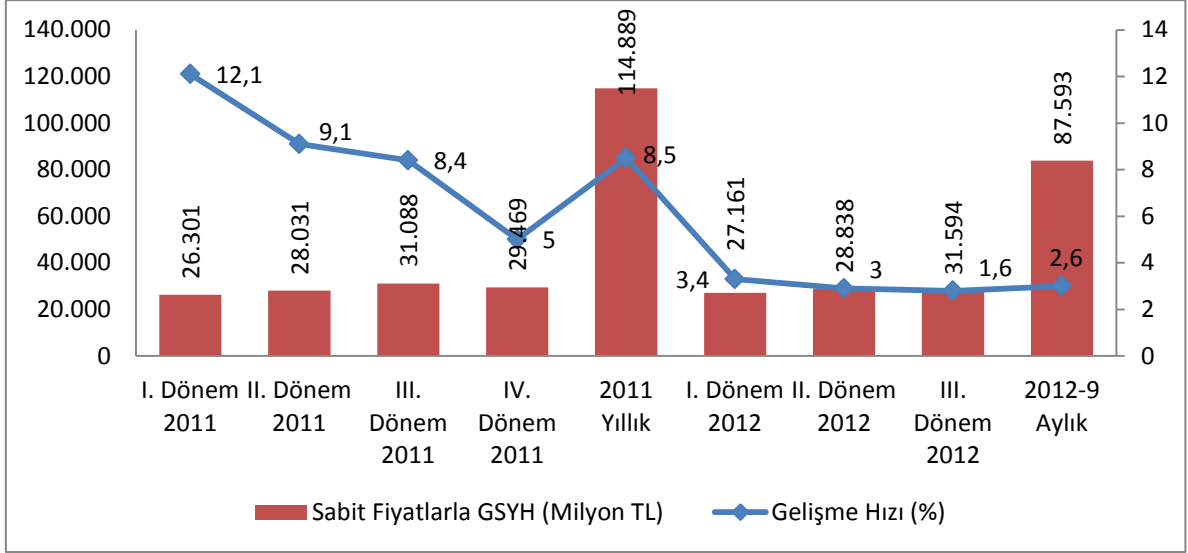
2010 ve 2011 yıllarında ortalama yüzde 8,8 büyüyen Türkiye ekonomisi bu performansı ile dünyada kriz sonrası en hızlı büyüyen ekonomiler arasında yer almıştır. Bu dönemde özel sektör tüketim ve yatırım harcamalarındaki artış, özellikle iç talep kaynaklı canlanmanın itici gücü olmuş ve büyümeyi önemli ölçüde etkilemiştir.

Bu süreçte cari açık da yüksek seviyelere ulaşmış ve harcamalar yönünden iç ve dış talepteki ayrışma çok belirgin hale gelmiştir. 2011'de yüzde 8,5'lik büyümeye en önemli katkı 10,2 puanla iç talepten gelmiştir. Tasarruf düzeylerinin düşük olması sebebiyle daha çok dış kaynaklarla finanse edilen bu büyüme, cari açığın GSYH'ye olan oranının yüzde 10'a çıkmasına neden olmuştur. Bu durum, ekonomik büyümenin sürdürülebilirliği konusunda bazı endişelere yol açmıştır. 2011'in ilk yarısında Türkiye ekonomisi iç talebe dayalı büyürken dış talep büyümeyi olumsuz yönde etkilemiştir. Bu durum yılın ikinci yarısı ile birlikte değişmiştir. Ekonomiyi soğutmak için alınan önlemlerin etkisi ile birlikte, iç ve dış talepte yeniden dengelenme süreci başlarken dış talebin büyümeye katkısı tedrici olarak olumlu bir görünüm almıştır. Dengeli bir biçimde yavaşlamaya başlayan Türkiye ekonomisi, 2011'in ikinci yarısından itibaren şu anda içinde bulunulan yumuşak iniş patikasına doğru yönelmiştir. Yumuşak iniş olarak adlandırdığımız bu süreç büyümenin kompozisyonunun iç ve dış talep arasında dengelenmesi ve dolayısıyla büyümenin normalleşmesidir.

2011 yılının ilk yarısında yüzde 10,5 olan büyüme yavaşlayarak yılın ikinci yarısında yüzde 6,8 olmuştur. 2012 yılının ilk yarısında ise bu rakam yüzde 3,4'e kadar gerilemiştir. Türkiye ekonomisi 2012'nin ilk çeyreği ile beraber artık tam olarak yumuşak iniş sürecine

girmiştir. Bu çeyrekte yüzde 3,4'lük bir büyüme hızı kaydeden ekonomi yılın ikinci çeyreğinde bir miktar daha yavaşlamış yüzde 3 büyümüş ve üçüncü çeyrekte büyüme hızı daha da yavaşlayarak yüzde 1,6 olarak gerçekleşmiştir.

GRAFİK 1. 2011-2012 Yılları Çeyrekler İtibarıyla GSYH Miktarları ve Gelişme Hızları

TÜİK verilerine göre üçüncü çeyrekte mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış büyüme ikinci çeyreğe göre yüzde 1,4 azalmıştır. Bu durum, 2012 yılının son çeyreğinde de dengeli yavaşlamanın süreceğinin bir göstergesi niteliğindedir.

TABLO 1. Sektörel Büyüme Hızları (%)

	2011					2012			9 Aylık
	I. Ç.	II. Ç.	III. Ç.	IV. Ç.	Yıllık	I. Ç.	II. Ç.	III. Ç.	
Tarım, avcılık, ormancılık	8,2	6,5	4,9	5,8	5,8	4,9	3,4	2,9	3,3
İmalat sanayi	15,1	9,3	9,5	5,3	9,6	3,2	3,8	1,3	2,8
İnşaat	15,5	13,1	10,3	7,0	11,3	2,7	0,3	0,4	1,0
Toptan ve perakende ticaret	18,0	13,7	10,6	3,2	11,1	0,6	0,7	-1,2	0,1
Ulaştırma, depolama ve haberleşme	12,7	12,1	11,4	6,6	10,6	5,2	4,5	2,3	4,0
Mali aracı kuruluşların faaliyetleri	10,0	9,2	12,9	6,8	9,6	4,5	3,6	0,9	2,9
Konut sahipliği	1,9	1,7	1,3	2,3	1,8	1,7	1,7	1,6	1,7
Vergi-sübvansiyon	17,0	10,8	10,1	4,8	10,4	2,5	1,4	0,7	1,5
GSYH	12,1	9,1	8,4	5,0	8,5	3,4	3,0	1,6	2,6

Kaynak: TÜİK

Katma değer, bir malın üretimini her aşamasında o malın değerine yapılan ilavedir. Ancak yaratılan katma değer tam olarak hesaplanması mümkün değildir. Örneğin, simitçiden aldığımız simidin resmi bir kaydı olmadığı için katma değeri hesaplanamaz. Ancak TÜİK tarafından sektörler bazında yaratılan katma değer, tahmini olarak hesaplanmaktadır.

Yılın üçüncü çeyreğinde katma değer, tarım sektöründe yüzde 2,9 oranında artmıştır. İmalat sanayide katma değer artışı ise yüzde 1,3'dür. Üçüncü çeyrekte en dikkat çeken sektör yüzde -1,2 azalış ile toptan ve perakende ticareti olmuştur.

Hizmetler sektöründe canlanma, yurtiçi talep ve sanayi üretimi kaynaklı olmak üzere üçüncü çeyrekte azalışa geçmiştir. Bu gelişmede, özellikle toptan ve perakende ticaretinde yüzde -1,2 azalış kaydedilmiş, inşaat sektöründeki yüzde 0,4, ulaştırma-haberleşme sektöründeki yüzde 2,3 ve mali aracı kuruluşlar sektöründeki yüzde 0,9 oranındaki katma değer artışları gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler altında 2012 yılının 9 aylık döneminde GSYH yüzde 2,6 artış kaydetmiştir.

2.1.1. Talep Unsurlarındaki Gelişmeler

2012 yılının birinci çeyreğinde yurtiçi talepte kaydedilen daralma, ikinci ve üçüncü çeyrekte de artarak devam etmiştir. Özel tüketim ve özel sabit sermaye yatırımlarında önemli miktarda duraksama kaydedilmiştir. Net ihracatın 5,7 puan katkısı büyümeye en önemli destek olmuştur.

Üçüncü çeyrekte, GSYH içinde özel tüketimin payı yüzde 62,4, özel yatırımların payı yüzde 16,8, kamu tüketiminin payı yüzde 15,5, kamu yatırımlarının payı ise yüzde 3,2'dir.

Toplam tüketim 2012 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 0,1 oranında artmıştır. Özel tüketim yüzde 0,5 oranında azalmıştır. Toplam yurtiçi talep ise, söz konusu dönemde yüzde 1,8 oranında azalma göstermiştir.

Üçüncü çeyrekte mal ve hizmet ihracatındaki artış, yüzde 11,9 oranında gerçekleşirken ithalat yüzde 2,4 oranında azalmıştır. Böylece net mal ve hizmet ihracatının büyümeye katkısı üçüncü çeyrekte pozitif 3,4 puan olmuştur. 2011 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren net ihracatın büyümeye pozitif katkı verdiği gözlenmektedir.

Üçüncü çeyrekte yurtiçi talepte daralma devam etmiştir. Diğer bir gösterge olarak yılın üçüncü çeyreğinde yurtiçi kredi hacmine yıllık olarak bakıldığında gerileme gözlenmektedir. Tüketim malı ithalatında yüzde 12,3 oranındaki azalma yurtiçi talep ve dış ticaret açığındaki nispi daralmayı göstermektedir. Reel olarak yatırım malı ithalatının yüzde 16,5 oranında azalması ise sabit sermaye yatırımlarındaki azalmaya dikkate çekmektedir.

Kriz sonrasında ilk kez özel yatırımlarda gerileme söz konusudur. Yılın üçüncü çeyreğinde özel sabit sermaye yatırımlarında yüzde 11,1 oranında azalma kaydedilmiştir.

TABLO 2. Talep Unsurlarındaki Gelişmeler (% Değişim)

	2011					2012		
	I. Ç.	II. Ç.	III. Ç.	IV. Ç.	Yıllık	I. Ç.	II. Ç.	III. Ç.
Toplam Tüketim	11,3	8,3	8,1	2,2	7,3	0,7	0,2	0,1
Kamu	7,0	9,0	10,3	-4,3	4,5	5,5	4,4	4,4
Özel	11,9	8,2	7,8	3,4	7,7	0,0	-0,5	-0,5
Sabit Sermaye Yat.	33,9	28,7	14,6	2,4	18,3	1,6	-7,4	-7,6
Kamu	-0,9	-0,2	0,3	-9,4	-3,2	2,1	-4,0	11,2
Özel	39,8	34,7	17,7	5,2	22,8	1,6	-7,9	-11,1
Stok Değişimi ⁽¹⁾	0,4	0,8	-1,5	-0,4	-0,3	-2,3	-0,8	-0,1
Toplam Nihai Y.İçi Talep	16,1	13,1	9,6	2,2	9,8	0,9	-1,8	-1,7
Toplam Yurt İçi Talep	16,5	13,8	7,6	1,9	9,5	-1,3	-2,6	-1,8
Net Mal ve Hizm. İhr.⁽¹⁾	-5,2	-5,1	0,5	3,2	-1,4	4,5	5,7	3,4
Mal ve Hizmet İhracatı	8,7	0,5	10,2	6,7	6,5	13,2	19,8	11,9
Mal ve Hizmet İthalatı	26,9	18,9	6,8	-5,1	10,6	-5,0	-3,6	-2,4
GSYH	12,1	9,1	8,4	5,0	8,5	3,4	3,0	1,6

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

(1) GSYH Büyümesine Katkı

Aynı dönemde kamu tüketimi yüzde 4,4 artarken, kamu sabit sermaye yatırımları da yüzde 11,1 oranında artış kaydetmiştir.

Stok değişiminin büyümeye katkısı 2012 yılının üçüncü çeyreğinde negatif 0,1 puan olarak hesaplanmıştır.

Talep yönünden 2012 yılının ikinci çeyreğinde GSYH'da kaydedilen yüzde 1,6 oranındaki büyümeye katkılar, özel tüketimden negatif 0,5 puan, özel sabit sermaye yatırımdan negatif 11,1 puan olmuştur. Büyümeye kamu tüketiminin katkısı 4,4 puan, kamu sabit sermaye yatırımının katkısı ise 11,2 puan olmuştur.

Bu gelişmeler sonucunda toplam nihai yurtiçi talep (stok hariç) yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 1,7 azalmıştır.

2.1.2. Üretim ve Talebe İlişkin Son Gelişmeler

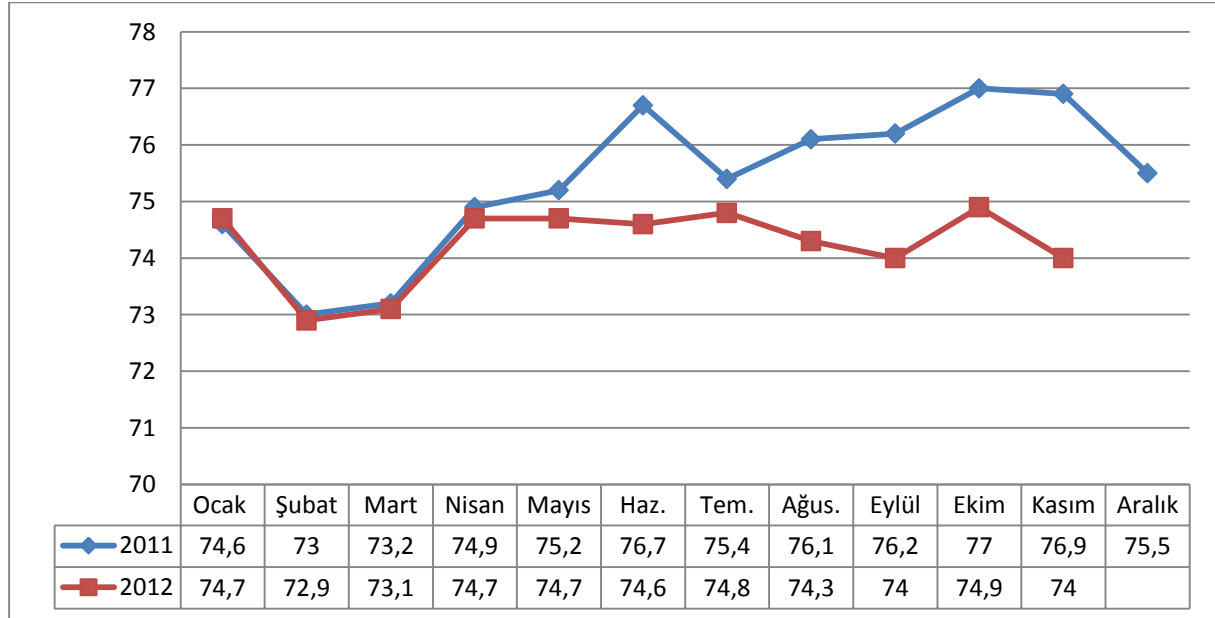
2.1.2.1. Aylık Sanayi Üretimi ve Kapasite Kullanım Oranı

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (KKO), imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin anket döneminde mevcut fiziki kapasitelerine göre fiilen gerçekleşen kapasite kullanımlarının alınmasını amaçlamaktadır. Söz konusu veri, imalat sanayi üretimindeki gelişmeler için öncü gösterge olma özelliği nedeniyle karar alıcılar açısından önemli bir göstergedir.

TABLO 3. Aylık Kapasite Kullanım Oranı (%)

	Yıllık		2012						
	2010	2011	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım
İmalat Sanayi	72,6	75,4	74,7	74,6	74,8	74,3	74,0	74,9	74,0
Gıda Ürünleri	70,3	70,2	69,1	71,2	71,3	71,5	71,2	75,3	75,9
Giyim Eşyası	75,3	76,4	78,6	77,9	79,2	77,3	78,1	78,0	77,5
Petrol Ürünleri	65,8	75,3	72,8	71,2	80,3	79,7	85,8	81,5	85,8
Kimyasal Madde	80,4	82,6	81,7	79,7	80,1	82,8	78,3	78,7	78,6
Metalik Olmayan Ürünler	75,2	78,7	77,8	78,2	79,9	79,3	77,7	77,3	76,8
Ana Metal	76,8	77,9	79,0	77,0	79,0	75,6	77,1	76,8	75,7
Motorlu Taşıtlar	69,8	76,4	72,7	71,0	70,0	70,9	67,2	71,3	69,7

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

GRAFİK 2. İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)

Kaynak: TCMB

2012 yılı Kasım ayı toplam imalat sanayi kapasite kullanım oranı, 2011 yılının aynı ayına göre 2,9 puan azalarak yüzde 74 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre ise kapasite kullanım oranı Kasım ayında 0,9 puan azalmıştır.

TABLO 4. Aylık Sanayi Üretim Endeksi**(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre % Değişim) (2005=100)**

	Yıllık		2012					
	2010	2011	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül
Sanayi	13,1	8,9	1,5	5,9	3,0	3,3	-1,8	6,2
Madencilik	2,1	3	-1,7	4,2	9,4	-1,6	0,4	10,8
İmalat	14,4	9,2	1,6	8,8	1,8	2,9	-3,0	6,2
Gıda Ürünleri	7,3	6,2	-0,6	9,0	-6,	2,0	-1,7	8,1
Tekstil	9,6	0	5,1	10,3	6,1	10,7	0,5	8,7
Giyim	8,2	-0,6	-2,2	-0,2	-4,7	2,2	-1,5	9,1
Petrol Ürünleri	6,3	8,3	-8,2	-21,7	-2,3	-7,7	0,5	15,5
Kimya	15,9	5,6	-5,2	5,5	12,2	5,1	-1,9	1,5
Ana Metal	10,4	6,8	6,0	5,8	9,4	6,8	10,8	6,5
Fabr. Metal Ürünleri	19,7	15,1	10,3	10,3	7,1	2,7	-6,7	1,7
B.y.s. Makine-Teçhizat	32,6	20	10,1	6,8	4,1	-3,8	-17,2	-1,0
Taşıt Araçları	33,3	30,3	-10,3	-1,9	-9,0	-7,9	-22,4	0,4
Enerji	8,3	7,4	2,5	7,2	10,6	8,2	4,5	4,1

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı – TÜİK

Aylık verilere göre sanayi üretimi, 2012 yılı Eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 6,2 oranında artmıştır. 2012 yılının ilk dokuz ayında ise sanayi üretimi ortalama yüzde 9,7 oranında artış göstermiştir. 2012 yılı Eylül ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, imalat sanayi, madencilik sektörü ve enerji sektörü üretimleri sırasıyla, yüzde 6,2, yüzde 10,8 ve yüzde 4,1 oranlarında artmıştır.

2.1.2.2 Yurtiçi Talebe İlişkin Göstergelerdeki Gelişmeler

Yurtiçi talebi gösteren en net kalemlerden ikisi beyaz eşya ve otomobildir. Bu iki kalemin seçilmesi, talebin seyrini daha net olarak görmemize imkân sağlamaktadır.

2012 yılının Haziran ayında; beyaz eşya üretimi, yurtiçi satışı ve ihracatı bir önceki yılın aynı ayına göre, sırasıyla, yüzde 4,9, yüzde 3 ve yüzde 15,2 oranlarında artmıştır. Beyaz eşya ithalatı ise aynı dönemler itibarıyla yüzde 6,2 oranında azalmıştır.

Otomobil üretimi ve ihracatı; 2012 yılının Haziran ayında sırasıyla yüzde 21,9 ve yüzde 4,6 oranlarında azalmıştır. 2012 yılının Haziran ayında; otomobil satışları ve ithal otomobil satışları sırasıyla yüzde 10,3 ve yüzde 2,2 oranlarında azalmıştır.

TABLO 5. Yurtiçi Talebe İlişkin Göstergeler (%)

	Yıllık		2012					
	2010	2011	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran
Beyaz Eşya Yurtiçi Satışları*	9,9	19,3	6,9	0,0	-2,7	-2,1	3,6	3,0
Toplam Otomobil Üretimi	18,1	6,1	-8,8	-8,9	-19,1	-18,0	-5,5	-21,9
Toplam Otomobil Satışları	37,8	16,4	-29,4	-25,2	-12,5	-15,2	-10,4	-10,3
İthal Otomobil Satışları	45,4	16,8	-32,7	-28,3	-12,0	-13,2	-2,4	-2,2

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

*Dört ana beyaz eşya kapsamına, 2010 yılı Ocak'dan itibaren derin dondurucu ve kurutma makinesi eklenmiştir.

2.2. İstihdam ve İşgücü

Küresel krizden çıkış sürecinde Türkiye, güçlü büyüme performansı ve alınan tedbirler sayesinde istihdam yaratma konusunda dünyada en fazla mesafe alan ülkelerden birisi olmuştur. İstihdamda ciddi oranlarda artış meydana gelmiştir. IMF verilerine göre Türkiye 2007-11 döneminde, yıllık ortalama istihdam artışı en yüksek olan ülke olmuştur. 2011 yılının ikinci yarısından itibaren ise ekonomide yaşanan yumuşak iniş süreci, 2012 yılında işgücü piyasasına yansımıştır. 2011 yılının ilk yarısında bir önceki yılın aynı dönemine göre 1,4 milyon istihdam yaratılmışken, 2012 yılının ilk yarısında bir önceki yılın aynı dönemine göre 676 bin kişilik ilave istihdam yaratılmıştır.

Ancak gelişmiş birçok ülkede istihdam kayıplarının telafi edilemediği bir ortamda Türkiye’de istihdam, 2007’den Haziran 2012 dönemine kadar 4,8 milyon kişi artmıştır. Aynı dönemde Avro Bölgesi’nde yaklaşık 2,5 milyon, ABD’de ise 2,8 milyon istihdam kaybı yaşanmıştır. Bu rakamlardan da görülebileceği üzere, Türkiye ekonomisi istihdam artışı açısından gelişmiş ülkelerden olumlu yönde ayrılmıştır.

Mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranlarına bakıldığında, ılımlı büyüme döneminin yansıması olarak yüzde 9 seviyesinde yatay bir seyir izlediği görülmektedir. Ancak kriz sırasında yüzde 15 düzeyine sıçrayan işsizlik oranı, Ağustos 2012’de yüzde 8,8 oranıyla serinin tutulmaya başlandığı 2005’den bu yana görülen en düşük işsizlik oranına ulaşmıştır. ABD ve Avro Bölgesi’nde ise ekonomik toparlanmaya rağmen işsizlik oranı hala kriz öncesi seviyenin üstündedir.

Türkiye genelinde işsiz sayısı geçen yılın Eylül dönemine göre 141 bin kişi artarak 2 milyon 539 bin kişiye yükselmiştir. İşsizlik oranı ise 0,3 puanlık artış ile % 9,1 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2012 yılı Eylül döneminde, Türkiye’de kurumsal olmayan (hanelerde ikamet eden) nüfus bir önceki yılın aynı dönemine göre 1 milyon 170 bin kişilik bir artış ile 73 milyon 795 bin kişiye; kurumsal olmayan çalışma çağındaki (+ 15 ve üstü) nüfus ise 1 milyon 91 bin kişi artarak 54 milyon 923 bin kişiye ulaşmıştır.

TABLO 6. Mevsim Etkilerinden Arındırılmamış Temel İşgücü Göstergeleri

	2011 Eylül	2012 Eylül
Kurumsal olmayan nüfus (Bin kişi)	72.625	73.795
+15 yaştaki nüfus (Bin kişi)	53.832	54.923
İşgücü (Bin kişi)	27.147	28.011
İstihdam (Bin kişi)	24.749	25.472
İşsiz (Bin kişi)	2.398	2.539
İşgücüne katılma oranı (%)	50,4	51,0
İstihdam oranı (%)	46,0	46,4
İşsizlik oranı (%)	8,8	9,1
İşgücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	26.685	26.912

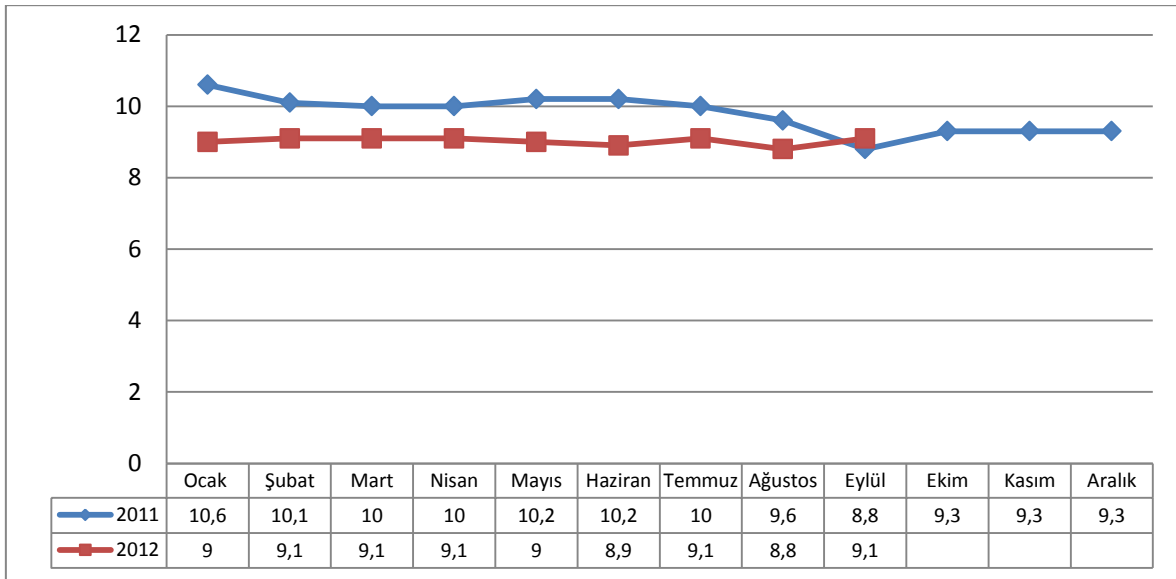
Kaynak: TÜİK

2012 yılı Eylül döneminde, Türkiye genelinde işgücüne katılma oranı, bir önceki yılın aynı dönemine göre 0,6 puan artarak % 51,0 olarak gerçekleşmiştir.

2011 yılı Eylül döneminde istihdam edilenlerin sayısı, geçen yılın aynı dönemine göre 723 bin kişi artarak 25 milyon 472 bin kişiye yükselmiştir.

Eylül 2012 döneminde istihdam edilenlerin % 25,5'i tarım, % 18,'sı sanayi, % 7,4'ü inşaat, % 48,4'ü ise hizmetler sektöründedir. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında hizmetler sektörünün istihdam edilenler içindeki payı 1,2 puan artarken, tarım sektörünün payının 0,7 puan, sanayi sektörünün payının 0,4 puan, inşaat sektörünün payının ise 0,2 puan azaldığı görülmektedir.

GRAFİK 3. 2011-2012 Yılları İşsizlik Oranı (%)

Kaynak: TÜİK

2012 yılı Ağustos döneminde mevsim etkilerinden arındırılmış istihdam edilenlerin sayısında bir önceki döneme göre 290 bin kişilik, işsiz sayısında ise 91 bin kişilik artış söz konusudur. Mevsim etkilerinden arındırılmış işgücüne katılma oranı, bir önceki döneme göre 0,6 puanlık artış ile % 50,3 civarlarında, istihdam oranı 0,5 puanlık artış ile % 45,6, işsizlik oranı ise 0,2 puanlık artış ile % 9,4 seviyesinde gerçekleşmiştir.

3. ÖDEMELER DENGESİ VE DIŞ BORÇ

Türkiye ekonomisinde 2011 yılının ikinci yarısından itibaren, yaşanan yumuşak iniş sürecine paralel olarak cari açığa önemli bir daralma görülmektedir. Kriz sonrası dönemde Türkiye ekonomisinin iç talep eksenli büyümesi, Arap Baharı nedeniyle dış ticaret fazlası verdiğimiz bazı ülkelerde yaşanan sıkıntılar, en büyük ticaret ortağımız olan AB'deki iç talebin zayıf seyri ve yüksek emtia fiyatları nedeniyle cari açığın GSYH'ye oranı 2011 yılında yüzde 10'lara kadar yükselmişti. Ancak 2010 yılının sonundan itibaren alınan önlemler ve ekonomide yaşanan dengelenmeye paralel olarak cari açık, özellikle 2011 yılının son

çeyreğinden itibaren düşüşe geçmiştir. 2011 yılı Ekim ayında zirve yapan 12 aylık kümülatif cari açık 78,6 milyar dolara kadar yükselmiş, izleyen dönemde yumuşak iniş sürecine paralel olarak 2012 yılı Ağustos ayında 59 milyar dolara gerilemiştir. Bu eğilimin yılın geri kalanında da devam ederek cari işlemler açığının GSYH'ye oranının 2012 yılı sonunda yüzde 7,3'e ineceği tahmin edilmektedir.

Cari açıktaki daralma, 2012 yılının ilk yarısında yüksek seyreden petrol fiyatlarına ve en büyük ticaret ortaklarımızdan AB'deki borç krizine rağmen devam etmiştir. Yılın ilk yarısında petrol fiyatları ortalama 113,7 dolar civarında seyrederken, dönem içinde 126,6 dolara kadar yükselmiştir. Petrol fiyatlarının yüksek seyri nedeniyle enerji ithalatı artmaya devam etmiş ve yılın ilk sekiz ayında enerji ithalatına ödenen fatura 39,1 milyar dolara yükselmiştir. Zira 2011 yılı Eylül ayında 26,7 milyar dolara kadar yükselerek zirve yapan 12 aylık kümülatif enerji ithalatı hariç cari açık, izleyen dönemde önemli ölçüde gerileyerek 2012 yılı Ağustos ayı itibarıyla 190 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Cari açığın kısa vadede bir tehlike yaratmaması için finansmanın daha kaliteli hale getirilmesi gerekmektedir. Ancak, gelişmiş ülkelerin faiz oranlarını düşük tutması, ülkelerin ayırışan büyüme oranları ve artan küresel riskler, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımına neden olmuştur.

Ödemeler Dengesi; Dış ticaret dengesi, hizmetler dengesi, yatırım dengesi ve cari transferlerden oluşmaktadır.

TABLO 7. Cari İşlemler Dengesi Alt Kalemlerindeki Değişimler (Milyon Dolar)

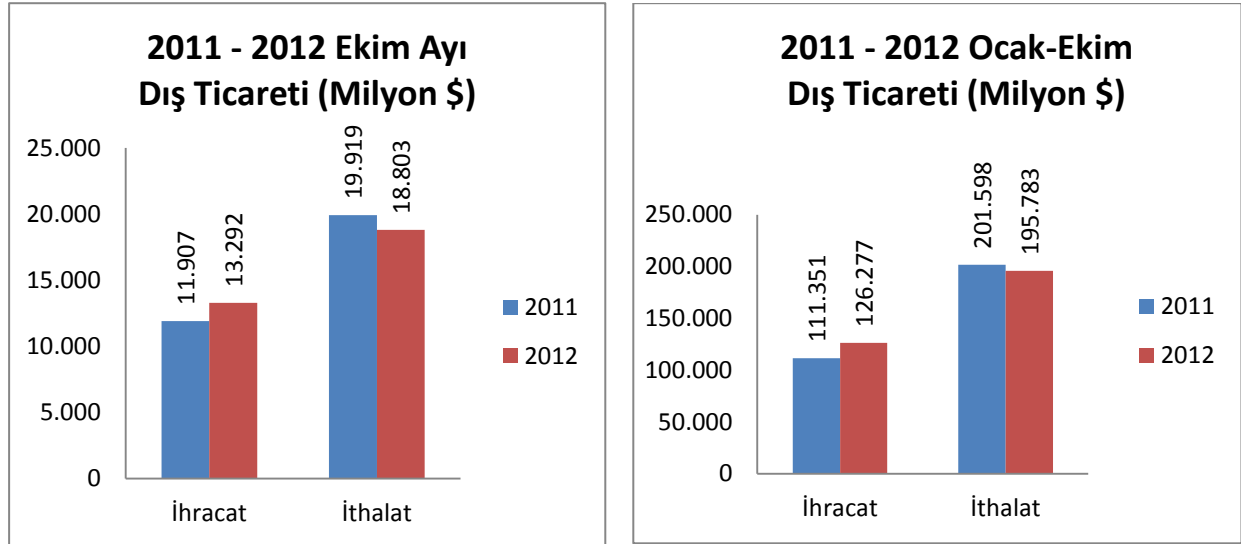
	2011 Ocak-Eylül	2012 Ocak-Eylül
Dış Ticaret Dengesi	-69.742	-50.736
Hizmetler Dengesi (Net)	14.302	15.816
Taşımacılık	1.678	2.925
Turizm	14.244	14.529
İnşaat Hizmetleri	518	803
Sigorta Hizmetleri	-288	-269
Finansal Hizmetler	-543	-481
Diğer Ticari Hizmetler	-934	-1.134
Resmi Hizmetler	-761	-682
Diğer Hizmetler	388	125
Gelir Dengesi	-6.203	-5.325
Doğrudan Yatırımlar	-2.265	-1.433
Portföy Yatırımları	-912	-832
Diğer Yatırımlar	-2.911	-2.904
Cari Transferler	1.177	964
İşçi Gelirleri	790	684
CARİ İŞLEMLER DENGESİ	-60.466	-39.281

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

3.1. Dış Ticaret Dengesi

Türkiye İstatistik Kurumu ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı işbirliğiyle oluşturulan geçici dış ticaret verilerine göre; 2012 yılı Ekim ayında, 2011 yılının aynı ayına göre ihracat %11,6 artarak 13.292 milyon dolar, ithalat %5,6 azalarak 18.803 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı 8.012 milyondan 5.511 milyon dolara gerilemiştir.

GRAFİK 4. 2010-2011 Yılları Dış Ticaret Rakamları (Milyon Dolar)

TABLO 8. İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ocak	63,0	62,0	65,1	85,0	67,0	56,5	59,3
Şubat	61,8	67,3	69,1	93,0	70,1	57,4	66,1
Mart	63,9	67,7	98,0	77,5	65,8	54,6	63,9
Nisan	55,7	64,3	63,5	74,7	62,9	56,7	65,5
Mayıs	55,5	61,2	64,6	67,6	66,5	51,8	60,4
Haziran	62,7	62,9	60,4	66,6	62,6	52,5	64,8
Temmuz	60,4	58,7	61,3	70,4	59,5	56,3	61,6
Ağustos	55,5	59,5	57,4	61,2	55,2	57,1	68,2
Eylül	62,6	62,5	71,5	67,9	57,0	50,7	65,2
Ekim	61,5	63,3	65,1	79,0	63,4	59,9	70,7
Kasım	67,0	68,1	77,8	70,6	54,8	59,4	-
Aralık	65,9	60,3	67,7	66,9	57,5	60,6	-

Kaynak: TÜİK

2011 Ekim ayında %59,9 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2012 Ekim ayında %70,7'a yükselmiştir.

3.1.1. İhracatta Yaşanan Gelişmeler

2011 yılı Ocak-Ekim döneminde 111,3 milyar dolar olan toplam ihracat, 2012 yılının aynı döneminde 126,2 milyar dolara ulaşmıştır.

2011 Ekim ayında %44,2 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2012 Ekim ayında %40,0'a gerilemiştir. AB'ye yapılan ihracat, 2011 yılının aynı ayına göre %1,02 artarak 5.315 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2012 Ekim ayında en fazla ihracat yapılan ülke Almanya olmuştur. Bu ülkeye yapılan ihracat 2011 yılı Ekim ayına göre %8,5 azalarak 1.109 milyon dolar olurken, Almanya'yı sırasıyla Irak (930 milyon dolar), İngiltere (900 milyon dolar) ve B.A.E (688 milyon dolar) takip etmiştir.

2012 Ekim ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "kıymetli taşlar ve metaller" (1.515 milyon dolar) olurken; bu fasılı "motorlu kara taşıtları ve aksam parçaları" (1.304 milyon dolar), "kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, bunların aksam ve parçaları" (1.046 milyon dolar), "demir ve çelik" (962 milyon dolar) izlemiştir.

3.1.2. İthalatta Yaşanan Gelişmeler

2011 yılı Ocak-Ekim döneminde 201,5 milyar dolar olan toplam ithalat, 2012 yılının aynı döneminde 195,7 milyar dolara gerilemiştir.

Söz konusu dönemde en çok ithalat yapılan ülke Rusya Federasyonu olmuştur. Bu ülkeden yapılan ithalat geçen yılın aynı ayına göre %2,1 azalarak 2.286 milyon dolar olarak gerçekleşti. Rusya Federasyonu'nu sırasıyla Çin (1.735 milyon dolar), Almanya (1.611 milyon dolar) ve ABD (1.041 milyon dolar) izlemiştir.

Fasıllar düzeyinde ithalata bakıldığında en büyük ithalat kalemi, "mineral yakıtlar ve yağlar" (4.961 milyon dolar) olmuştur. Bu fasılı; "kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, bunların aksam ve parçaları" (2.152 milyon dolar), "demir ve çelik" (1.686 milyon dolar) ve "elektrikli makina ve cihazlar" (1.408 milyon dolar) izlemiştir.

3.2. Hizmetler Dengesi

Hizmetler dengesi, dış ticaret dengesinden sonra cari işlemler dengesindeki en büyük ikinci kalemdir. Bu kalem pozitif değerler olarak cari işlemler dengesini olumlu yönde etkilemektedir. Hizmetler Dengesi; temel olarak taşımacılık, turizm, inşaat ve finansal hizmetlerden oluşmaktadır.

2011 yılında 18 milyar dolar fazla veren hizmetler dengesi, 2012 Ocak- Ağustos döneminde 13,1 milyar dolar fazla vermiştir. Hizmetler dengesinin fazla vermesinde en önemli etken turizm gelirleridir. Turizm gelirleri, 2011 yılında bir önceki yıla göre yüzde 10,6 oranında artarak 23 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılı Ağustos ayında 12 aylık kümülatif bazda bu rakam 23,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Özellikle karşılıklı anlaşmalarla vizelerin kaldırılmasıyla birlikte Türkiye'ye gelen turist sayısında ciddi artışlar gözlenmektedir. Türkiye 2011 yılında turist sayısı bakımından en çok ziyaretçi çeken 6'ncı ülke konumundadır.

2011 yılında hizmetler dengesine taşımacılık alanından da önemli bir katkı gelmiştir. Bu alandaki net gelir 2011 yılında bir önceki yıla göre yüzde 50,5 oranında artış göstererek 2,2 milyar dolara yükselmiştir. 2012 yılında bu artış daha da hızlanmış ve 2012 Ocak- Ağustos döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 48,2 oranında artarak 2,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

3.3. Yatırım Geliri Dengesi

Yatırım Geliri kalemi; doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları ve yatırımlara ait faiz gelir ve giderlerinden oluşmaktadır.

2011 yılının tamamında 7,6 milyar dolar net çıkış kaydeden gelir dengesi kaleminde, 2012 yılı Ocak-Eylül döneminde 5,3 milyar dolarlık net çıkış gerçekleşmiştir. Bu dönemde yatırım geliri başlığı altında yer alan doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları ve diğer yatırımlar kaleminde görülen net çıkışlar sırasıyla 1,4 milyar dolar, 832 milyon dolar ve 2,9 milyar dolar olmuştur. Diğer yatırımların alt bileşenlerinden olan faiz giderleri ise, aynı dönemde yüzde 2 oranında azalarak 3,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

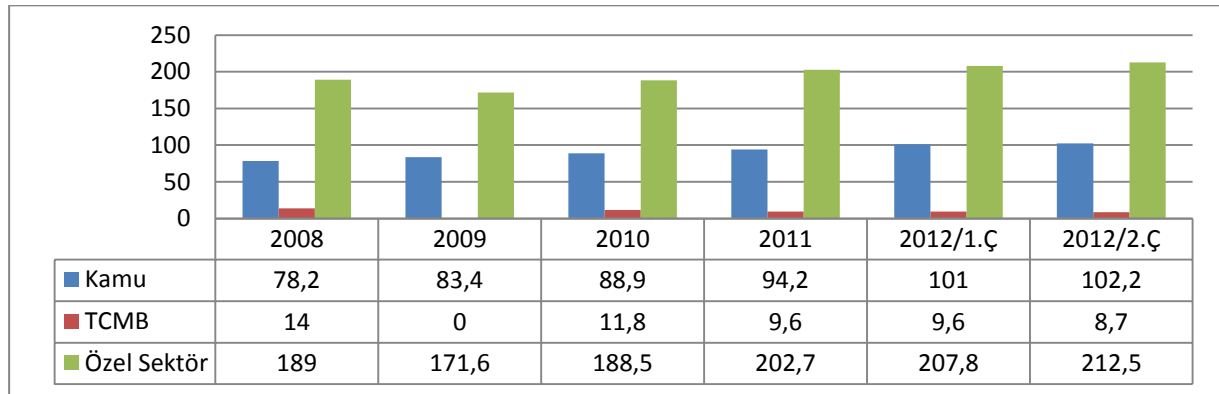
3.4. Cari Transferler

İşçi gelirleri ve resmi transferlerden oluşan cari transferler kalemi, 2011 yılında 1,7 milyar dolar olarak gerçekleşirken, 2012 yılının Ocak-Eylül döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 18 oranında azalarak 964 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Cari transfer hesabı altında yer alan işçi gelirleri, 2011 yılının aynı dönemine göre yüzde 13 oranında azalarak 684 milyon dolar olarak kaydedilmiştir.

3.5. Dış Borç

Toplam dış borç stoku, 2012 yılının 2. çeyreği itibariyle 2012 yılı 1. çeyreğine göre 4,8 milyar dolar artarak 323,4 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Özel sektör borçlarının toplam dış borç stoku içerisindeki payı 212,5 milyar dolar ile yüzde 65,6 ve kamu kesimi borçlarının payı 102,2 milyar dolar ile yüzde 31,5'dir. T.C. Merkez Bankası içerisindeki payı ise 8,7 milyar dolar ile yüzde 2,6 düzeyinde gerçekleşmiştir.

GRAFİK 5. Türkiye Brüt Dış Borcun Borçlulara Göre Dağılımı (Milyar Dolar)

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

TABLO 9. Türkiye Brüt Dış Borç Stoku/Borçlu Dağılım (Milyon Dolar)

	2011				2012	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
KISA VADELİ BORÇLAR	76.666	84.350	88.530	83.847	90.262	99.011
KAMU	4.977	5.798	7.613	7.013	10.683	12.772
GENEL YÖNETİM	0	0	0	0	0	0
Merkezi Yönetim	0	0	0	0	0	0
Mahalli İdareler	0	0	0	0	0	0
Fonlar	0	0	0	0	0	0
FİNANSAL KURULUŞLAR	4.977	5.798	7.613	7.013	10.683	12.772
Kamu Bankaları	4.977	5.798	7.613	7.013	10.683	12.772
FİNANSAL OLMAYAN KURULUŞLAR	0	0	0	0	0	0
KİT'ler	0	0	0	0	0	0
Diğer	0	0	0	0	0	0
TCMB	1.635	1.619	1.409	1.269	1.275	1.159
ÖZEL	70.054	76.933	79.508	75.565	78.304	85.080
FİNANSAL KURULUŞLAR	45.922	50.228	50.712	48.059	50.088	53.767
Bankalar	44.683	48.759	48.811	45.465	46.885	50.146
Bankacılık Dışı	1.239	1.469	1.901	2.594	3.203	3.621
FİNANSAL OLMAYAN KURULUŞLAR	24.132	26.705	28.796	27.506	28.216	31.313
UZUN VADELİ BORÇLAR	225.783	230.305	225.430	222.857	228.407	224.461
KAMU	88.671	89.625	87.628	87.268	90.411	89.482
GENEL YÖNETİM	85.284	85.951	84.079	83.000	85.634	84.554
Merkezi Yönetim	81.450	81.918	80.098	79.185	81.676	80.780
Mahalli İdareler	3.788	3.998	3.948	3.794	3.937	3.755
Fonlar	46	34	33	21	21	20
FİNANSAL KURULUŞLAR	2.018	2.313	2.264	2.992	3.501	3.724
Kamu Bankaları	2.018	2.313	2.264	2.992	3.501	3.724
FİNANSAL OLMAYAN KURULUŞLAR	1.369	1.361	1.285	1.276	1.277	1.204
KİT'ler	1.240	1.235	1.161	1.155	1.154	1.084
Diğer	129	126	123	121	122	120
TCMB	10.633	10.528	9.270	8.430	8.419	7.559
ÖZEL	126.479	130.152	128.531	127.159	129.577	127.420
FİNANSAL KURULUŞLAR	42.797	45.034	45.829	46.863	47.691	47.503
Bankalar	30.982	33.026	33.702	34.630	34.748	34.181
Bankacılık Dışı	11.815	12.007	12.127	12.233	12.943	13.322
FİNANSAL OLMAYAN KURULUŞLAR	83.682	85.118	82.702	80.296	81.886	79.917

TÜRKİYE BRÜT DIŞ BORÇ STOKU	302.449	314.655	313.960	306.704	318.669	323.472
KAMU	93.648	95.423	95.241	94.281	101.094	102.254
GENEL YÖNETİM	85.284	85.951	84.079	83.000	85.634	84.554
Merkezi Yönetim	81.450	81.918	80.098	79.185	81.676	80.780
Mahalli İdareler	3.788	3.998	3.948	3.794	3.937	3.755
Fonlar	46	34	33	21	21	20
FİNANSAL KURULUŞLAR	6.995	8.111	9.877	10.005	14.184	16.496
Kamu Bankaları	6.995	8.111	9.877	10.005	14.184	16.496
FİNANSAL OLMAYAN KURULUŞLAR	1.369	1.361	1.285	1.276	1.277	1.204
KİT'ler	1.240	1.235	1.161	1.155	1.154	1.084
Diğer	129	126	123	121	122	120
TCMB	12.268	12.147	10.679	9.699	9.694	8.718
ÖZEL	196.533	207.085	208.039	202.724	207.881	212.500
FİNANSAL KURULUŞLAR	88.719	95.262	96.541	94.922	97.779	101.270
Bankalar	75.665	81.785	82.513	80.095	81.633	84.327
Bankacılık Dışı	13.054	13.476	14.028	14.827	16.146	16.943
FİNANSAL OLMAYAN KURULUŞLAR	107.814	111.823	111.498	107.802	110.102	111.230

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

TCMB verilerine göre uzun vadeli dış borcun 47,5 milyar dolarlık kısmını finansal kuruluşların borçları oluşturmaktadır. Bunun 34,2 milyar doları banka kredilerinden, 13,3 milyar doları bankacılık dışı finansal kuruluşlara olan finansal borçlarından oluşmaktadır. Özel sektörün uzun vadeli dış borcunun 79,9 milyar dolarlık kısmı ise reel sektörün borçlarından oluşmaktadır.

TABLO 10. Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu (Milyon Dolar)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012/1.Ç	2012/2.Ç
ÖZEL	122.379	141.624	129.108	119.716	127.159	129.577	127.420
Finansal Kuruluşlar	51.433	50.775	44.265	40.299	46.863	47.691	47.503
Bankalar	30.924	30.010	27.937	28.539	34.630	34.748	34.181
Bankacılık Dışı	20.510	20.765	16.328	11.760	12.233	12.943	13.322
Finansal Olmayan Kuruluşlar	70.946	90.849	84.843	79.416	80.296	81.886	79.917

Kaynak: TCMB – T.C. Maliye Bakanlığı SGB

TABLO 11. Borçluya Göre Hazine Garantili Dış Borç Stoku (Milyon Dolar)

	2010	2011	2012 1.Ç	2012 2.Ç
KAMU	4.348	4.417	4.672	4.632
GENEL YÖNETİM	1.327	1.221	1.234	1.176
MAHALLİ İDARELER	1.280	1.199	1.213	1.157
FONLAR	47	22	21	20
FİNANSAL OLMAYAN KURULUŞLAR	1.187	1.155	1.154	1.084
ORGANİZASYONLAR	4	0	0	0
KİTLER	1.183	1.155	1.154	1.084
KAMU İŞLETMELERİ	0	0	0	0
FİNANSAL KURULUŞLAR	1.835	2.041	2.284	2.372
KAMU BANKALARI	1.835	2.041	2.284	2.372
ÖZEL	3.110	3.880	3.974	3.901
FİNANSAL OLMAYAN KURULUŞLAR ⁽¹⁾	96	38	30	27
ŞİRKETLER	96	38	30	27
FİNANSAL KURULUŞLAR	3.014	3.842	3.944	3.874
BANKALAR	3.014	3.842	3.944	3.874
TOPLAM	7.458	8.297	8.645	8.533

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

⁽¹⁾ Özelleştirilme tarihlerinden sonraki dönemler için Özel Sektör altında gösterilmişlerdir.

Hazine garantili borçlarda kamu bankalarına bakıldığında ise sıralama şu şekildedir: Halk Bankası (250 milyon \$), İller Bankası (187 milyon \$), Ziraat Bankası (125 milyon \$), T. Kalkınma Bankası A.Ş. (98 milyon \$) ve T. İhracat Kredi Bankası A.Ş. (98 milyon \$).

4. FİNANS HESAPLARI ve YABANCI SERMAYE

Küresel krizi takip eden iyileşme döneminde gelişmiş ülke merkez bankaları tarafından alınan ek parasal genişleme önlemleri, gelişmiş ekonomilerdeki düşük faiz ve bol likidite koşullarının uzunca bir süre korunacağı yönündeki beklentiler, küresel fonların getiri arayışını güçlendirmiştir. Bununla beraber gelişmekte olan ülkelere yönelik görece yüksek faiz oranları, bu ülkelere yönelik sermaye akımlarının hızlanmasına neden olmuştur. Özellikle, 2010 genelinde Türkiye başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelere yönelik yatırımlardaki artış 2011 yılında da devam etmiştir. 2009 yılında 227 milyon dolar olan net portföy yatırımları, artan likidite ile 2011 yılında 22 milyar dolara kadar yükselmiştir.

Türkiye, kriz öncesi dönemde net uzun vadeli kredi kullanıcısı iken, kriz döneminde net kredi ödeyicisi konumuna gelmiştir. Kriz sonrası dönemde ise Türkiye’de diğer yatırımların gelişmekte olan ülkelere nazaran daha hızlı ivmelendiği göze çarpmaktadır. Söz konusu artışta ağırlıklı olarak kısa vadeli kredi kullanımlarının etkili olduğu gözlenmektedir. Özellikle son dönemlerde uluslararası kredi derecelendirme kuruluşlarının not artırımları yoluyla uzun vadeli yatırım yapılabilir ülke seviyesine çıkması, uzun vadeli fonların Türkiye’ye gelişinin kolaylaşması anlamına gelmektedir. Bu da cari açığın finansmanında nispeten kırılabilirlik yaratan kısa vadeli fonların yerini uzun vadeli fonların ve cari açığın yarattığı kırılabilirlik derecesinin azalması anlamına gelmektedir. Krizden çıkış sürecinde

başarılı bir performans ortaya koyan Türkiye'ye yönelik doğrudan yatırım girişlerinin artması cari açığın finansman kalitesi açısından oldukça önemlidir.

TABLO 12. Sermaye Hareketleri (Milyon Dolar)

	Yıllık		Ocak-Ağustos	
	2010	2011	2011	2012
Sermaye ve Finans Hesapları	43.910	65.748	50.426	32.939
1.Doğrudan Yatırımlar	7.574	13.619	9.828	6.942
Yurtdışında	-1.464	-2.466	-1.652	-3.144
Yurtiçinde	9.038	16.085	11.480	10.086
2.Portföy Yatırımları	16.093	21.986	15.262	24.926
Borç Senetleri	16.149	20.284	13.630	19.898
3.Diğer Yatırımlar	33.103	28.360	30.754	17.571
Varlıklar	8.742	12.842	12.939	4.010
4.Rezerv Varlıklar	-12.809	1.813	-5.393	-16.503
Net Hata Noksan	2.733	11.238	10.040	6.345

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı - TCMB

Türkiye'ye yönelik doğrudan yabancı yatırım girişi, 2008 yılı son çeyreğinden itibaren azalmaya başlamış, 2010 yılı Mayıs ayında 12 aylık kümülatif rakam 6,9 milyar dolar ile dip noktasını görmüştür. 2011 yılında 16 milyar dolarlık yurtiçine doğrudan yatırım girişi gerçekleşmişken, yurtiçi yerleşiklerin yurtdışında 2,5 milyar dolar yatırım yapması sonucu, net doğrudan yatırımlar 13,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılının ilk sekiz ayında ise net doğrudan yatırımlar 6,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Kriz sonrası toparlanma dönemiyle birlikte 12 aylık kümülatif doğrudan yatırım girişi Ağustos 2012 itibarıyla 13,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Toparlanma dönemiyle birlikte özellikle 2010 yılı Ekim ayından itibaren finansman kalitesinde önemli bir toparlanma yaşanmış ve 2012 Ocak-Ağustos döneminde 12 aylık doğrudan yatırım girişi ve uzun vadeli sermaye toplamı 32 milyar dolara yükselmiştir.

2011 yılında 22 milyar dolara kadar yükselen portföy yatırımları özellikle yılın ilk altı ayında yurtdışı yerleşiklerin aldıkları devlet iç borçlanma senetlerindeki (DİBS) düşüş nedeniyle önemli ölçüde gerilese de Temmuz ve Ağustos aylarındaki satışlarla 12 aylık kümülatif bazda 24,8 milyar dolara yükselmiştir. Yurtdışı yerleşiklerin aldıkları devlet iç borçlanma senetlerinin tutarı, 2012 Ocak-Ağustos döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 16,6 oranında azalarak 10,4 milyar dolara gerilemiştir.

Bankaların yurt dışından kısa vadeli net kredi kullanımlarında 2011 yılının ilk çeyreğinden itibaren belirgin bir düşüş gözlenmektedir. Bankacılık sektörünün net kredi kullanımı, 2012 Ocak-Ağustos döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 71,2 oranında azalarak 2,6 milyar dolar olmuştur. Bu dönemde bankaların uzun vadeli kredilerde net geri ödeyici, kısa vadeli kredilerde ise net kullanıcı olduğu göze çarpmaktadır. Aynı dönemde, diğer sektörlerin net kredi kullanımı yüzde 32,7 oranında artarak 3,8 milyar dolar olmuştur.

Kriz sonrası dönemde Merkez Bankası politikalarına bağlı rezervlerde hızlı bir artış gözlemlenmektedir. 2011 yılı sonunda 78,5 milyar dolara ulaşan rezervlerdeki artış 2012 yılında da devam ederek 5 Ekim 2012 tarihi itibarıyla 94,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye’de net hata noksan kalemi, 2003 yılından itibaren pozitif bakiye vermektedir. 2011 yılında 11,2 milyar dolara kadar yükselen net hata noksan kalemi, 2012 yılı Ağustos ayında 12 aylık bazda 6,3 milyar dolara kadar gerilemiştir.

5. ÖZELLEŞTİRME

Özelleştirme uygulamaları ülkemizde 1983 yılında başlamıştır. Özelleştirme ile amaç, bir yandan finansal piyasalara ve sermaye piyasalarına yönelmeyen yerli ve yabancı tasarrufları bu piyasalara yönlendirerek yeni kaynaklar yaratılması, diğer yandan da kamu kesiminin fonlar üzerindeki talebi nedeniyle sıkışan mali piyasa üzerindeki olumsuz baskının engellenmesidir.

Yaşanan küresel mali krize rağmen, Türkiye’de 2011 yılında özelleştirme uygulamaları durmamış, aksine Türkiye özelleştirme yatırımları için cazip bir ülke olmuştur. Özelleştirme politikalarının uygulanmasında gösterilen istikrar, şeffaflık ve serbest rekabet ortamı, yerli ve yabancı yatırımcıların güvenini artıran en önemli unsurlar haline gelmiştir. Oluşan güven ortamı, özelleştirme ihalelerine olan yerli ve yabancı yatırımcılardan gelen talep ve özelleştirilen kuruluşların fiyatlarında, değerlerinde artışları da beraberinde getirmektedir. Nitekim son dönemde gerçekleştirilen özelleştirme uygulamaları, bu gelişmelerden önemli ölçüde etkilenmiştir. 1985-2010 döneminde Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından 41 milyar ABD Doları tutarında özelleştirme yapılmış iken, 2011 yılında 1,3 milyar ABD Doları tutarında özelleştirme gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra 2012 yılında, ihalesi tamamlanmış, onay ve sözleşmesi imza aşamasında olan özelleştirme uygulamalarından da yaklaşık 3 milyar ABD Doları gelir elde edilmesi beklenmektedir.

TABLO 13. 1985-2012 Dönemi Gerçekleştirilen Özelleştirme İşlemleri (\$)

	1985 - 2010	2011	2012	Toplam
Blok Satış	20.257.066.639	0	186.520.000	20.443.586.639
Tesis/Varlık Satışı	12.429.720.087	1.351.960.629	311.729.725	14.093.410.441
Halka Arz	7.053.283.819	0	2.509.480.259	9.562.764.078
İMKB’de Satış	1.261.053.768	0	0	1.261.053.768
Yarım Kalmış Tesis Satışı	4.368.792	0	0	4.368.792
Bedelli Devirler	713.797.924	6.457.498	175.290	720.430.712
TOPLAM	41.719.291.029	1.358.418.127	3.007.905.273	46.085.614.429

Kaynak: ÖİB

*Tablolarda yer alan rakamlar, ilgili yılda gerçekleştirilen uygulama tutarlarını gösteren satış miktarıdır.

2012 yılında halen özelleştirme kapsam ve programında 22 kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşların 11 tanesinde % 50'nin üzerinde kamu payı vardır. Bunun yanı sıra, özelleştirme kapsamında 508 taşınmaz, 50 tesis, 2 liman, 8 otoyol, 2 boğaz köprüsü ile şans oyunları lisans hakkı da yer almaktadır.

6. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ VE BORÇ STOK DURUMU

2012 yılı Ocak-Eylül döneminde merkezi yönetim bütçesi gelirleri 243,7 milyar TL, harcamaları ise 258 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Yılın ilk dokuz ayında, 2011 yılı aynı dönemine kıyasla merkezi yönetim bütçesi gelirleri yüzde 10,2, harcamaları ise yüzde 16,8 oranında artış göstermiş, böylece 2011 yılı ilk dokuz ayında 0,2 milyar TL fazla veren merkezi yönetim bütçesi 2012 yılı aynı döneminde 14,4 milyar TL açık vermiştir. Bu dönemde, faiz dışı fazla ise 25,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılı Ocak-Eylül dönemi itibarıyla ekonomik aktivitede beklenen ılımlı yavaşlamaya paralel olarak merkezi yönetim bütçesi vergi gelirlerinde 2011 yılı aynı dönemine göre sınırlı bir artış meydana gelmiş, bu dönemde genel bütçe vergi gelirleri 201,9 milyar TL olmuştur. Böylece 277,7 milyar TL olan vergi gelirleri hedefinin yüzde 72,7'si bu dönemde gerçekleşmiştir. Personel giderleri, cari giderler ve cari transferlerde yaşanan hızlı artışların etkisiyle 2011 yılı Ocak-Eylül dönemine göre merkezi yönetim bütçesi faiz dışı harcamaları yüzde 17,4 oranında artarken; faiz giderleri önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 13,7 oranında artmış, böylece 2011 yılı aynı dönemine göre toplam harcamalarda yüzde 16,8 oranında bir artış meydana gelmiştir. Bütçe başlangıç ödeneğine göre harcamaların gerçekleşme oranı ise yüzde 73,5 olmuştur.

TABLO 14. Merkezi Yönetim Bütçesi Büyüklükleri (Milyon TL)

	Ocak-Eylül		Değişim (%)	2012 Bütçe Tahmini	Gerç. Oranı (%)
	2011	2012			
Gelirler	221.102	243.691	10,2	329.845	73,9
Genel Bütçe Gelirleri	214.170	235.144	9,8	321.726	73,1
Vergi Gelirleri	188.378	201.939	7,2	277.677	72,7
Vergi Dışı Gelirler	22.203	28.613	28,9	31.138	91,9
Sermaye Gelirleri	2.364	1.916	-19,0	11.458	16,7
Alınan Bağış ve Yardımlar	1.023	1.376	34,6	1.183	116,3
Alacaklardan Tahsilat	202	1.301	544,5	269	482,8
Özel Bütçe Gelirleri	5.182	6.545	26,3	6.091	107,5
Düzenleyici ve Denet. Kurullar	1.750	2.002	14,4	2.028	98,7
Harcamalar	220.869	258.041	16,8	350.948	73,5
Faiz Dışı Harcamalar	186.105	218.508	17,4	300.698	72,7
Personel Giderleri	55.472	65.903	18,8	81.692	80,7

Sosyal Gv. Kur. Devlet Primi	9.442	10.900	15,4	14.279	76,3
Mal ve Hizmet Alımları	20.547	20.364	-0,9	28.859	70,6
Cari Transferler	80.022	97.185	21,4	130.220	74,6
Sermaye Giderleri	14.533	15.619	7,5	27.914	56,0
Sermaye Transferleri	2.668	2.582	-3,2	4.243	60,8
Borç Verme	3.421	5.955	74,0	8.625	69,0
Yedek denek	0	0	0,0	4.867	0,0
Faiz Harcamaları	34.764	39.533	13,7	50.250	78,7
Bütçe Dengesi	234	-14.350	-6239,9	-21.104	68,0
Faiz Dışı Denge	34.998	25.183	-28,0	29.146	86,4

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

2012 yılı ilk dokuz ayında, genel bütçe gelirleri bir önceki yıla göre yüzde 9,8 oranında artarak 235,1 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Genel bütçe gelirleri içerisinde, 2011 yılına göre vergi gelirleri yüzde 7,2 oranında artarak 201,9 milyar TL olurken, vergi dışı gelirler TCMB'nin bütçeye 5,7 milyar TL'lik temettü aktarımıyla yüzde 28,9 oranında artmış ve 28,6 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Özel bütçe gelirleri ise, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 26,3 oranında artarak 6,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Ocak-Eylül döneminde gelir, kar ve sermaye kazancı üzerinden alınan vergilerden gelir vergisi tahsilatı önceki yılın aynı dönemine göre istihdam ve ücretlerdeki artışlara paralel olarak yüzde 14,7 oranında artarak 41 milyar TL olmuştur. Kurumlar vergisi ise yüzde 6,3 oranında artarak 21 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Böylece gelir, kar ve sermaye kazancı üzerinden alınan vergiler önceki yılın ilk dokuz ayına göre yüzde 11,7 oranında artarak 62 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde yapılan Motorlu Taşıtlar Vergisi tahsilatı ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 12,4 oranında artarak 6,1 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir.

TABLO 15. Merkezi Yönetim Bütçesi Gelirleri (Milyon TL)

	Ocak-Eylül		Artış (%)
	2011	2012	
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri	221.102	243.691	10,2
Genel Bütçe Gelirleri	214.170	235.144	9,8
Vergi Gelirleri	188.378	201.939	7,2
Vergi Dışı Gelirler	22.203	28.613	28,9
Sermaye Gelirleri	2.364	1.916	-19,0
Alınan Bağış ve Yardımlar	1.023	1.376	34,6
Alacaklardan Tahsilat	202	1.301	544,5
Özel Bütçe Gelirleri	5.182	6.545	26,3
Düz. ve Denet. Kurumların Gelirleri	1.750	2.002	14,4

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

Yurtiçi talepteki artışın ılımlı şekilde yavaşlaması, dâhilde alınan mal ve hizmet vergileri tahsilâtını da etkilemiştir. Dâhilde alınan KDV tahsilâtı 2012 yılı ilk dokuz ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 6,8 oranında artarak 82,1 milyar TL olmuştur. BSMV tahsilâtının geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 30,9 oranında artmasına karşın, Özel Tüketim Vergisi yüzde 7,5 oranında artarken, dâhilde alınan KDV ve Özel İletişim Vergisi tahsilâtlarındaki artışlar sınırlı düzeyde olmuştur.

Döviz kurlarındaki artışa ilave olarak cari açığı azaltmaya yönelik tedbirlerin de etkisiyle 2012 yılı dokuz ayında, uluslararası ticaret ve muamelelerden alınan vergilerden elde edilen tahsilâtlarda, 2011 yılı aynı dönemine göre yüzde 0,1 oranında azalma olmuştur. Söz konusu azalmada, ithalde alınan KDV tahsilâtının önceki yıl aynı dönemine göre yüzde 1,9 oranındaki daralma etkili olmuştur.

Harç gelirleri tahsilâtı, 2011 yılı aynı dönemine göre yüzde 10,1 oranında artarak 6,9 milyar TL olurken damga vergisi tahsilâtı yüzde 11,8 oranında artarak 5,3 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Ayrıca Eylül ayı sonu itibarıyla 6111 Sayılı Kanun kapsamında tahsil edilen genel bütçe vergi gelirleri, teşebbüs mülkiyet gelirleri ile faiz, pay ve ceza gelirleri toplam tutarı 19,3 milyar TL olmuştur.

2012 yılının ilk üç çeyreğinde merkezi yönetim bütçesi faiz dışı harcamaları önceki yıl aynı dönemine göre yüzde 17,4 oranında artarak 218,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Faiz dışı harcamalar içerisinde personel giderleri, ücret ve maaşlara yapılan artış ile Ocak ayında verilen 2,68 oranındaki enflasyon farkı zammının etkisi ile yapılan ilave istihdamlar ve bazı çalışanlara yönelik ücret iyileştirmeleri sonucunda önceki yıla göre yüzde 18,8 oranında artarak 65,9 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

TABLO 16. Merkezi Yönetim Bütçesi Harcamaları (Milyon TL)

	Ocak – Eylül		Artış
	2011	2012	
Merkezi Yönetim Bütçe Harcamaları	220.869	258.041	16,8
Faiz Dışı Harcamalar	186.105	218.508	17,4
Personel Giderleri	55.472	65.903	18,8
Sos. Güv. Kur. Devlet Primi	9.442	10.900	15,4
Mal ve Hizmet Alımları	20.547	20.364	-0,9
Sağlık Harcamaları	3.969	423	-89,3
Diğer	16.577	19.941	20,3
Cari Transferler	80.022	97.185	21,4
KİT Görev Zararları	37	781	1994,9
Sos. Güv. Kuruluşları	41.148	51.346	24,8
Gelirden Ayrılan Paylar	22.805	25.133	10,2
Tarımsal Destekleme	5.787	6.833	18,1
Diğer	10.245	13.092	27,8

Sermaye Giderleri	14.533	15.619	7,5
Sermaye Transferleri	2.668	2.582	-3,2
Borç Verme	3.421	5.955	74,0
Yurtiçi	2.852	5.554	94,8
Yurtdışı	570	400	-29,7
Yedek Ödenek	0	0	0,0
Faiz Harcamaları	34.764	39.533	13,7

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

Cari transferlerde; Sosyal güvenlik kuruluşlarına yapılan transferler, 6111 sayılı Kanun kapsamında gecikmiş prim alacaklarının yapılandırılmasının etkisiyle düşük gerçekleşen 2011 yılı aynı dönemine göre yüzde 24,8 oranında artarak 51,3 milyar TL olmuştur. Bu dönemde, tarımsal desteklemeye yönelik transferler geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 18,1 oranında artarak 6,8 milyar TL olurken, genel bütçe vergi gelirlerinden mahalli idarelere ve fonlara ayrılan paylar ise yüzde 10,2 oranında artarak 25,1 milyar TL olmuştur. Böylece cari transferler, 2012 yılı Ocak-Eylül döneminde önceki yıl aynı dönemine göre yüzde 21,4 oranında artarak 97,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Bu dönemde sermaye giderleri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 7,5 artarak 15,6 milyar TL olurken, borç verme geçen yıla göre önemli oranda artmış ve 6 milyar TL olmuştur. Borç vermede gözlenen yüksek oranlı artışta TCDD'ye yapılan 2,7 milyar TL tutarındaki transfer etkili olmuştur. Aynı dönemde sermaye transferleri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 3,2 azalarak 2,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılı ilk dokuz ayında merkezi yönetim bütçesi faiz harcamaları 2011 yılı aynı dönemine göre yüzde 13,7 oranında artarak 39,5 milyar TL olarak gerçekleşmiş, faiz harcamaları için ayrılan 50,3 milyar TL'lik bütçe ödeneğinin yüzde 78,7'si kullanılmıştır. Bu dönemde, iç borç faiz ödemeleri 32,6 milyar TL, dış borç faiz ödemeleri 6,5 milyar TL olarak gerçekleştirilmiştir.

TABLO 17. Merkezi Yönetim Bütçesi Borç Stoku (Milyon TL)

	2011 (Yılsonu)	2012 (Eylül)	Değişme (%)
Merkezi Yönetim Brüt Borç Stoku	518.343	530.474	2,3
İç Borç Stoku	368.778	387.675	5,1
Devlet Tahvili	368.778	385.361	4,5
Hazine Bonosu	0	2.314	0,0
Dış Borç Stoku	149.565	142.799	-4,5
Uluslararası tahvil	87.885	87.248	-0,7
Kredi	61.680	55.551	-9,9
Borç Stoku Döviz-Faiz Yapısı	518.343	530.474	2,3
TL-Sabit Faizli	188.707	203.524	7,9
TL-Değişken Faizli	176.327	184.151	4,4

Döviz Cinsinden ve Döviz Endeksli	153.310	142.799	-6,9
Sabit Faizli	118.266	112.370	-5,0
Değişken Faizli	35.044	30.429	-13,2
İç Borçlanmanın Ortalama Vadesi (Ay)	44,7	60,5	
TL Cinsi Sabit Faizli İç Borçlanmanın Ortalama Maliyeti	8,7	9,1	

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

2012 yılı Ocak-Eylül döneminde merkezi yönetim brüt borç stoku 2011 yılsonuna göre yüzde 2,3 oranında artarak 530,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, iç borç stoku yüzde 5,1 oranında artarak 387,7 milyar TL olurken, dış borç stoku yüzde 4,5 oranında azalarak 142,8 milyar TL'ye gerilemiştir. Yürütülen borçlanma stratejisine de bağlı olarak TL cinsinden sabit faizli borçlar 2011 yılsonuna göre yüzde 7,9 oranında artarken, TL cinsinden değişken faizli borçlar ise yüzde 4,4 oranında artmıştır. Buna karşın, döviz cinsinden ve döviz endeksli borçlar 2011 yılsonuna göre yüzde 6,9 oranında azalmıştır.

2011 yılında 44,7 ay olarak gerçekleşen iç borçlanmanın ortalama vadesi, 2012 yılı ilk dokuz aylık döneminde 60,5 ay olmuştur. 2011 yılında yüzde 8,7 olarak gerçekleşen TL cinsi sabit faizli iç borçlanmanın ağırlıklı ortalama maliyeti ise, bu dönemde yüzde 9,1 seviyesinde gerçekleşmiştir.

7. MALİ PİYASALARDAKİ GELİŞMELER VE PARA POLİTİKASI

2011 yılının ikinci yarısından itibaren Avro Bölgesi'ndeki mali sorunların derinleşmesi, küresel ekonomiyi ve beklentileri olumsuz etkilemiştir. Artan ülke risklerine bağlı olarak 2010 yılının sonlarından itibaren özellikle riskli ülke tahvillerindeki değer düşüşü, portföylerinde kamu kâğıtları bulunan finans sektörünü de etkilemeye başlamıştır. Avrupa'da yaşanan olumsuzlukların yanında ABD gibi gelişmiş ülkelerin ekonomilerinde yaşanan olumsuzluklar ve ortaya çıkan belirsizlik, dünya genelinde yatırımcı güveninin zayıflamasına ve sermaye hareketlerinin azalmasına neden olmuştur.

Özellikle gelişmiş ekonomilerdeki bu olumsuz gidişatın aksine gelişmekte olan ülkelerin mali piyasalarında nispeten olumlu bir performans izlenmiştir. Türkiye'de de mali piyasalar başta cari açığı daraltma üzere olumlu makro göstergeler ve güven ortamı sayesinde pozitif yönde ayrılmaktadır. Türkiye, aynı zamanda bölgedeki ekonomiler arasında yatırımcılar için güvenli bir liman olmaktadır.

Küresel kriz sonrasında gelişmiş ülke merkez bankalarının krizin etkilerini sınırlamak amacıyla uyguladıkları parasal genişleme politikalarının gelişmekte olan birçok ülkede olduğu gibi Türkiye üzerinde de önemli yansımaları olmuştur. Nitekim bu dönemde merkez bankalarının fiyat istikrarı ile birlikte finansal istikrara da odaklanmaları gereği ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla TCMB, merkez bankacılığına dair yeni anlayış ve küresel ekonominin etkisiyle 2010 yılının sonlarından itibaren yeni bir para politikası çerçevesi uygulamaya koymuştur. Bu politika çerçevesinde enflasyon hedeflemesine finansal istikrar amacı

eklenmiş ve bu amaca yönelik zorunlu karşılıklar ve faiz koridoru gibi yeni politika araçları kullanılmaya başlanmıştır.

Avrupa, Amerika ve Japonya Merkez Bankaları Eylül ayında yeni bir parasal genişleme hamlesi yapmışlardır. Bu nedenle dış piyasalarda giderek artması beklenen likiditenin 2010 ve 2011 yılının yarısında görüldüğü gibi gelişmekte olan piyasalara sermaye akışını artırması beklenmektedir. Bu durumda cazip bir pazar olan Türkiye'ye büyük fonların akması sonucunda bol ve ucuz döviz, Türk lirasının değerlenmesine neden olabilir. Bunun yanında dünya genelinde ortaya çıkan belirsizlikler sermaye piyasalarında ve kurda oynaklığın artmasına sebep olabilir.

2012 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla 2011 yılı sonuna göre, Net Dış Varlıklar yaklaşık 24,9 milyar dolar, İç Döviz Yükümlülükleri 24,6 milyar dolar artmıştır. Varlık ve yükümlülük kalemlerinde görülen bu gelişme neticesinde Merkez Bankası Net Döviz Pozisyonu aynı dönemde 292 milyon dolar artarak 42,3 milyar dolara yükselmiştir. Bu dönemde Merkez Bankası Net Rezervleri 16,6 milyar dolar artarak 94,4 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Merkez Bankası Net İç Varlıkları 2012 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla -14,3 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde, Net İç Varlıkları oluşturan Toplam İç Krediler 375 milyon TL seviyesinde, Diğer İç Varlıklar kalemi ise -14,7 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Toplam İç Krediler kaleminin alt detaylarını oluşturan kalemlerden Değerleme Hesabı 2011 yılı sonuna göre 5,8 milyar TL artmıştır.

ŞEKİL 1. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Analitik Bilançosu

ANALİTİK BİLANÇO	
Aktif	Pasif
1 Dış Varlıklar	3 Toplam Döviz Yükümlülükleri
	- Dış Yükümlülükler
	- İç Yükümlülükler
2 İç Varlıklar	4 Merkez Bankası Parası
- Nakit İşlemler	- Rezerv Para
- Değerleme Hesabı	- Diğer Merkez Bankası Parası

1 "Dış Varlıklar", altın mevcudu, TCMB şubelerinin kasalarındaki efektifler, yurtdışı muhabirler nezdindeki döviz mevcudu ve diğer döviz alacaklarını gösterir. Dış kredi kullanımları nedeniyle gerçekleşen döviz girişleri ve döviz alımları dış varlıklarda artışa neden olur.

2 "İç Varlıklar" TCMB'nin bankacılık kesimine verdiği kredileri göstermektedir. Bu kalemlerde yer alan ve TCMB'nin sahip olduğu DİBS'leri gösteren Bankamız portföyü para politikasının etkilerinin izlendiği önemli bir kalemdir.

3 "Toplam Döviz Yükümlülükleri" TCMB'nin yurtiçine ve yurtdışına döviz yükümlüklerini gösterirken, Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat ile Süper Döviz Hesapları, TCMB'nin Uluslararası Para Fonu (IMF) yükümlülüğü ve kamunun ve bankaların döviz mevduatlarından oluşmaktadır.

4 "Merkez Bankası Parası" ise emisyonu, kamu kesiminin, bankaların ve banka dışı kesimin Türk parası mevduatlarını ve TCMB'nin açık piyasa işlemlerinden kaynaklanan nakit borçlarının ve alacaklarının netleştirilmiş tutarını göstermektedir.

Kaynak: TCMB

Para arzı, bir ekonomide dönen toplam para miktarını verir. Para arzı genel olarak M1 ve M2 araçları ile ifade edilmektedir. M1 para arzı tedavüldeki paraları ve bankalar nezdinde açılan vadesiz mevduatları kapsarken, M2 para arzı, M1'deki kalemlere ilave olarak yapılan tasarrufları gösteren vadeli mevduat hesabını da içine alır.

2012 yılı Eylül ayı itibarıyla bir önceki ay sonuna göre dolaşımdaki para da yaşanan artışa karşın vadesiz TL mevduatındaki yüksek düşüş sonucunda, M1 para arzı yüzde 0,11 oranında sınırlı ölçüde artmıştır. Aynı dönemde M1 para arzındaki sınırlı artışa karşın vadeli TL ve YP mevduatındaki artışın etkisiyle M2 para arzı yüzde 1,23 oranında artış göstermiştir. 2011 yılı sonuna göre bakıldığında ise, M1 para arzının yüzde 10,77; M2 para arzının ise yüzde 7,17 oranında arttığı görülmektedir. Para arzı artarsa, faiz oranları düşer ve böylece enflasyon yükselir.

TABLO 18. Parasal Büyüklüklerdeki Gelişmeler (%)

	2012 Eylül / 2012 Ağustos	2012 Eylül / 2011 Aralık	2012 Eylül / 2011 Eylül
Emisyon	1,21	14,38	5,68
Rezerv Para	1,88	-14,50	-40,77
M1	0,11	10,77	3,48
M2	1,23	7,17	7,37
TÜFE	1,03	3,34	9,19

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı – T.C. Merkez Bankası

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu (PPK), 2012 yılı üçüncü çeyreğinde düzenlediği toplantılarda politika faizinde ve gecelik borçlanma faizinde değişikliğe gitmezken gecelik borç verme faiz oranını, 18 Eylül 2012 tarihinde 150 baz puan ve 18 Ekim 2012 tarihinde 50 baz puan indirerek yüzde 9,5 düzeyine çekmiştir.

Merkez Bankası 2008 kriziyle birlikte zorunlu karşılıkları da politika aracı olarak kullanmaya başlamıştır. Zorunlu karşılık oranlarında 27 Ekim 2011 tarihinden sonra değişikliğe gidilmemiştir. Ancak Merkez Bankası, son dönemde Türk lirası yükümlülükler için tesis edilmesi gereken zorunlu karşılıkların belli bir kısmının döviz ve altın olarak, yabancı para yükümlülükler için tesis edilmesi gereken zorunlu karşılıkların belli bir kısmının ise altın olarak tesis edilebilmesi imkânını getirmiştir. Bu sayede bankacılık sisteminin Türk lirası likidite ihtiyacının kalıcı bir yöntemle ve daha düşük maliyetle karşılanması, bankalara likidite yönetiminde kolaylık sağlanması ve TCMB döviz rezervlerinin desteklenerek zamanında, kontrollü ve etkili kullanılması amaçlanmıştır.

2011 yılının ilk çeyreğinde, ülkemize yönelik sermaye girişlerinin güçlü seyretmesi nedeniyle döviz alım ihaleleri yapılmıştır. 2011 yılının ikinci çeyreğinde ise Avro Bölgesi'nde yaşanan borç krizinin giderek derinleşmesi sonucu bozulan risk iştahı, aralarında ülkemizin de bulunduğu gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımlarını olumsuz etkilemiştir. Bu gelişme neticesinde 2011 yılının Mayıs ve Haziran aylarında yapılan düzenlemelerle günlük

döviz ihalelerinde alımı yapılacak tutar düşürülmüştür. 25 Temmuz 2011 tarihinden itibaren ise döviz alım ihalelerine ara verilmiştir.

2011 yılının ikinci yarısından itibaren, Avro Bölgesi borç krizinin yoğunlaşması sonucu belirsizlik ortamının giderek artması üzerine, 5 Ağustos 2011 tarihinden itibaren, gerekli görülen günlerde piyasaya döviz likiditesi sağlamak amacıyla döviz satım ihaleleri düzenlenmiştir. Bununla birlikte Eylül, Kasım ve Aralık aylarında döviz satım ihalelerine yönelik önemli düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca, 18 Ekim 2011 ve 30 Aralık 2011 tarihlerinde kurlarda sağlıksız fiyat oluşumları gözlemlenmiş ve piyasaya satım yönünde doğrudan müdahalede bulunulmuştur.

8. FİYAT GELİŞMELERİ

2012 yılının ilk çeyreği itibarıyla belirginleşen iç talepteki yavaşlama ve geçici fiyat hareketlerinin yıllık enflasyon üzerindeki etkilerinin kademeli olarak ortadan kalkması sonucu enflasyon düşüş eğilimine girmiştir. Bu dönemde uluslararası petrol fiyatlarındaki gelişmeler paralelinde öngörülenden hızlı artış kaydeden enerji fiyatlarının tüketici fiyatlarını artırıcı etkisi son yıllara kıyasla olumlu seyreden işlenmemiş gıda fiyatları ile sınırlanmıştır. 2011 yılı genelinde Türk lirasında gözlenen değer kaybının yansımalarıyla belirgin oranda yükselen temel mal grubu yıllık enflasyonu yılın ilk çeyreğinde yavaşlama eğilimine girmiştir. Hizmet fiyatları ise ılımlı seyrini sürdürmüştür.

2012 yılının ikinci çeyreğinde ise enflasyon yüzde 8,9'a gerilemiştir. Bu gelişmede olumlu seyrini sürdüren işlenmemiş gıda fiyatları ile uluslararası emtia fiyat gelişmeleri paralelinde gerileyen petrol fiyatları etkili olmuştur. Bu dönemde temel mal grubu yıllık enflasyonu yavaşlama eğilimini sürdürürken hizmet enflasyonunda sınırlı bir oranda artış gözlenmiştir. Yavaşlayan ekonomik faaliyet enflasyon görünümüne olumlu katkı sunmuş, aynı dönemde maliyet yönlü baskıların da hafiflemesi ile temel enflasyon göstergeleri aşağı yönlü bir eğilim göstermiştir. 2012 yılında yüksek seyreden enflasyonun fiyatlama davranışlarına olumsuz etkisi petrol fiyatlarının öngörülen seviyelerin üzerinde seyretmesi ile Eylül ve Ekim aylarında yapılan fiyat ayarlamalarının etkisiyle yılsonu enflasyonunun yüzde 7,4 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

2011 yılı genelinde Türk lirasında gözlenen değer kaybının yansımalarıyla önemli oranda yükselen temel mal grubu yıllık enflasyonu, 2012'nin ilk çeyreğinde yavaşlama eğilimine girmiştir. Yavaşlayan ekonomik faaliyet enflasyon görünümüne olumlu katkı sağlamış, aynı dönemde maliyet yönlü baskıların da hafiflemesi ile temel enflasyon göstergeleri aşağı yönlü bir eğilim göstermiştir. Kasım ayında tüketici fiyatları yüzde 1,73 oranında artmış ve yıllık enflasyon yüzde 9,48'e yükselmiştir. Bu yükselişte, işlenmemiş gıda fiyatlarındaki gelişmeler belirleyici olmuştur. Döviz kuru hareketlerinin temel mal fiyatları üzerindeki gecikmeli yansımaları devam ederken hizmet fiyatları ılımlı seyrini korumuştur.

2011 yılı boyunca yüksek seyreden çekirdek enflasyon göstergeleri de 2012 yılının Mayıs ayından itibaren azalış eğilimine girmiştir. Bunlar arasında TCMB ve piyasalar nezdinde özel önem arz eden enerji, işlenmemiş gıda, alkollü içecekler ve tütün ürünleri ile altını dışlayan

Özel Kapsamlı Tüketici Göstergelerinden ÖKTG-H endeksi 2011 yılsonunda yüzde 8,5'e kadar yükselmiş, Mayıs ayından itibaren bir miktar azalarak Ağustos ayında yüzde 7,7 olarak gerçekleşmiştir. Benzer şekilde H endeksinden işlenmiş gıda ürünleri çıkarılarak elde edilen I endeksi de buna paralel bir trend göstermiş ve 2011 yılsonunda yüzde 8,1 düzeyinde gerçekleşirken Ağustos ayında yüzde 7,2 olarak gerçekleşmiştir. H ve I endekslerinde görülen yüksek seyirde esas olarak Türk lirasındaki değer kaybı sonucunda önemli ölçüde yükselen mal fiyatlarının etkili olduğu bilinmektedir.

2012 yılı Eylül ayında TÜFE'de beklentilere paralel olarak yüzde 1,03 oranında artış kaydedilmiştir. TÜFE'de kaydedilen bu artışta başta gıda ve alkolsüz içecekler grubu olmak üzere ulaştırma ve konut gruplarında yaşanan fiyat artışları dikkat çekmektedir. TÜFE'deki 12 aylık artış ise yüzde 9,19'a yükselmiştir. Eylül ayında piyasanın TÜFE beklentileri, TCMB beklenti anketine göre yüzde 0,75; CNBC-e anketine göre yüzde 1,04, Reuters beklenti anketine göre ise yüzde 1,10 idi.

ÜFE, Eylül ayında yüzde 1,03 oranında artmıştır. Eylül ayı ÜFE artış beklentisi CNBC-e anketine göre yüzde eksi 0,75; Reuters beklenti anketine göre ise yüzde eksi 0,62 idi. Yıllık enflasyon oranı ÜFE'de yüzde 4,03'e gerilemiştir.

Eylül ayında TÜFE'de kaydedilen yüzde 1,03 oranındaki artışta gıda ve alkolsüz içecekler sektörü fiyatlarında meydana gelen yüzde 2,14 oranında artış etkili olmuştur. Gıda ve alkolsüz içecekler sektörünün aylık enflasyona katkısı 0,56 puan olarak gerçekleşmiştir. Ulaştırma sektöründe fiyatlar yüzde 1,65 oranında artarken sektörün aylık enflasyona katkısı 0,28 puan olarak gerçekleşmiştir. Konut sektöründe ise fiyatlar 0,82 oranında artarken sektörün aylık enflasyona katkısı 0,13 puan olarak gerçekleşmiştir. TÜFE'de önemli harcama grupları itibarıyla giyim ve ayakkabı sektöründe fiyatlar yüzde 2,62 oranında azalırken (katkısı eksi 0,18 puan), lokanta ve oteller sektöründe fiyatlar yüzde 1,48 oranında (katkısı 0,08 puan) artmıştır.

Eylül ayında özel kapsamlı TÜFE göstergelerinden (I) kodlu göstergede fiyatlar, aylık bazda yüzde 0,12 oranında artarken yıllık olarak artış oranı yüzde 6,68'e gerilemiştir. TCMB, 2012 yılı geri kalanında çekirdek enflasyonda yıllık bazda sınırlı bir düşüş yaşanmasını beklenmektedir.

TABLO 19. Ekim Ayı İtibarıyla Ana Harcama Gruplarına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi ve Değişim Oranı (%) (2003=100)

	Ağırlık (%)	Aylık		12 Aylık		Yıllık Ortalama	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
GENEL	100,00	0,75	1,03	6,15	9,19	6,00	9,53
Gıda ve alkolsüz içecekler	26,78	0,99	2,14	2,23	10,39	7,45	8,87
Alkollü içecekler ve tütün	5,90	0,11	0,29	-0,29	18,88	4,32	18,32
Giyim ve ayakkabı	7,22	-3,24	-2,62	6,29	7,92	5,67	8,24
Konut	16,46	0,63	0,82	5,27	12,05	4,98	10,72

Ev eşyası	6,93	0,92	0,24	8,61	8,15	5,64	10,33
Sağlık	2,40	0,03	0,05	0,35	1,83	0,58	1,04
Ulaştırma	15,15	1,92	1,65	14,10	4,96	8,21	9,41
Haberleşme	4,64	0,18	1,54	2,98	5,05	-1,58	2,72
Eğlence ve kültür	2,70	0,43	0,09	2,74	4,64	-0,54	6,36
Eğitim	2,32	1,79	-1,19	6,24	4,66	4,87	6,48
Lokanta ve oteller	5,89	1,10	1,48	8,36	9,74	8,44	8,85
Çeşitli mal ve hizmetler	3,61	2,78	2,26	20,19	8,80	9,43	15,19

Kaynak: TÜİK

Eylül ayında ÜFE, yüzde 0,26 oranında artmıştır. Bu ayda; ÜFE'nin ana alt kalemleri olan tarım kesimi fiyatları yüzde 1,40 oranında, sanayi kesimi fiyatları ise yüzde 0,95 oranında artmıştır.

Sanayi sektöründe fiyatların Eylül ayındaki gelişimi incelendiğinde, sektör içinde en yüksek paya sahip olan imalat sanayi fiyatlarının 0,94 oranında arttığı görülmektedir. Bu dönemde imalat sanayi içinde en yüksek ağırlığa sahip olan kalemlerden; kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri fiyatları yüzde 2,89 oranında artarken, ana metal sanayi fiyatları ise yüzde 0,42 oranında azalmıştır. Bu dönemde elektrik gaz ve su grubu fiyatları yüzde 1,41 oranında azalmış, madencilik fiyatları ise yüzde 1,52 oranında artmıştır.

TABLO 20. Sektör ve Alt Sektörlere Göre Üretici Fiyat Endeksi ve Değişim Oranı (%) (2003=100)

Sektörler ve alt sektörler	Faaliyet Sınıflaması (NACE Kodları)	Sektör Ağırlıkları	Bir önceki aya göre değişim oranı (Kasım 2012)	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (Kasım 2012/Aralık 2011)	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (Kasım 2012/Kasım 2011)	12 aylık ortalamalara göre değişim oranı (01.12.2011-30.11.2012 /01.12.2010-30.11.2011)	Endeks (Kasım 2012)
Genel ÜFE	Toplam	100,00	1,66	2,58	3,60	6,98	209,53
Tarım	A+B	17,21	-2,96	-3,79	-0,73	7,32	214,77
Tarım, avcılık, ormancılık	A	16,87	-3,15	-4,15	-1,24	7,04	213,40
Tarım, avcılık	01	16,49	-3,16	-4,11	-1,81	6,47	212,64
Ormancılık, tomrukçuluk	02	0,38	-3,13	-5,77	17,42	27,34	218,77
Balıkçılık	B	0,34	6,11	13,85	25,13	21,22	269,51
Sanayi	C+D+E	82,79	2,60	3,90	4,49	6,92	207,66
Madencilik ve taşocakçılığı	C	3,09	0,57	5,84	5,97	10,92	295,37
İmalat sanayi	D	70,83	-0,55	1,26	1,64	6,53	198,61
Elektrik, gaz ve su	E	8,87	30,12	24,22	27,34	8,93	264,55

Kaynak: TÜİK

9. FİNANSAL ODAKLANMAYI GELİŞTİRMEK İÇİN ATILAN ADIMLAR

9.1. Bireysel Emeklilik

Bireysel Emeklilik Sisteminde tasarrufları artırmak için düzenlemeler yapılmıştır. Vergi ödesin ödemesin herkesin istifade edebileceği yeni bir sistem geliştirilmiştir. Katkı payı ödemeleri vergi matrahından indirilmeyecek, bunun yerine, katılımcının ödediği katkı payının yüzde 25'i oranında devlet katkısı, katılımcının devlet katkısı alt hesabına ödenecektir.

Devlet katkısına sistemde uzun süre kalmayı özendirecek şekilde kademeli olarak hak kazanılacaktır (Devlet katkıları ve getirilerin üçüncü yılda yüzde 15'ine, altıncı yılda yüzde 35'ine, onuncu yılda yüzde 60'ına ve emeklilikte yüzde 100'üne hak kazanılacaktır).

9.2. Girişim Sermayesi

Girişim sermayesini teşvik etmek amacıyla, girişim sermayesi fonu olarak ayrılan katkı paylarının gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde beyanname üzerinden indirilmesine imkân sağlanmıştır.

Kurumların girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi ortaklıklarından elde ettikleri kar payları, iştirak kazançları istisnası kapsamına alınmıştır.

9.3. İş Melekleri

Bireysel Yatırım Katılımcılığını destekleyici düzenlemeler yapılmıştır. 2017 yılsonuna kadar uygulanmak üzere Hazine Müsteşarlığı'ndan lisans alan bireysel katılım yatırımcısının anonim şirketlere ortak olurken koyduğu sermayenin yüzde 75'inin bireysel katılım yatırım indirimi olarak yıllık beyannamelerine konu kazanç ve iratlardan indirilebilecektir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile TÜBİTAK tarafından belirlenen araştırma geliştirme ve yenilikçilik programları kapsamında son beş yıl içinde projesi desteklenmiş kurumlara iştirak sağlayan bireysel katılım yatırımcısı için bu oran yüzde 100 olarak uygulanacaktır.

9.4. Sukuk

Türkiye Hazinesi ilk kez Eylül 2012'de bir sukuk ihracı yaparak dünyada talebin hızla arttığı bu alana giriş yapmıştır. Sukuk, uluslararası sermaye piyasalarında finansmanı arttırmak için geliştirilen faizsiz bankacılık ilkelerine uygun önemli finansal araçlardan birisidir.

Ernst & Young'ın Global İslami Bankacılık Merkezi tarafından yapılan son araştırmaya göre sukuk için küresel talebin 2017'de 300 milyar dolardan 900 milyar dolara çıkması beklenmektedir. İslami bankacılık sektörünün çift haneli büyümesinin bir sonucu olan bu gelişmelerde güvenin ve likit menkul kıymet iştahındaki artışın da etkisi vardır. Talep, İslami finans kurumlarının yanı sıra fon yöneticilerinden ve elinde yüklü parası olan bireylerden de gelmektedir. Araştırmaya göre sukuk pazarını büyütecek ve bundan en fazla fayda sağlayacak olan ülkeler ise Türkiye, Malezya ve Endonezya olacaktır.

10. GENEL DEĞERLENDİRME

Kriz sonrası gelişmiş ülkelerde büyüme performansının düşük seyretmesi sonucu, söz konusu ekonomilerin hala kriz öncesi seviyelerini yakalayamadıkları görülmektedir. Avro Bölgesi ekonomilerinde daralma halen devam ederken ABD’de ise henüz işsizliği azaltacak bir büyüme seviyesine ulaşılammıştır. Son dönemde küresel büyümenin motoru olan gelişmekte olan ekonomilerin de ivme kaybettiği görülmektedir. 2012 yılında Avro Bölgesi’nin yüzde 0,4 oranında daralması beklenirken ABD’nin yüzde 2,2 oranında, gelişmekte olan ekonomilerin ise yüzde 5,3 oranında büyümesi öngörülmektedir.

Küresel krizin etkilerinden hızla kurtulan Türkiye ekonomisi kriz döneminde ertelenmiş iç talebin de etkisiyle, 2010-11 yıllarında özel sektör öncülüğünde güçlü ve iç talep kaynaklı bir büyüme süreci yaşamıştır. 2010 ve 2011 yıllarında ortalama yüzde 8,8 büyüyen Türkiye ekonomisi, bu performansı ile dünyada kriz sonrası en hızlı büyüyen ekonomiler arasında yer almıştır. Bu dönemde özel sektör tüketim ve yatırım harcamalarındaki artış, özellikle iç talep kaynaklı canlanmanın itici gücü olmuş ve büyümeyi önemli ölçüde etkilemiştir.

Anılan dönemde Türkiye ekonomisi iç talebe dayalı büyürken dış talep büyümeyi olumsuz yönde etkilemiştir. Ancak, büyümenin kompozisyonu 2011 yılının ikinci yarısı ile küresel ekonomideki yavaşlama ve içeride de alınan önlemler neticesinde yeniden dengelenme sürecine girmiştir. Ekonomiyi soğutmak için alınan önlemlerin etkisiyle birlikte dengeli bir biçimde yavaşlamaya başlayan Türkiye ekonomisi, 2011’in ikinci yarısından itibaren yumuşak iniş patikasına doğru yönelmiştir. Yumuşak iniş süreci, büyümenin kompozisyonunun iç ve dış talep arasında dengelenmesi ve dolayısıyla büyümenin normalleşmesidir.

Küresel ekonomide belirsizliklerin artarak devam ettiği bu dönemde Türkiye ekonomisi yumuşak iniş sürecini başarıyla devam ettirmektedir. Bu çerçevede 2012 yılında yüzde 2,8 ’lik bir büyüme tahmin edilmektedir. En önemli ticaret ortağımız Avro Bölgesinin resesyonda olduğu bir dönemde Türkiye’nin bu performansı önemli bir başarıdır.

Türkiye ekonomisinde 2011 yılının ikinci yarısından itibaren yaşanan yumuşak iniş sürecine paralel olarak cari açıda da önemli bir daralma görülmektedir. Kriz sonrası dönemde Türkiye ekonomisinin iç talep eksenli büyümesi, Arap Baharı nedeniyle dış ticaret fazlası verdiğimiz bazı ülkelerde yaşanan sıkıntılar, en büyük ticaret ortağımız olan AB’deki iç talebin zayıf seyri ve yüksek emtia fiyatları nedeniyle cari açığın GSYH’ye oranı 2011 yılında yüzde 10’lara kadar yükselmişti. Ancak 2010 yılının sonundan itibaren alınan önlemler ve ekonomide yaşanan dengelenmeye paralel olarak cari açık, özellikle 2011 yılının son çeyreğinden itibaren düşüşe geçmiştir. Bu eğilimin yılın geri kalanında da devam ederek cari işlemler açığının GSYH’ye oranının, 2012 yılı sonunda yüzde 7,3’e ineceği tahmin edilmektedir.

Küresel kriz sonrasında gelişmiş ülke merkez bankalarının krizin etkilerini sınırlamak amacıyla uyguladıkları parasal genişleme politikalarının, gelişmekte olan birçok ülkede olduğu gibi, Türkiye üzerinde de önemli yansımaları olmuştur. Nitekim bu dönemde merkez bankalarının fiyat istikrarı ile birlikte finansal istikrara da odaklanmaları gereği ortaya

çıkmiştir. Dolayısıyla TCMB, merkez bankacılığına dair yeni anlayış ve küresel ekonominin etkisiyle 2010 yılının sonlarından itibaren yeni bir para politikası çerçevesi uygulamaya koymuştur. Bu politika çerçevesinde enflasyon hedeflemesine finansal istikrar amacı eklenmiş ve bu amaca yönelik zorunlu karşılıklar ve faiz koridoru gibi yeni politika araçları kullanılmaya başlanmıştır.

Dünya ekonomisinde aşağı yönlü risklerin önümüzdeki dönemde de devam etmesi beklenmektedir. Küresel ekonomide risklerin giderek ağırlık kazanması ve küresel büyüme görünümünün daha da zayıflaması, gelişmekte olan ülkelerin mali dengelerini olumsuz etkileyebilecektir. Önümüzdeki dönemde küresel belirsizliklere rağmen Türkiye ekonomisinin dayanıklılığının korunması açısından son yıllarda uygulanan ihtiyatlı mali ve ekonomik politikaların önümüzdeki dönemde de devam etmesi kritik önem taşımaktadır.

KONYA TİCARET ODASI

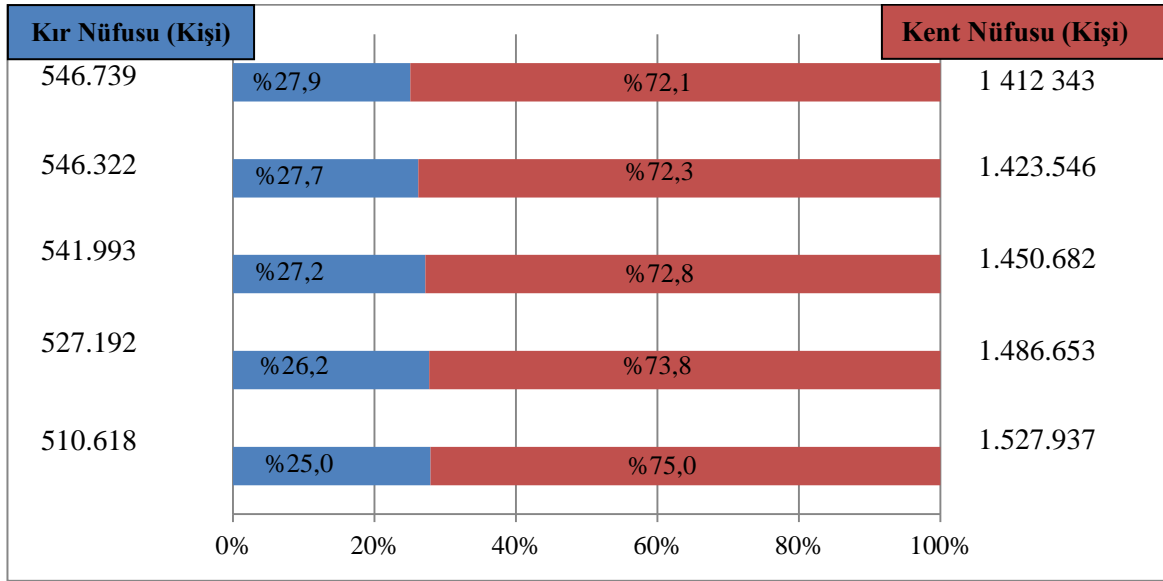
KONYA
EKONOMİSİ

1. NÜFUS

Nüfus bakımından Türkiye'nin 7. büyük ili olan Konya'nın nüfusu, 31.12.2011 tarihinde açıklanan son resmi veriler itibariyle, 2 milyon 38 bin 555'dir. 2010 yılı verilerine göre 2 milyon 13 bin 845 olan nüfus, 2011 yılında %1,22 oranında artış göstermiştir.

2010 yılında Konya il ve ilçe merkezlerinin nüfusu 1 milyon 468 bin 653 kişi iken 2011 yılında bu rakam 1 milyon 527 bin 937 kişiye yükselmiştir. Bunun aksine Konya'nın belde ve köy nüfusu bir önceki yıla göre düşüş göstermiştir. 2010 yılında belde ve köylerin nüfusu 527 bin 192 iken, 2011 yılında bu rakam 510 bin 618'e düşmüştür.

GRAFİK 1. 2007-2011 Konya Kır-Kent Nüfus Oranları

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya nüfusunun 1 milyon 9 bini erkeklerden, 1 milyon 28 bini ise kadınlardan oluşmaktadır. Konya erkek nüfusu bakımından Türkiye'de 7. sıradaki yerini korurken kadın nüfusunda Antalya'yı geçerek 6. sırada yer almıştır.

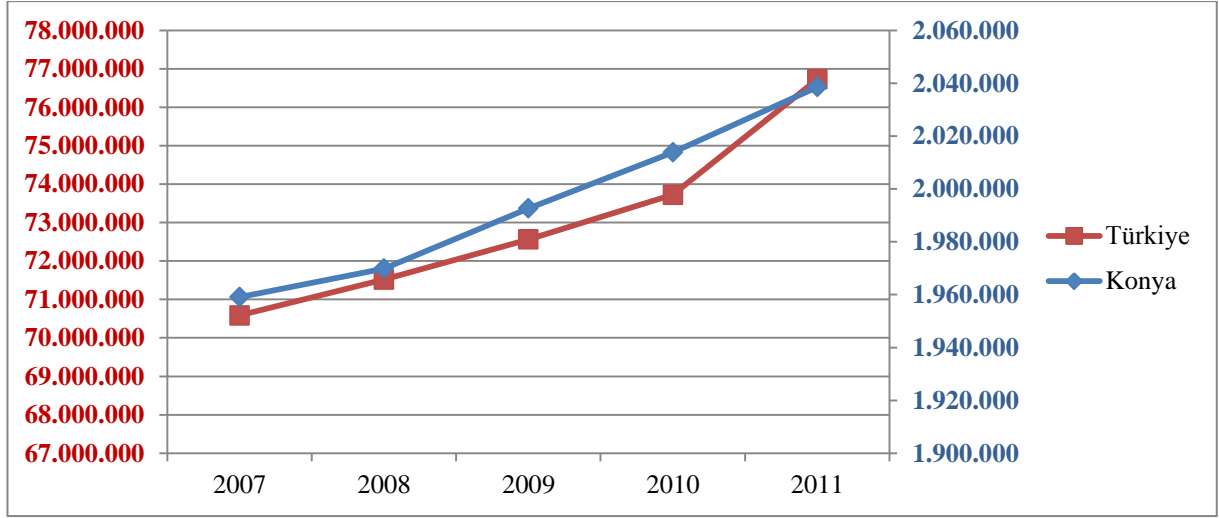
TABLO 1. Cinsiyete Göre Şehir-Köy Nüfusu ve Nüfus Yoğunluğu, 2011

İl	Toplam			İl/İlçe Merkezi	Belde/Köy	Nüfus Yoğunluğu
	Toplam	Erkek	Kadın			
Türkiye	74.724.269	37.532.954	37.191.315	57.355.706	17.338.563	97
Konya	2.038.555	1.009.855	1.028.700	1.527.937	510.618	52

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya'nın Türkiye geneline göre daha istikrarlı bir nüfus artışı sergilediği görülmektedir. Türkiye nüfusu, 2010 yılına kadar istikrarlı büyümesini sürdürürken 2011 yılında yüksek bir sıçrama gerçekleştirmiştir. Konya nüfusu ise yıllar itibariyle sürekli artışını sürdürmektedir.

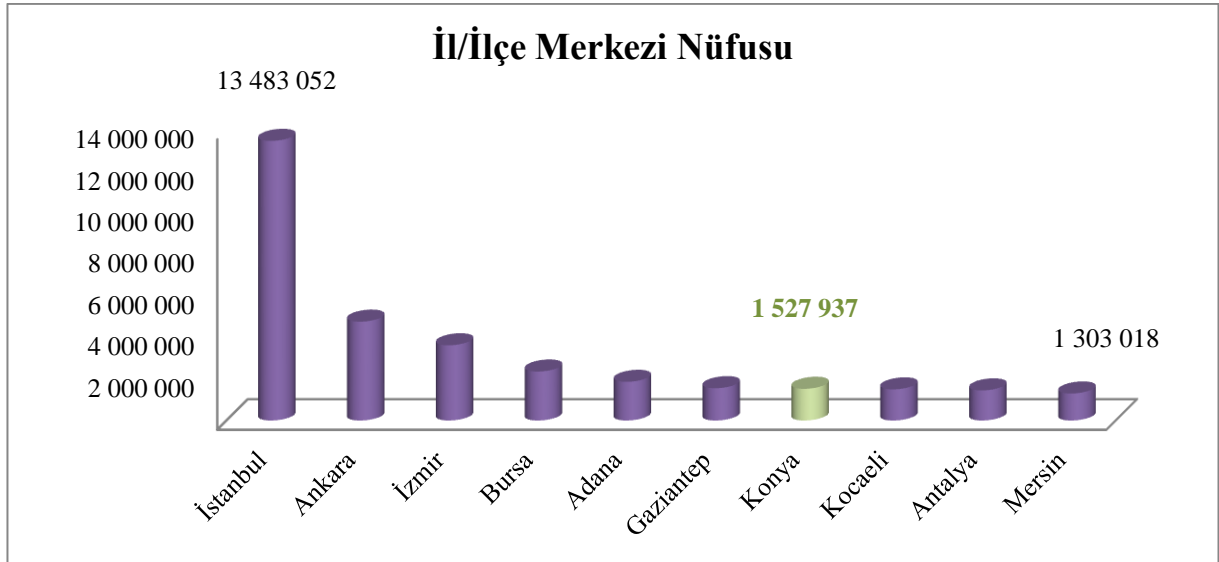
GRAFİK 2. Konya ve Türkiye'nin Nüfus Eğilimleri (2007-2011)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

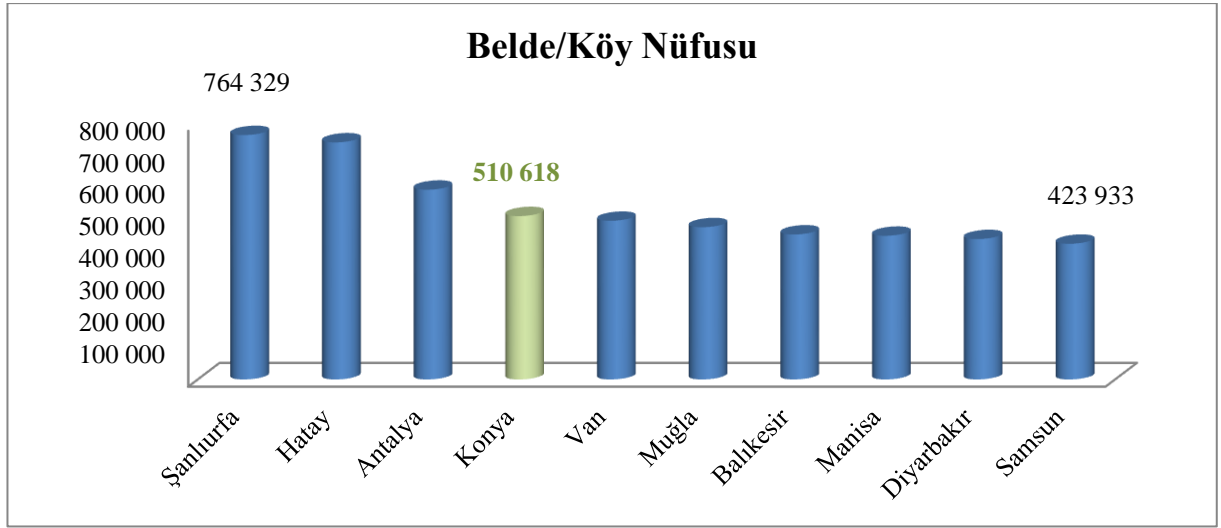
Konya toplam nüfus bakımından Türkiye’de 7. sırada yer almaktadır. Konya il ve ilçe merkezlerindeki nüfusu ile 7. sıradaki yerini korurken, belde ve köy nüfusu bakımından 4. sırada yer almaktadır. Türkiye köy nüfusu sıralamasında Antalya ve Konya haricinde büyük il bulunmamaktadır.

GRAFİK 3. Kentsel Nüfus Bakımından İlk 10 İl - 2011

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

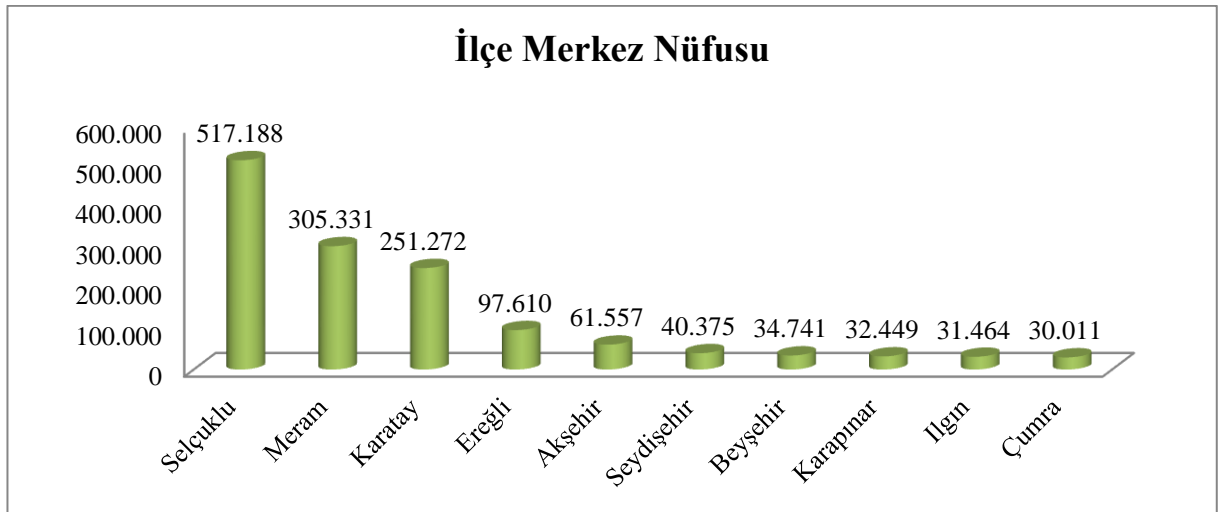
GRAFİK 4. Kırsal Nüfus Bakımından İlk 10 İl - 2011

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya ilçelerinin merkez nüfuslarına bakıldığında ilk sırada 517 bin kişilik nüfusu ile Selçuklu ilçesi gelmektedir. Selçuklu'nun ardından ise sırasıyla; Meram (305 bin), Karatay (251 bin), Ereğli (97 bin) ve Akşehir (61 bin) gelmektedir.

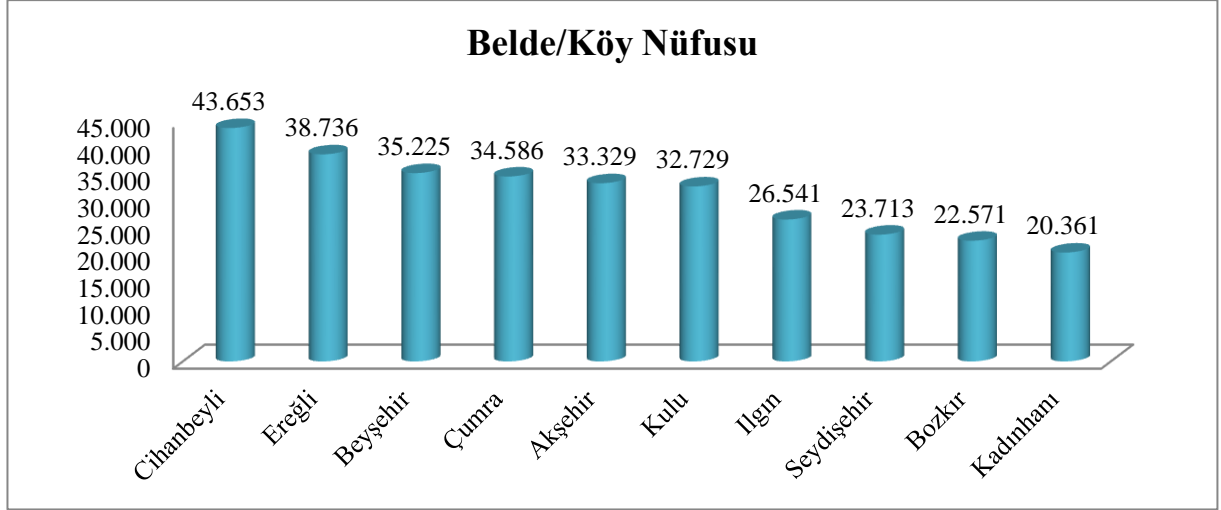
GRAFİK 5. İlçe Merkez Nüfus Miktarları – İlk 10 İlçe - 2011

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya'da en yüksek kırsal nüfusa sahip ilçe Cihanbeyli'dir. 2011 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemine (ADNKS) göre 43 binlik kırsal nüfusu ile Cihanbeyli ilk sırada gelmektedir. Cihanbeyli'nin ardından ise sırasıyla Ereğli (38 bin), Beyşehir (35 bin) ve Çumra (34 bin) gelmektedir.

GRAFİK 6. Belde/Köy Nüfus Miktarları – İlk 10 İlçe

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

2. SOSYO-KÜLTÜREL YAPI

Alınan ve verilen göç sayılarının farkını ifade eden **net göç istatistiklerine** bakıldığında Türkiye’de ilk sırada İstanbul yer almaktadır. İstanbul 2011 yılında toplam 121 bin kişi net göç almıştır. Konya’nın Türkiye sıralamasındaki yerine bakıldığında ise 47. sırada yer aldığı görülmektedir. 2011 yılında Konya 52.134 kişilik göç alırken toplamda 54.533 kişi göç vermiştir.

TABLO 2. Türkiye Göç İstatistikleri - 2011

S.	İl	ADNKS 2011 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç
	Türkiye	74.724.269	2.420.181	2.420.181	0
1	İstanbul	13.624.240	450.445	328.663	121.782
2	Ankara	4.890.893	191.864	137.385	54.479
3	Antalya	2.043.482	89.731	62.875	26.856
4	Bursa	2.652.126	74.243	58.258	15.985
5	Tekirdağ	829.873	42.265	28.620	13.645
6	Kocaeli	1.601.720	63.314	50.070	13.244
7	İzmir	3.965.232	110.364	101.420	8.944
8	Gaziantep	1.753.596	45.991	38.634	7.357
9	Eskişehir	781.247	35.045	27.908	7.137
10	Muğla	838.324	35.409	29.604	5.805
47	Konya	2.038.555	52.134	54.533	-2.399

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

2011 yılında Konya’nın en çok göç aldığı ve göç verdiği iller çoğunlukla büyükşehir ve çevre illerdir. Konya’nın en çok göç verdiği iller arasında Van’ın olması ilgi çekicidir.

TABLO 3. Konya'nın Göç Aldığı ve Göç Verdiği İller - 2011

Konya'nın Göç Aldığı İller			Konya'nın Göç Verdiği İller		
S.	İl Adı	Nüfus	S.	İl Adı	Nüfus
1	İstanbul	6.668	1	İstanbul	4.926
2	Ankara	6.586	2	Ankara	4.883
3	Antalya	6.345	3	Antalya	4.181
4	İzmir	3.133	4	İzmir	2.957
5	Karaman	1.888	5	Karaman	2.798
6	Aksaray	1.495	6	Aksaray	1.989
7	Mersin	1.433	7	Van	1.886
8	Adana	1.209	8	Mersin	1.796
9	Afyonkarahisar	1.205	9	Adana	1.401
10	Bursa	1.120	10	Niğde	1.276

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya ilinde işlenen suçlar, yıllar itibariyle artmaktadır. 2009 yılında 23.542 adet şahsa karşı suç işlenirken bu rakam 2011 yılının sonunda 34.517'ye yükselmiştir. Aynı şekilde 2009 yılında 9.441 adet mala karşı suç işlenirken, 2011 yılı sonunda bu rakam 15.533'e yükselmiştir.

TABLO 4. Konya İlinde Güvenliğe İlişkin İstatistikler

Dönem	Yıl	Şahsa Karşı İşlenen Suçlar	Mala Karşı İşlenen Suçlar	Toplam
Yıllık	2009	23.542	9.441	32.983
	2010	30.345	11.700	42.045
	2011	34.517	15.533	50.050
9 Aylık	2011	25.579	10.838	36.414
	2012	28.613	12.346	40.959

Kaynak: Konya Emniyet Müdürlüğü

2012 yılının Ocak-Eylül döneminde en fazla şahsa karşı suçlar; taksirli yaralama, kasten yaralama, tehdit, intihara teşebbüs ve hakaret-sövme suçlarıdır. Aynı dönemde en fazla mala karşı işlenen suçlar ise sırasıyla; Ev Hırsızlığı, Oto Hırsızlığı, Mala Zarar Verme, İşyeri Hırsızlığı ve Dolandırıcılık'tır.

TABLO 5. Konya En Fazla İşlenen Suç Türleri (Eylül 2012)

Şahsa Karşı İşlenen Suçlar (Adet)			Mala Karşı İşlenen Suçlar (Adet)		
Suç Türü	2011	2012*	Suç türü	2011	2012*
Taksirli Yaralama	8.080	5.628	Ev Hırsızlığı	1.416	2.123
Kasten Yaralama	5.757	5.788	Oto Hırsızlığı	1.168	1.497
Tehdit	2.412	2.592	Mala Zarar Verme	1.317	1.478
İntihara teşebbüs	1.089	1.066	İşyeri Hırsızlığı	1.146	1.298
Hakaret ve sövme	808	858	Dolandırıcılık	649	622

Kaynak: Konya Emniyet Müdürlüğü

*Ocak – Eylül Dönemi

2012 yılında şahsa karşı işlenen suçlarda en fazla artış %200 artış oranı ile Zimmet suçunda görülmüştür. Zimmet suçundan sonra ise fuhşa teşvik (%132) ve adam öldürmeye teşebbüs (%80) gelmektedir. 2012 yılının aynı döneminde mala karşı işlenen suçlarda ilk sırada meskene karşı işlenen suçlar gelmektedir. Bunun ardından ise şahsa gasp (%54,2) ve suç eşyası satma/satın alma/saklama (%50) suçları gelmektedir.

TABLO 6. 2012 Yılında Konya’da En Fazla Artış Gösteren Suç Türleri (Eylül 2012)(%)

Şahsa Karşı İşlenen		Mala Karşı İşlenen	
Zimmet	200	Meskene Karşı İşlenen Suçlar	59,3
Fuhşa Teşvik ve Kadın Ticareti	132	Şahsa Gasp	54,2
Adam Öldürmeye Teşebbüs	80	Suç Eşyası Satma, Satın Alma ve Saklama	50

Kaynak: Konya Emniyet Müdürlüğü

Konya’ya ilişkin kültür istatistiklerine bakıldığında ise, Konya’nın altyapı bakımından Türkiye sıralamasında alt sıralarda olmasına rağmen, seyirci ve ilgili kitle açısından Türkiye’de ilk 10 içerisinde yer aldığı görülmektedir.

TABLO 7. Sinema ve Tiyatro İstatistikleri - 2011

Konya	Adet	Türkiye Sıralaması
Sinema		
Salon Sayısı	23	16.
Koltuk Sayısı	3.270	16.
Toplam Film Sayısı	542	14.
Toplam Seyirci Sayısı	601.156	11.
Tiyatro		
Salon Sayısı	2	34.
Koltuk Sayısı	893	31.
Toplam Gösteri Sayısı	204	16.
Toplam Seyirci Sayısı	70.544	10.

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Sinemaya ilişkin TÜİK verilerine bakıldığında Konya, faaliyet gösteren 23 sinema salonu ile Türkiye genelinde 16. sırada yer almasında karşılık, toplam 600 bin seyirci sayısı ile Türkiye sıralamasında 11. sırada yerini almaktadır.

Sinemaya benzer bir tablo, tiyatro istatistiklerinde de görülmektedir. Konya, toplamda 2 tiyatro sahnesi ile Türkiye sıralamasında 34. sırada yer alırken, 70 bine yaklaşan seyirci sayısı ile 10. sırada yer almaktadır.

Bu verilerden Konya’da kültür ve sanata ilginin yoğun olduğu, ancak salon yetersizliği nedeniyle bu tür etkinliklerin sınırlı sayıda gerçekleştirilebildiği anlaşılmaktadır.

3. TARIM

3.1. Tarım Ürünleri

Konya, 2,2 milyon hektarlık tarım alanı ile ülkenin toplam tarım alanının %8,5’ini karşılamaktadır. Konya ilinin toplam 38.257 km² olan yüzölçümünün 2.247.857 hektar alanı tarım elverişli durumdadır. Tarıma elverişli arazinin ise 377.426 hektarı sulanmakta olup KOP (Konya Ovaları Projesi) ile sulanması planlanan arazi miktarı 645.205 hektardır. Bu proje gerçekleştirildiğinde il ekonomisine önemli bir katkı sağlanacaktır.

TABLO 8. İlin Tarım Alanlarına İlişkin Temel Bilgiler

Madde Adı	Alan (Dekar)	Türkiye Sırası
Toplam Alan	19.241.642	1.
Ekilen Alan	12.538.905	1.
Nadas	6.132.277	1.
Sebze Bahçeleri Alanı	180.584	16.
Meyve Bahçeleri Alanı	389.876	26.

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İlimiz, özellikle buğday, şekerpancarı, çavdar, fasulye, havuç ve baklagiller alanında önemli üretim miktarları ile Türkiye’nin ihtiyacını karşılamaktadır.

Konya toplam 19,2 milyon dekarlık alanı ile Türkiye’de ilk sırada yer almaktadır. Konya aynı şekilde ekilen alan ve nadasa bırakılan alan açısından da Türkiye’de ilk sırada yer almaktadır.

Konya sebze bahçeleri alanı bakımından 16. sırada (180 bin dekar) yer alırken ilk üç sırada; Ankara (479 bin dekar), Bursa (457 bin dekar) ve Antalya (455 bin dekar) yer almaktadır.

Meyve bahçeleri alanı bakımından Türkiye sıralamasında Konya, 389 bin dekarlık alanı ile 26. sırada yerini almıştır. Meyve bahçeleri alanında ilk sırada yer alan iller ise; Ordu (2,2 milyon dekar), Aydın (2,1 milyon dekar) ve Manisa’dır (1,8 milyon dekar).

Konya'nın tarım üretimi açısından öne çıktığı ürünler ağırlıklı olarak tarla ürünleridir. Konya; buğday, şekerpancarı, fasulye, çavdar, çemen otu üretiminde Türkiye'de en çok üretim yapan il konumundadır.

TABLO 9. Konya'nın Türkiye Sıralamasında İlk Üç Sırada Olduğu Tarımsal Ürünler

Tarımsal Ürünler - 2011				
Türü	Sıra	Ürün Adı	Üretim Miktarı (ton)	Türkiye Sırası
Tarla Ürünleri	1	Buğday (Diğer)	1.753.190	1.
	2	Buğday (Durum)	691.624	1.
	3	Çavdar	52.435	1.
	4	Çemen Otu	132	1.
	5	Fasulye (Kuru)	59.886	1.
	6	Şekerpancarı	4.686.332	1.
	7	Kimyon	4.104	2.
	8	Sorgum (Dane)	66	2.
	9	Aspir	3.025	3.
	10	Bezelye	440	3.
	11	Haşhaş (Kapsül)	6.969	3.
	12	Haşhaş (Tohum)	7.666	3.
	13	Mercimek (Yeşil)	2.860	3.
Sebzeler	1	Havuç	422.093	1.
	2	Mantar (Kültür)	3.650	3.
Meyveler	1	İğde	403	2.

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

3.2. Hayvancılık

Konya'nın hayvancılık verilerine bakıldığında küçükbaş hayvancılığın daha ağırlıkta olduğu görülmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2011 yılı verilerine bakıldığında, küçükbaş hayvan sayısının 1 milyon 624 bin 698 adet olduğu görülmektedir. Konya'nın küçükbaş hayvan sayısı 2010 yılına göre %10 oranında artış göstermiştir.

2011 yılında Konya'daki büyükbaş hayvan sayısı da, küçükbaş hayvan sayısına paralel olarak bir önceki yıla göre %12,4 oranında artış göstermiştir. Konya'daki büyükbaş hayvan sayısı, 2010 yılında 460 bin iken, 2011 yılında bu rakam 518 bine yükselmiştir.

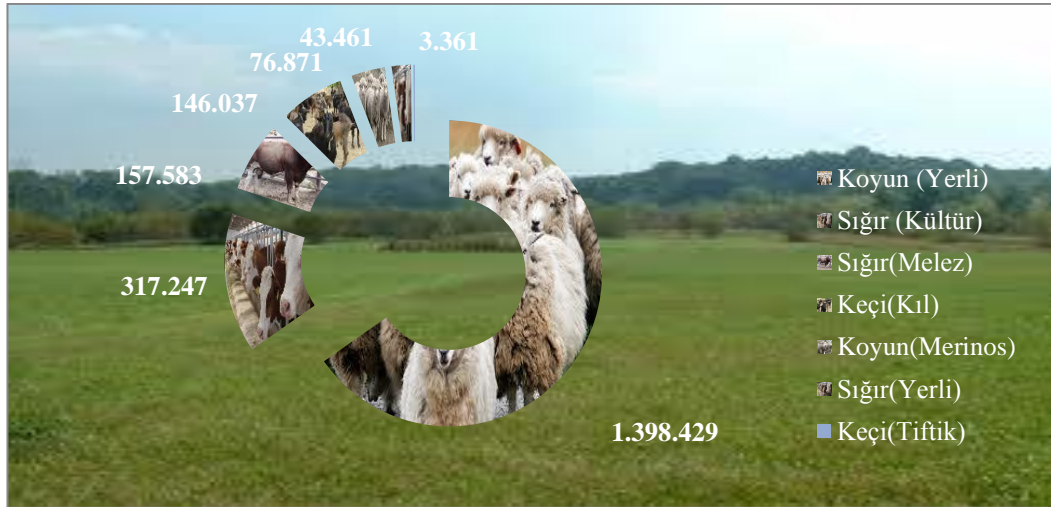
TABLO 10. Konya İli Hayvan Varlığı (2011)

Hayvan Sayısı ve Üretilen Toplam Süt Miktarı			
Hayvan Adı	Toplam (Adet)	Sağılan hayvan sayısı (baş)	Süt (Ton)
Sığır (Kültür)	317.247	119.572	477.452
Manda	98	58	74
Sığır(Melez)	157.583	56.124	155.801
Sığır(Yerli)	43.461	14.238	18.822
Koyun (Yerli)	1.398.429	829.589	65.537
Keçi(Kıl)	146.037	63.927	6.264
Keçi(Tiftik)	3.361	1.063	45
Koyun(Merinos)	76.871	38.647	1.545

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya'nın hayvan envanterine bakıldığında ağırlığı yerli koyun almaktadır. 2011 yılı istatistiklerine göre Konya'da mevcut yerli koyun sayısı 1 milyon 398 bin adettir. Koyunun ardından ise sırasıyla sığır (474.830 adet), kıl keçisi (146.037 adet), merinos koyunu (76.871 adet) ve tiftik keçisi (3.361 adet) gelmektedir.

GRAFİK 7. Konya'da Mevcut Hayvanların Sayısı - 2011

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya, Türkiye'nin önemli tarım kenti olmasının yanı sıra birçok tarımsal makine kullanımında da öncü durumdadır. Konya'da en fazla kullanılan tarımsal makine, tarım arabası olarak kullanılan römork'tur. Römork'un ardından ise yağmurlama makinesi ve kimyevi gübre dağıtma makinesi gelmektedir.

TABLO 11. Konya'nın Tarımsal Makine İstatistikleri (2011)

Sıra	Ürün Adı	Üretim Miktarı (Adet)
1	Römork (Tarım arabası)	62.470
2	Yağmurlama makinası	33.679
3	Kimyevi gübre dağıtma makinası	31.420
4	Kombine hububat ekim makinası	26.598
5	Traktör - iki akslı (51-70 Bg)	25.833
6	Kuyruk milinden hareketli pulverizatör	22.718
7	Krema makinası	18.460
8	Traktörle çekilen hububat ekim makinası	13.502
9	Diskli traktör pulluğu	11.045
10	Diskli anız pulluğu (vanvey)	6.784
11	Pancar sökme makinası	3.628
12	Saman aktarma-boşaltma makinası	3.522
13	Kulaklı anız pulluğu	2.758
14	Set yapma makinası	2.748
15	Sap toplamalı saman yapma makinası	1.971
16	Kombine pancar hasat makinası	1.083
17	Selektör (sabit veya seyyar)	393
18	Bıçerdöver (6-10 yaş)	265

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu - 2011

3.3. Tarımsal Krediler

Çiftçi kesiminin ürünün değerlendirilmesinde önemli bir işleve sahip olan tarım kredi kooperatifleri tarımsal gelişime önemli oranda destek olmaktadır. Tarım kredi kooperatifleri, çiftçilere yönelik olarak girdi ihtiyaçlarını karşılama, mahsullerini ekonomik ürün olarak değerlendirme ve ortak yararlanabilecekleri girdileri (makine vs.) temin etme gibi birçok işlevi yerine getirmektedir.

2012 yılı Eylül ayı itibariyle Konya ilinde tarım kredi kooperatiflerine bağlı toplamda 67 kooperatif faaliyet göstermektedir. Konya ilçeleri arasında en fazla kooperatif, Kulu ilçesinde olmasına karşılık kullanılan kredi miktarında Karapınar ilçesi başı çekmektedir. Kooperatiflerin ortak sayılarına bakıldığında ise en fazla ortağı bulunan ilçe Çumra ilçesidir.

TABLO 12. Konya İli Tarım Kredi Kooperatifleri Verileri – Eylül 2012

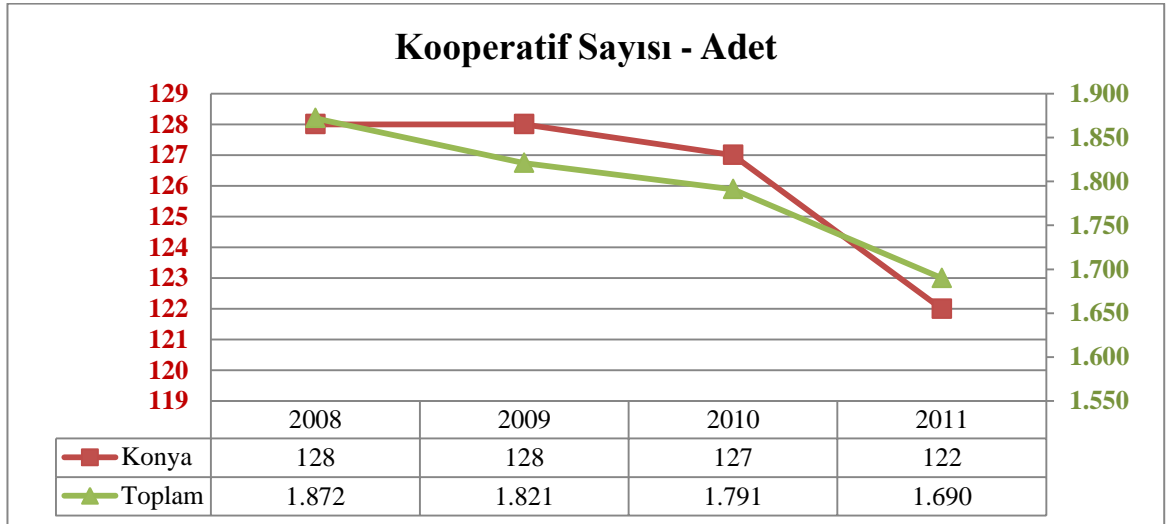
Sıra	İlçe	Kooperatif Sayısı	Kredi Kullanan Ortak Sayısı	Kullandırılan Kredi Tutarı (TL)
1	Karapınar	3	1.017	15.783.026
2	Çumra	5	1.114	9.605.627
3	Ereğli	4	915	7.684.711
4	Karatay	5	682	6.978.302

5	Cihanbeyli	5	950	5.929.487
6	Beyşehir	2	586	4.820.837
7	Kadınhanı	2	615	4.166.039
8	Kulu	7	830	3.976.362
9	Yunak	4	584	3.598.335
10	Hüyük	3	505	3.471.124
Toplam		67	11.367	83.374.512

Kaynak: Konya İl Tarım Kredi Kooperatifleri

Çevre illeri de kapsayan Tarım Kredi Kooperatifleri Konya Bölge Birliğinde 2011 yılı itibariyle toplamda 122 kooperatif faaliyet göstermektedir. Türkiye genelinde ise 1.690 kooperatif bulunmaktadır. Kooperatif sayıları açısından 2011 yılını bir önceki yıl ile karşılaştırdığımızda Konya'da %3,9 oranında azalma görülürken, Türkiye genelinde %5,6 oranında azaldığı görülmüştür.

GRAFİK 8. Tarım Kredi Kooperatifleri Konya Bölge Birliği Kooperatif Sayıları

Kaynak: Tarım Kredi Kooperatifleri

4. SANAYİ

4.1. Organize Sanayi Bölgeleri

2012 yılı Ekim ayı verilerine göre 1. OSB'de 153, Konya Organize Sanayi Bölgesi'nde 384 ve Büsan Özel Organize Sanayi Bölgesi'nde 430 adet olmak üzere Organize Sanayi Bölgelerinde toplam 967 firma faaliyet göstermektedir. 2011 yılına kıyasla organize sanayi bölgelerinde faaliyet gösteren firma sayısı %1,8 azalmıştır.

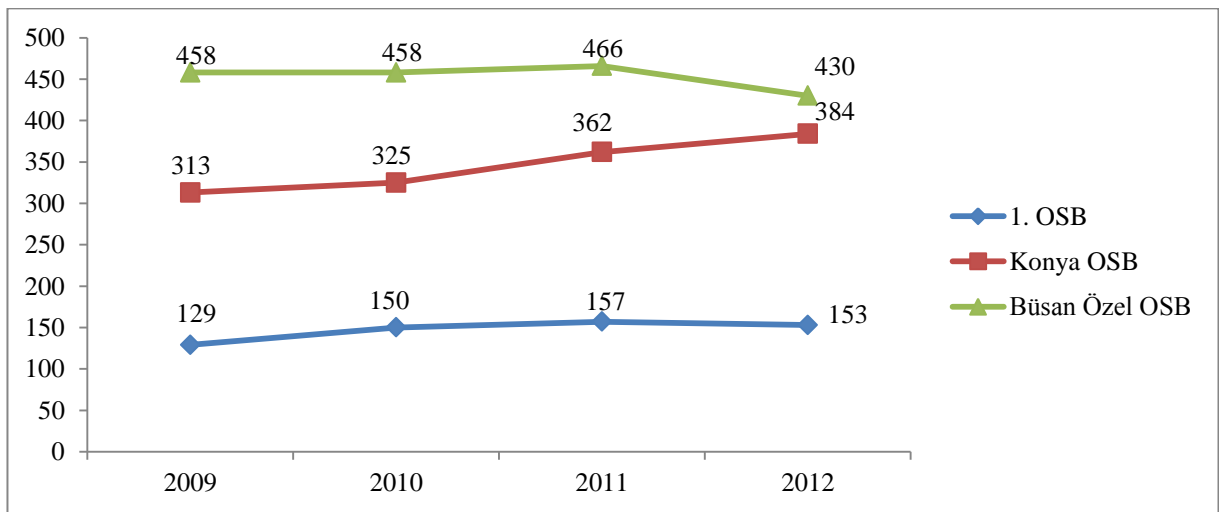
Organize sanayi bölgelerine sektörel olarak bakıldığında ise, ağırlığı makine ve motorlu araçlar yan sanayinin oluşturduğu görülmektedir. Makine ve motorlu araçlar yan sanayi, 1. Organize sanayi içerisinde %36, Konya OSB'de %42,3, Büsan sanayinde ise %46 oranında ağırlığa sahiptir.

TABLO 13. Organize Sanayi Bölgelerindeki Firmaların Sektörel Dağılımı (Ekim 2012)

Sıra	Sektör	1. OSB	Büsan	KOS
1	Makine aksam ve parçaları	27	103	50
2	Motorlu araçlar ve yan sanayi ve döküm sanayi	29	79	122
3	Tarım makinaları	11	7	33
4	Kimya ve kimyevi ürünler	14	34	37
5	Metal ve metal ürünleri sanayi	21	89	17
6	İnşaat	20	38	25
7	Tekstil, ayakkabı ve mobilya	8	6	17
8	Gıda	5	40	17
9	Diğer	15	26	46
10	Kâğıt ve ambalaj	3	8	20
Toplam		153	430	384
Genel Toplam		967		

Kaynak: Konya OSB Müdürlükleri

Konya’da organize sanayi bölgelerinde faaliyet gösteren toplam firma sayısına bakıldığında, 2011 yılına kadar süren artış eğiliminin 2012 yılında yerini düşüşe bıraktığı görülmektedir. Konya Organize Sanayi Bölgesinde firma sayısı artmasına karşılık 1. Organize Sanayi Bölgesi ve Büsan Özel Organize Sanayi Bölgesinde düşüş yaşanmıştır. 1. Organize Sanayi Bölgesinde firma sayısı 2012 Ocak-Ekim döneminde bir önceki yıla göre %2,5 oranında azalarak 153’e düşmüştür. Aynı şekilde Büsan Özel Organize Sanayi Bölgesi’ndeki firma sayısı da bir önceki yıla göre %7,7 oranında azalarak 430 firmaya düşmüştür. Konya Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren firma sayısı ise 2012 yılında bir önceki yıla göre %6 oranında artış göstererek 384’e yükselmiştir.

GRAFİK 9. Konya’daki Organize Sanayi Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Firma Sayılarının Yıllar İçindeki Seyri

Kaynak: İlgili Kurumlar

4.2. Yatırım Teşvikleri

Ekonomi Bakanlığı tarafından açıklanan yatırım teşvik istatistiklerine sektör bazında bakıldığında imalat sanayinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Konya’da verilen yatırım teşvik belgelerinin %81’i imalat sanayine yöneliktir. Bu oran tüm Türkiye için ise %60 düzeyindedir. Yapılan yatırım tutarına bakıldığında da benzer bir durum ortaya çıkmaktadır. Konya’da yapılan imalat sanayi yatırımları toplam yatırımlar içerisinde payı %67 iken Türkiye’de bu oran %36’dır.

Konya’da imalat sanayinin ardından hizmet ve tarım sektörleri gelirken, Türkiye’de imalat sanayinin ardından hizmet ve enerji sektörleri gelmektedir.

Karapınar’ın **Enerji İhtisas Bölgesi** olarak ilan edilmesinin enerji yatırımlarını artırması ve enerji sektörü yatırımlarının tarım sektörünü geçmesi beklenmektedir.

TABLO 14. Sektörel Bazda Yatırım Teşvik İstatistikleri (Eylül 2012)

Konya						
	Enerji	Hizmet	İmalat	Madencilik	Tarım	Toplam
Belge Adedi	2	21	137	2	7	169
Yatırım Tutarı (milyon TL)	7	170	514	5	60	756
İstihdam (Kişi Sayısı)	13	712	2412	27	195	3.359
Türkiye						
	Enerji	Hizmet	İmalat	Madencilik	Tarım	Toplam
Belge Adedi	155	778	1.870	208	96	3.107
Yatırım Tutarı (milyon TL)	9.344	10.701	12.807	1.681	599	35.132
İstihdam (Kişi Sayısı)	2.577	34.829	52.813	5.865	2.404	98.488

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Ekonomi Bakanlığı tarafından açıklanan yatırım teşvik istatistiklerine göre, Konya ve Türkiye’de yatırım teşvik programının geç açıklanmasının etkisi görülmektedir. 2011 yılında zirve noktasını gösteren yatırım teşvikleri, 2012 yılında istenen düzeyde gerçekleşmemiştir.

Bölgesel teşviklerinde yatırım teşvik sayısında 2010 yılında Konya’da 178 adet belge düzenlenmişken, Türkiye genelinde 2.152 belge düzenlenmiştir. Sabit yatırım açısından karşılaştırıldığında ise, Konya’da en çok 2011 yılında yatırım teşvik belgesi düzenlenmişken Türkiye’de en çok 2012 yılında düzenlenmiştir. Bölgesel teşvik yatırımlarına istihdam açısından bakıldığında ise Konya ve Türkiye genelinde en çok 2010 yılında istihdam oluşturulduğu görülmektedir.

Genel yatırım teşviklerinde ise en çok belge, yatırım tutarı ve istihdamın sağlandığı yıl 2011 yılı olmuştur. Konya’da 2011 yılında 143 yatırım teşvik belgesi düzenlenmişken, toplamda 357 milyon TL’lik yatırım yapılmıştır. Genel yatırım teşviklerinde Konya’da 2011 yılında yaratılan toplam istihdam miktarı ise 65.838 kişidir.

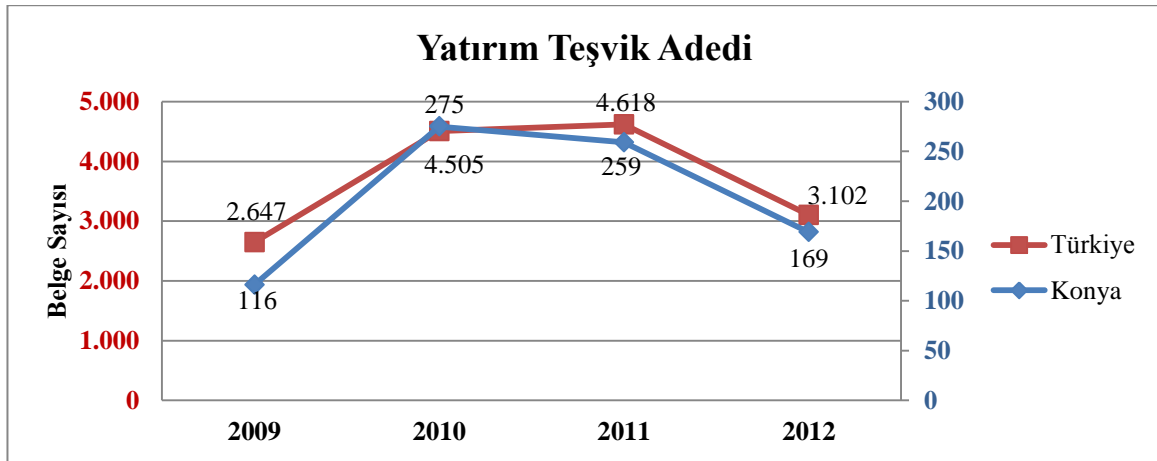
TABLO 15. Bölgesel ve Sektörel Bazda Konya ve Türkiye Yatırım Teşvik İstatistikleri

Bölgesel						
Yıl	Adet		Sabit Yatırım (Milyon TL)		İstihdam (Kişi Sayısı)	
	Konya	Türkiye	Konya	Türkiye	Konya	Türkiye
2012*	76	1.338	572	14.170	2.240	59.084
2011	116	1.648	1.100	15.672	4.967	64.226
2010	178	2.152	1.104	25.923	6.406	98.072
2009	25	547	163	6.598	707	34.231

Genel Teşvik						
Yıl	Adet		Sabit Yatırım (Milyon TL)		İstihdam (Kişi Sayısı)	
	Konya	Türkiye	Konya	Türkiye	Konya	Türkiye
2012*	93	1.761	184	19.438	1.119	36.564
2011	143	2.962	357	36.113	1.963	65.838
2010	97	2.332	166	20.096	1.000	56.189
2009	90	2.083	249	23.855	2.074	62.474

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı * Ocak-Eylül 2012 dönemi

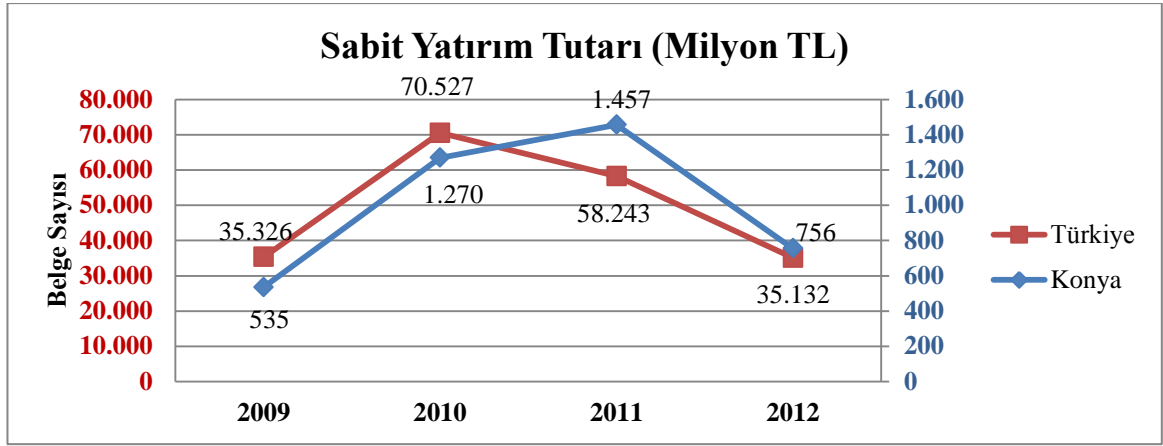
Yatırım teşvik belgelerinin yıllar itibariyle izlediği seyre bakıldığında Konya ve Türkiye genelinin paralel bir seyir izlediği görülmektedir. Ancak, Konya’da en fazla yatırım teşvik belgesi 2010 yılında düzenlenirken, Türkiye genelinde ise 2011 yılında düzenlendiği görülmektedir.

GRAFİK 10. Yatırım Teşvik Sayısı – (Konya-Türkiye)

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı * Ocak-Eylül 2012 dönemi

Yatırım teşvik belgelerine yapılan sabit yatırım tutarı açısından bakıldığında ise, yatırım belge sayısının aksine Konya 2011 yılında zirveyi görürken Türkiye genelinde ise 2010 yılında en fazla yatırım teşvik miktarı verilmiştir.

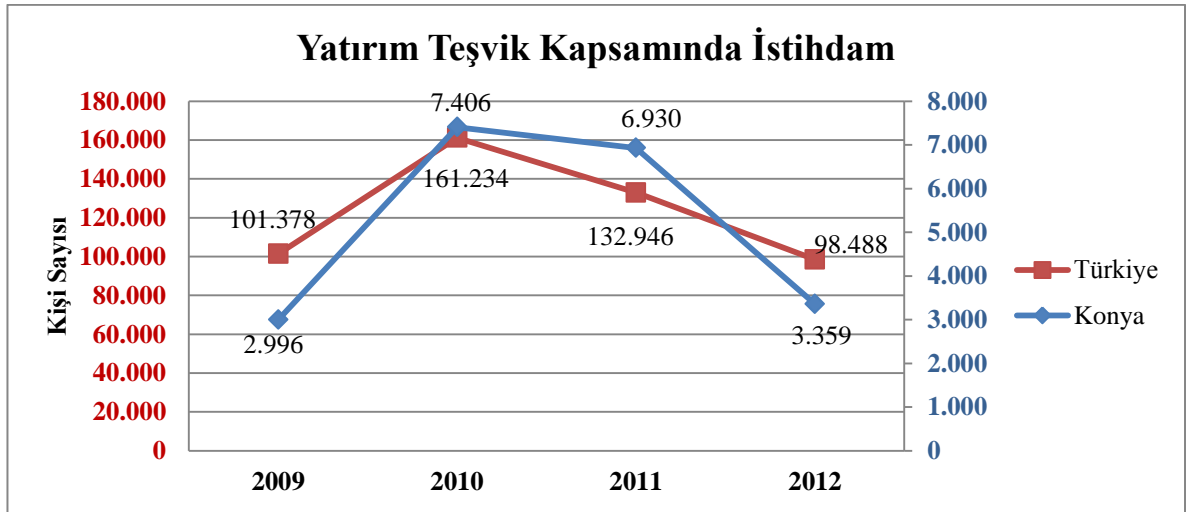
GRAFİK 11. Teşvikli Yatırım Miktarı (Milyon TL)

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı * Ocak-Eylül 2012 dönemi

Verilen yatırım teşvik belgelerine oluşturulan istihdam açısından bakıldığında Konya’da en fazla istihdam 2010 yılında sağlanmıştır. 2010 yılında verilen yatırım teşvik belgeleri kapsamında 7.406 kişiye yeni istihdam yaratılmıştır. Türkiye genelinde ise Konya’nın seyrine benzer şekilde 2010 yılında en fazla istihdam oluşturulmuş ve 161.234 kişilik yeni istihdam yaratılmıştır.

GRAFİK 12. Yatırım Teşvik Kapsamında İstihdam Miktarı (Kişi)

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı * Ocak-Eylül 2012 dönemi

4.3. Marka, Patent ve Endüstriyel Tasarım

Firmalarda yenilikçilik ve AR-GE çalışmalarının bir göstergesi olarak Marka, Patent ve Endüstriyel Tasarım istatistikleri verilebilir. Bu kapsamda Türk Patent Enstitüsü tarafından tutulan Marka, Patent ve Endüstriyel Tasarım istatistiklerine bakıldığında, Konya’nın yeri Türkiye içerisinde ilk 10 il arasında olmuştur. Marka sürecinin 1 yıl sürmesinden dolayı 2011 yılı marka başvurusu ile 2012 yılı marka tescil sayısı karşılaştırıldığında ilk 10 il içerisinde başvurusu en çok kabul edilen il Kocaeli olmuştur. Kocaeli’nin 1.212 marka başvurusuna

karşılık 676 marka başvurusu tescil edilmiştir. Marka gerçekleşme oranı (Tescil/Başvuru) %55,8 olarak gerçekleşmiştir. Konya ise Kocaeli'nin ardından ikinci sırada yer almaktadır. Konya 2011 yılında 1.779 marka başvurusuna karşılık 946 marka başvurusu tescil edilmiştir. Konya'nın marka gerçekleşme oranı ise %53,2'dir.

TABLO 16. Marka Başvuru ve Tescil Sayısı Türkiye Sıralaması (Ocak-Ekim 2012)

Sıra	İller	Marka Başvuru Sayısı	Sıra	İller	Marka Tescil Sayısı
1	İstanbul	36.938	1	İstanbul	16.266
2	Ankara	5.431	2	Ankara	2.567
3	İzmir	4.311	3	İzmir	2.021
4	Bursa	3.105	4	Bursa	1.275
5	Gaziantep	2.175	5	Konya	946
6	Antalya	1.949	6	Antalya	943
7	Konya	1.849	7	Gaziantep	819
8	Kocaeli	1.272	8	Kocaeli	676
9	Adana	1.248	9	Adana	531
10	Kayseri	1.017	10	Kayseri	463

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

2012 yılı Ocak-Ekim döneminde Konya, 1.849 marka başvuru sayısı ile Türkiye genelinde 7. sırada yer alırken, 946 marka tescil sayısı ile Türkiye genelinde 5. sırada yer almaktadır.

2012 yılının Ocak-Ekim döneminde Konya firmaları 109 patent başvurusu yapmasına karşılık başvuruların 19'u patent olarak tescil edilmiştir. Konya, patent başvuru sayısı bakımından Türkiye genelinde 6. sırada yer almasına karşılık, patent tescil sayısı bakımından Türkiye sıralamasında 7. sırada yer almaktadır.

TABLO 17. Patent Başvuru ve Tescil Sayısı Türkiye Sıralaması (Ocak-Ekim 2012)

Sıra	İller	Patent Başvuru Sayısı	Sıra	İller	Patent Tescil Sayısı
1	İstanbul	1349	1	İstanbul	336
2	Ankara	404	2	Bursa	73
3	İzmir	191	3	Ankara	63
4	Bursa	184	4	Manisa	46
5	Kocaeli	122	5	Kocaeli	39
6	Konya	109	6	İzmir	28
7	Manisa	92	7	Konya	19
8	Tekirdağ	91	8	Tekirdağ	13
9	Antalya	55	9	Adana	10
10	Kayseri	47	10	Sakarya	8

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

2012 yılının Ocak-Ekim döneminde Konya firmaları 173 endüstriyel tasarım başvurusu yapmasına karşılık yapılan bu başvuruların 75'i endüstriyel tasarım olarak tescil edilmiştir. Konya, endüstriyel tasarım başvuru ve tescil sıralamasında Türkiye genelinde 5. sırada yer almaktadır.

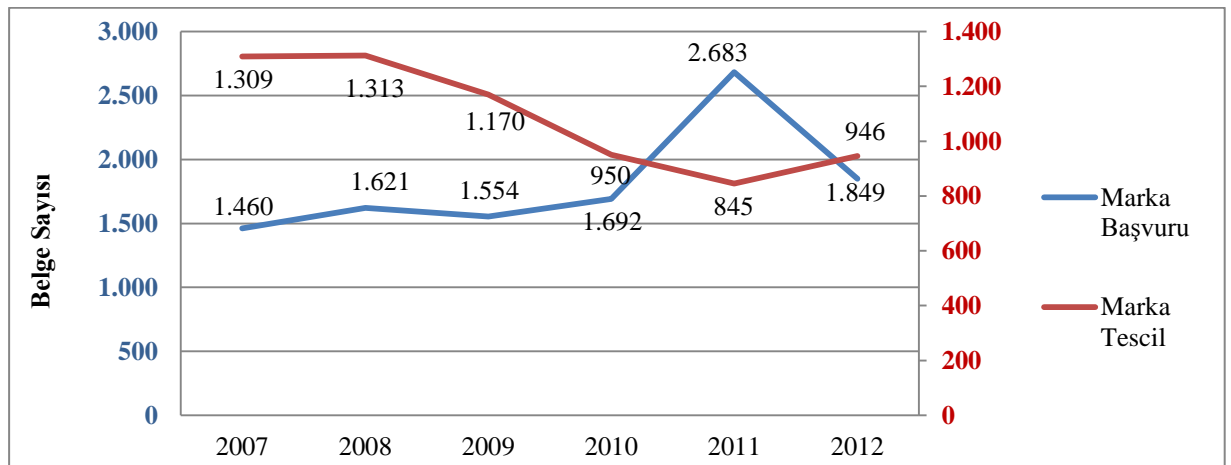
TABLO 18. Endüstriyel Tasarım Başvuru ve Tescil Sayısı Türkiye Sıralaması
(Ocak-Ekim 2012)

Sıra	İller	End. Tas. Başvuru Sayısı	Sıra	İller	End. Tas. Tescil Sayısı
1	İstanbul	1186	1	İstanbul	744
2	Ankara	320	2	Ankara	144
3	İzmir	227	3	Bursa	135
4	Bursa	208	4	İzmir	134
5	Konya	173	5	Konya	75
6	Kocaeli	78	6	Kayseri	57
7	Antalya	70	7	Antalya	40
8	Kayseri	62	8	Kocaeli	39
9	Denizli	48	9	Denizli	31
10	Gaziantep	45	10	Adana	26

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

Konya'nın yıllar itibariyle markalaşma sürecine bakıldığında marka başvurularının 2011 yılına kadar hızlı bir artış kaydettiği, 2012 yılında ise düşüşe geçtiği görülmektedir. Tescil edilen markalarda ise tersine bir durum söz konusudur. Marka tescilince 2011 yılındaki düşüşün ardından, 2012 yılında artışa geçilmiştir.

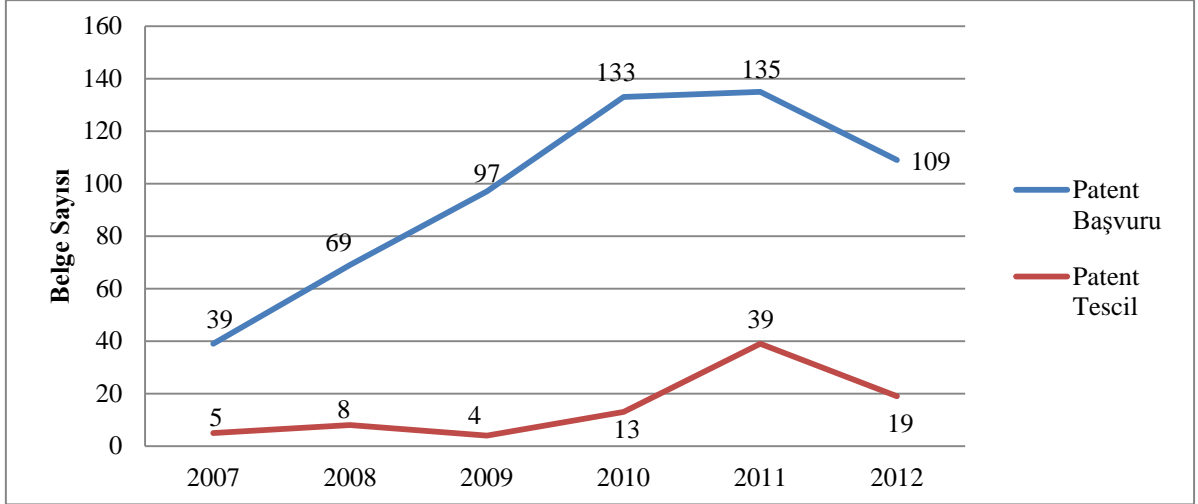
GRAFİK 13. Marka Başvuru ve Tescilinin Yıllar İtibariyle Gelişimi

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

Konya'nın yıllar itibariyle patentleşme sürecine bakıldığında ise patent başvurularının sürekli artış göstermesine karşılık tescil edilen patent sayısını ise daha yatay bir seyir izlediği görülmektedir.

GRAFİK 14. Patent Başvuru ve Tescilin Yıllar İtibariyle Gelişimi

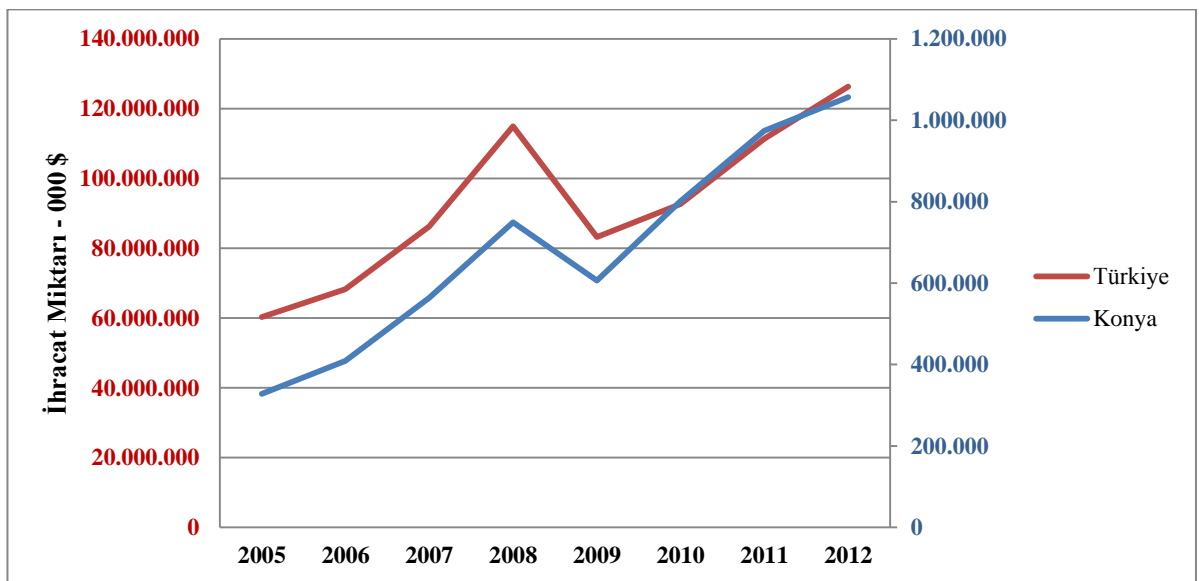

Kaynak: Türk Patent Enstitüsü

5. DIŞ TİCARET

Konya, Türkiye'nin ihracat gelişimine paralel bir seyir izlemektedir. Özellikle 2009 yılından sonra Konya ihracatı, Türkiye ihracatına nazaran daha hızlı bir artış sergilemiştir. 2012 yılının Ocak-Ekim döneminde Konya'nın ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %8,4 oranında artarak 1 milyar 56 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

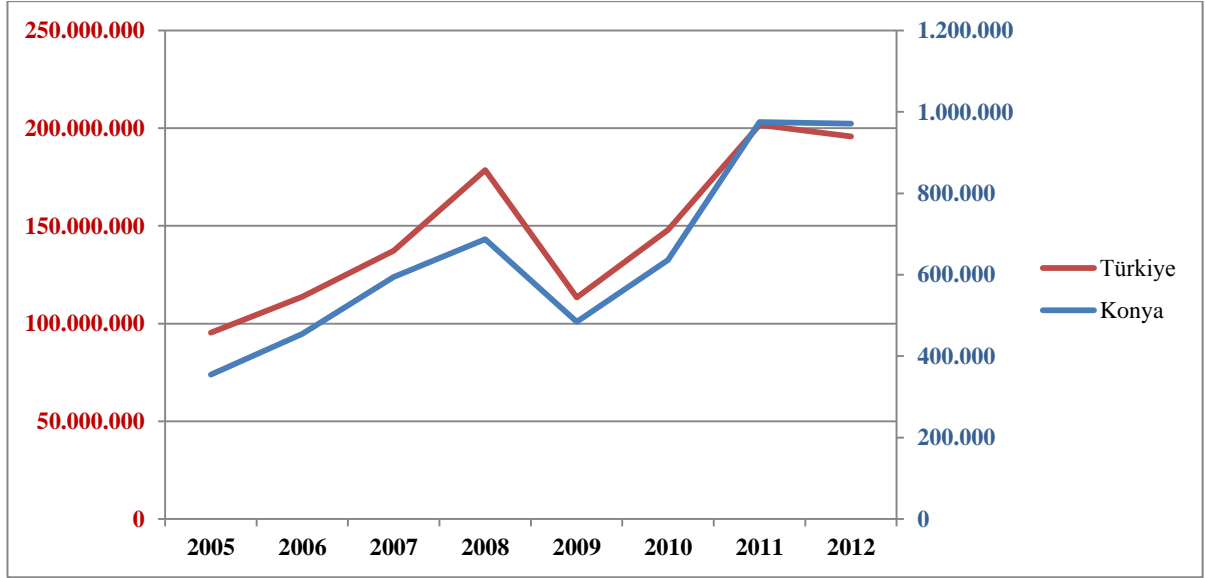
GRAFİK 15. Yıllar İtibariyle Konya-Türkiye İhracat Eğilimi (Ocak-Ekim)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya'nın ithalatı da ihracata benzer seyir izlemekte ve Türkiye ile paralel seyretmektedir. 2012 yılının Ocak-Ekim döneminde Konya'nın ithalatı 971 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Konya ithalatı 2012 yılının ilk on ayında önceki yılın aynı döneminde göre %0,3 azalmasına karşılık Türkiye ithalatı aynı dönemde %2,8 oranında azalmıştır.

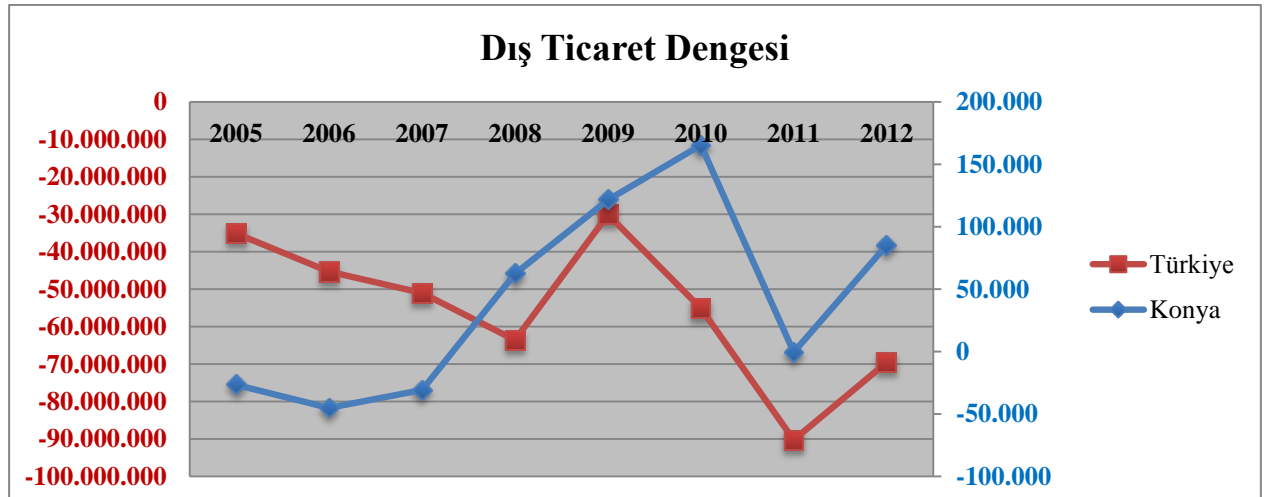
GRAFİK 16. Yıllar İtibariyle Konya-Türkiye İthalat Eğilimi (Ocak-Ekim)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya'nın dış ticaret yapısı ihracata dayanmaktadır. Konya Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında, Türkiye ölçeğinde gerçekleşen dış ticaret açığı, Konya özelinde dış ticaret fazlasına dönüşmektedir. Konya dış ticareti, 2007 yılından sonra sürekli artı değerde olmuş ve ihracatı ithalatından yüksek düzeyde gerçekleştirmiştir. 2012 yılının ilk on ayında Konya 85 milyon dolarlık dış ticaret fazlası vermesine karşılık, Türkiye 69 milyar dolarlık dış ticaret açığı vermiştir.

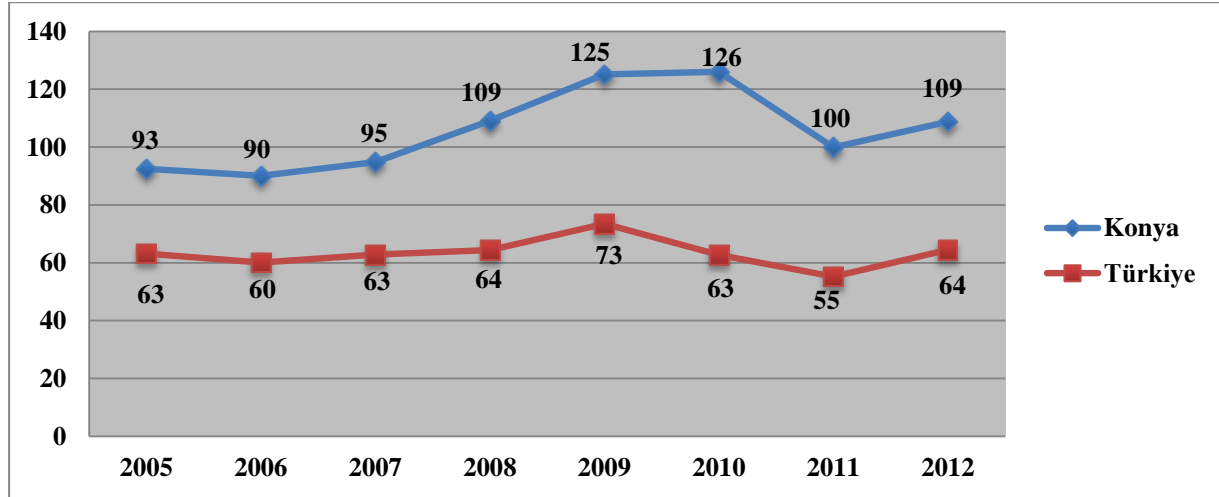
GRAFİK 17. Dış Ticaret Dengesi – Konya-Türkiye

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Ekonomi gündeminde ihracat verileri daha ağırlıkta yer alsada, ihracatın ithalatı karşılama oranı daha büyük önem ifade etmektedir. İhracatın ithalatı karşılama oranına Türkiye açısından bakıldığında %60'larda seyreden bir trend görünürken, Konya bazında bu daha yüksek oranlara çıkmaktadır. Konya, özellikle 2007 yılından sonra ithal ettiğinden fazla ihraç ederek yüksek bir orana sahip olmuştur. 2012 yılına bakıldığında Konya'nın her 100 birimlik ithalatına karşılık 109 birimlik ihracat yaptığı görülmektedir. Bu oranın önemi, dış ekonomik ortamda yaşanacak olası bir krizde kendini göstermektedir.

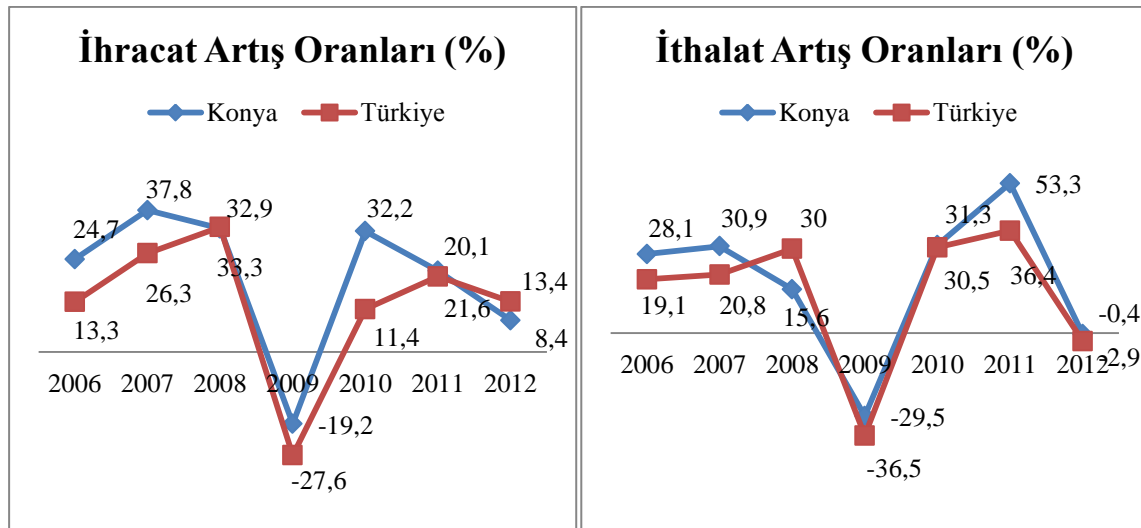
GRAFİK 18. İhracatın İthalatı Karşılama Oranı – Konya-Türkiye (%)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya ve Türkiye geneli ihracat ve ithalat artış oranlarına bakıldığında ise, Konya'nın Türkiye geneline paralel bir seyir izlediği görülmektedir. Ancak, Konya oransal bakımından Türkiye geneline göre daha iyi bir performans gösterdiği gözlenmektedir.

GRAFİK 19. Konya ve Türkiye'nin İhracat ve İthalat Artış Oranları (2006-2012)

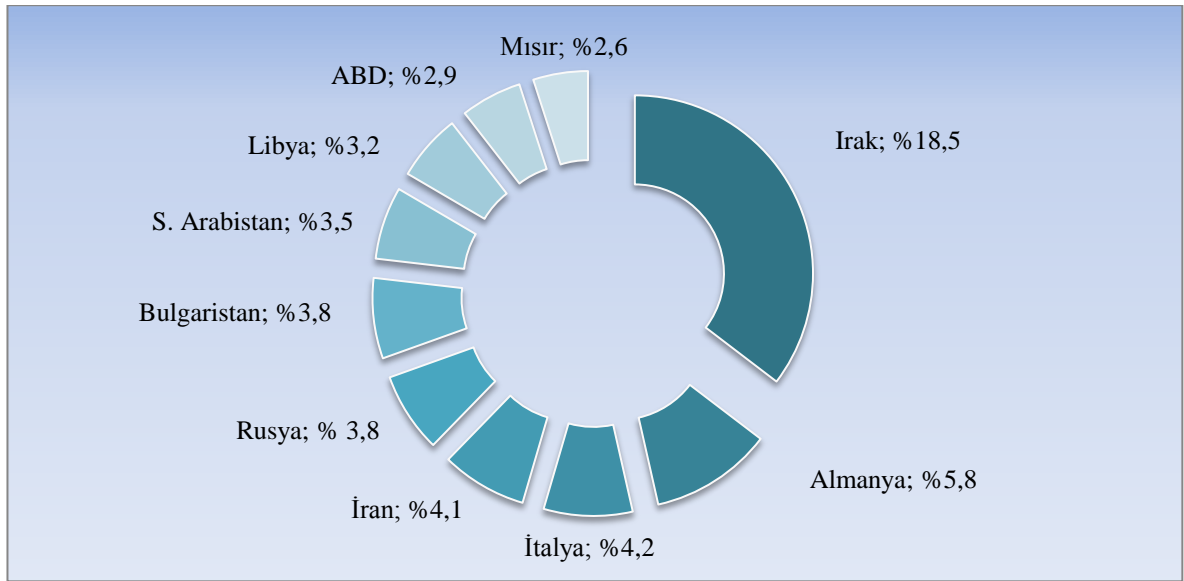

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

2008 ve 2012 yılları haricinde Konya, ihracat artış oranları bakımından Türkiye geneline göre daha büyük ihracat artış oranlarını yakalamıştır. Özellikle 2010 yılında Konya'nın ihracat artış oranı %32,2 olarak gerçekleşirken Türkiye'nin genel ihracatı ise ancak %11,4'lük bir artış oranı yakalayabilmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Konya ihracatında yer alan ilk 10 ülkenin toplam içindeki payı %52,3'tür. Konya ihracatının yaklaşık beşte biri Irak'a yapılmaktadır. Konya'nın Irak'a yaptığı ihracat, 2012 yılının ilk on ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %85,1 oranında artarak 216,3 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

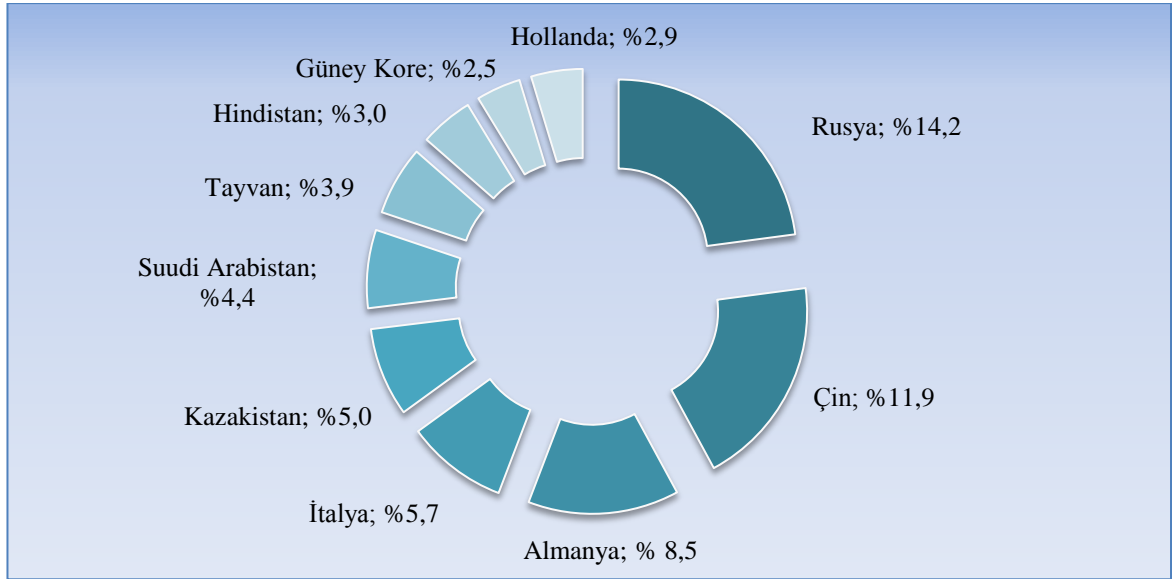
GRAFİK 20. Konya İhracatında İlk 10 Ülkenin Toplam İçindeki Payı – Ekim 2012

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya'nın ithalatında yer alan ülkelerin sıralamasına bakıldığında ise %14,2 oranı ile Rusya, %11,9 oranı ile Çin ve %8,5 oranı ile Almanya ilk üç sırayı oluşturmaktadır. Dış ticaretimizde yer alan ilk 10 ülkenin toplam dış ticaret içindeki paylarına bakıldığında, ithalattaki ilk on ülkenin toplam içindeki payı, ihracattaki ilk on ülkenin toplam ihracat içindeki payından daha yüksektir. Konya ithalatındaki ilk 10 ülkenin toplam ithalat içindeki payı %62 iken, ihracattaki ilk on ülkenin toplam ihracat içindeki payı ise %52,3 olarak gerçekleşmiştir.

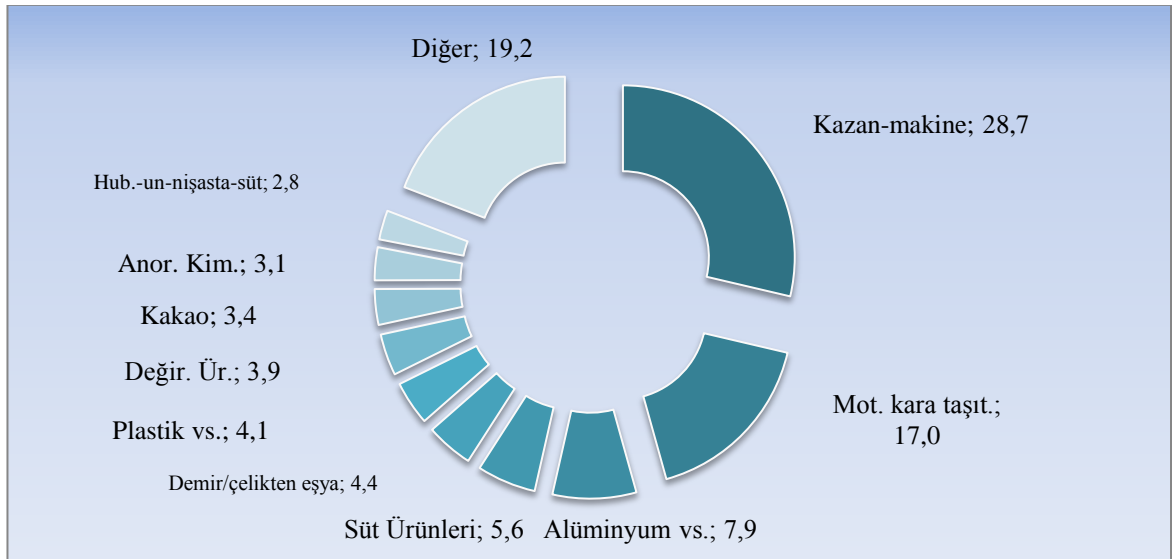
GRAFİK 20. Konya İthalatında İlk 10 Ülkenin Toplam İçindeki Payı – Ekim 2012

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya ihracatına sektörel bazda bakıldığında, ilk sırada %28,7'lik payı ile kazan ve makineler gelmektedir. Bunun ardından ise motorlu kara taşıtları (%17) ve alüminyum ve alüminyumdan eşya (%7,9) ihracatı gelmektedir.

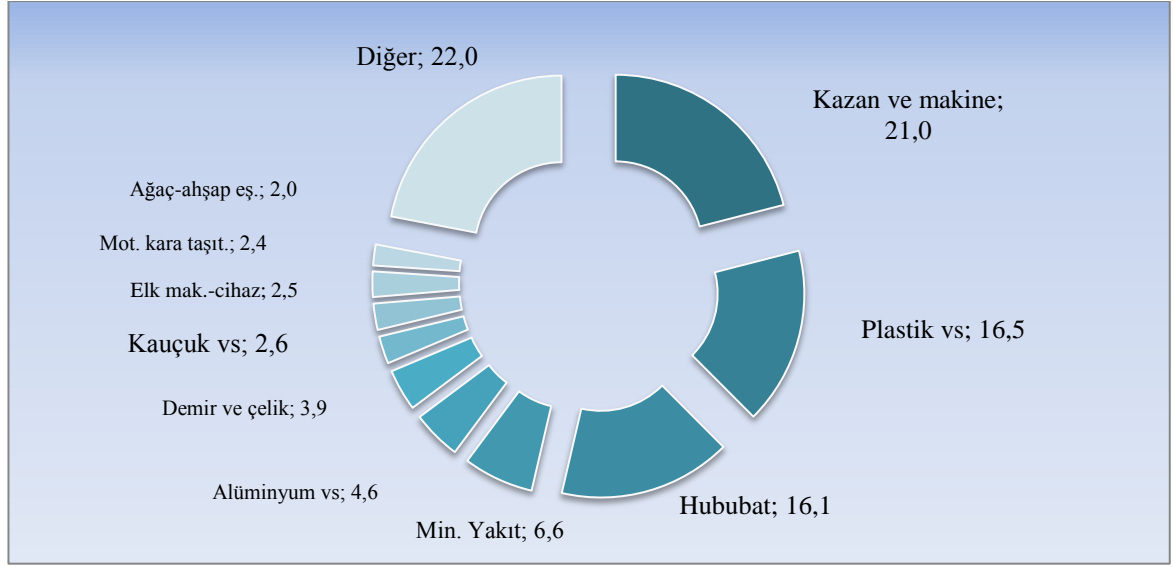
GRAFİK 21. Konya İhracatındaki Sektörlerin Toplam İçindeki Payı (%-Ekim 2012)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya ithalatına sektörel bazda bakıldığında ise ilk sırada %21'lik payı ile kazan ve makineler gelmektedir. Bunun ardından ise plastik ve plastikten eşya (%16,5) ile hububat (%16,1) gelmektedir.

GRAFİK 22. Konya İthalatındaki Sektörlerin Toplam İçindeki Payı (%-Ekim 2012)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre, 2012 yılı Ocak-Kasım döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre Konya ihracatında en fazla artış gösteren ülkeler Liberya, Kongo, Namibya gibi Afrika ülkeleridir. Konyalı ihracatçılar bu dönemde hiç ihracat yapmadığı ülkelere de ihracat yapmış, kendine yeni pazarlar oluşturmuştur. Bu ülkeler; Antigua, Aruba, İngiliz Virgin Adaları, Samoa, Sao Toe ve Seyşel Adaları olarak sıralanmaktadır.

TABLO 19. Konya İhracatında En Fazla Artış Gösteren Ülkeler (Ekim 2012)

Ülke	2011 (adet)	2012 (adet)	Artış Oranı (%)
Liberya	14	499	3464,3
Kongo Demokratik Cumhuriyeti	3	59	1866,7
Namibya	1	18	1700,0
Kostarika	8	118	1375,0
Sri Lanka	19	153	705,3
Tanzanya	1.350	9.509	604,4
Zimbabve	28	164	485,7
Tayvan	132	770	483,3
Barbados	12	48	300,0
Guyana	35	121	245,7

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi

Konya'nın dış ticaretinin artmasında kuşkusuz düzenlenen uluslararası fuarlar büyük önem taşımaktadır. Konya'da faaliyet gösteren tek fuar merkezi olan KTO-TÜYAP Fuar Merkezinde 2012 yılında düzenlenen 8 fuarda toplamda 936 ihracatçı firma katılım göstermiştir. Katılan firma sayısı bir önceki yıla göre %14,2 oranında artış göstermiştir. Katılımcı firma sayısı açısından Tarım, Makine, Tohum ve Yapı fuarları ağırlıklı olmasının yanında Altyapı, Isıtma-Soğutma, Elektronik ve Lojistik sektöründe de fuarlar düzenlenmiştir.

TABLO 20. Konya'da Fuar Bazında Katılımcı Firma Sayısı

Fuar Adı	2011	2012
Konya Tarım 2012	332	444
KONMAK 2011	164	172
Konya Tohum 2011	81	71
Konya Kent 2011	79	48
Konya Yapı ve Dekorasyon 2012	70	81
Konya 8. Isıtma, Soğutma, Yalıtım Malzemeleri 2011	35	34
KONELEX 2011	30	46
İSKON 2011	28	40
TOPLAM	819	936

Kaynak: KTO-TÜYAP A.Ş.

6. TİCARET VE FİNANSMAN

6.1. Vergilendirme

Konya Vergi Dairesi verilerine göre, Konya'da tahakkuk eden ve tahsil edilen vergi miktarı yıllar itibariyle artış göstermektedir. Konya'nın vergi tahsilatı sürekli artış göstermesine rağmen tahakkuk eden verginin tahsil edilme oranı sabit kalmakta ve %75'ler düzeyinde seyretmektedir. Bu da Konya'nın nüfus artışına bağlı olarak vergi tahsilatının artırdığını ancak, tahsilat oranının hala istenen düzeyde olmadığını göstermektedir.

TABLO 21. Konya İlinin Vergi Gelir Durumu (Bin TL)

Dönem	Tahakkuk	Tahsilat	Thk. / Ths. (%)	Tah. Art (%)	Tahs. Art. (%)
2007	1.291.024	1.018.846	78,9	-	-
2008	1.426.803	1.074.265	75,3	10,5	5,4
2009	1.587.349	1.189.892	75,0	11,3	10,8
2010	1.902.501	1.413.764	74,3	19,9	18,8
2011	2.460.315	1.846.806	75,1	29,3	30,6

Kaynak: Konya Vergi Dairesi

6.2. Açılan-Kapanan Şirket Sayısı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği verilerine göre, 2012 yılının ilk dokuz ayında Konya’da açılan şirket sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre %42,1 oranında azalarak 437 olarak gerçekleşmiştir. Konya’da açılan şirket sayısı azalmasına karşılık kapanan firma sayısı da artmaktadır. 2012 yılının ilk dokuz ayında kapanan firma sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre %18,4 oranında artarak 148 olarak gerçekleşmiştir.

Açılan kooperatif sayısı da şirketlere paralel olarak azalış göstermiştir. 2012 yılının ilk dokuz ayında açılan kooperatif sayısı bir önceki yılın aynı döneminde göre %26,3 azalarak 28 olarak gerçekleşmiştir. Kapanan kooperatif sayısı ise yine aynı şekilde bir önceki döneme göre %5,7 oranında azalarak 50 olarak gerçekleşmiştir.

Gerçek kişi firmalarına bakıldığında ise, şirketlerin tersi yönünde bir gelişim dikkat çekmektedir. 2012 yılının ilk dokuz ayında açılan şahıs işletmeleri bir önceki yılın aynı döneminde göre %21,5 oranında artış göstermiştir. Kapanan şahıs işletmeleri ise, aynı dönemde %6,3 oranında azalarak 448 olarak gerçekleşmiştir.

TABLO 22. Konya’da Türüne Göre Şirket Sayıları ve Değişimi

Dönem	Firma Tipi	Konya	Türkiye	Konya Pay (%)	Konya Değişim (%)	
2012 Ocak - Eylül (9 Aylık)	Açılan	Şirket	437	29.452	1,5	-42,1
		Kooperatif	28	692	4,0	-26,3
		Gerçek Kişi	938	52.528	1,8	21,5
	Tasfiye	Şirket	186	15.084	1,2	-10,1
		Kooperatif	94	2.037	4,6	16,0
	Kapanan	Şirket	148	9.813	1,5	18,4
		Kooperatif	50	1.386	3,6	-5,7
		Gerçek Kişi	448	23.966	1,9	-6,3
	2011 Ocak - Eylül (9 Aylık)	Açılan	Şirket	755	41.129	1,8
Kooperatif			38	830	4,6	-
Gerçek Kişi			772	46.103	1,7	-
Tasfiye		Şirket	207	15.879	1,3	-
		Kooperatif	81	2.319	3,5	-
Kapanan		Şirket	125	9.685	1,3	-
		Kooperatif	53	1.351	3,9	-
		Gerçek Kişi	478	33.838	1,4	-

Kaynak: Türkiye Odalar Borsalar Birliği

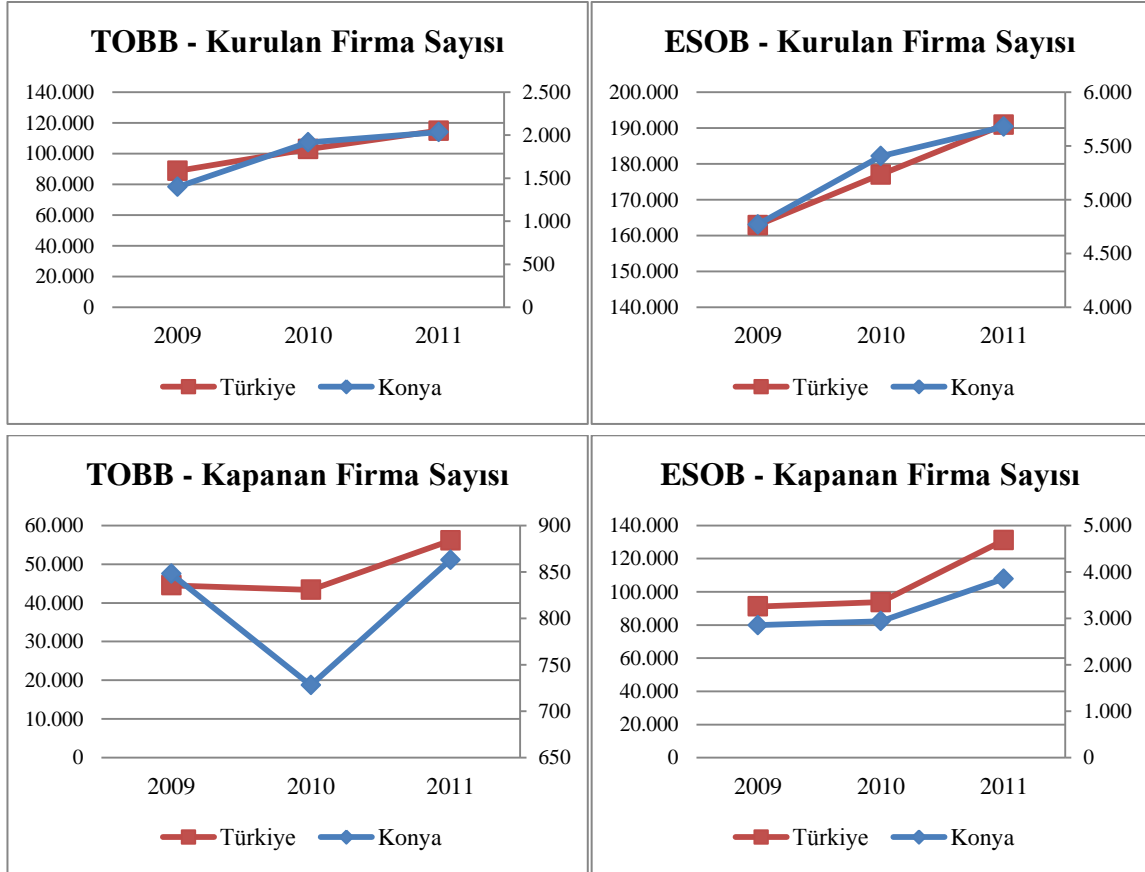
Türkiye Esnaf ve Sanatkâr Odaları Birliği’nin 2011 yılı verilerine göre Konya’da toplam 86 meslek dalında Oda faaliyet göstermektedir. Bu odalar bünyesinde ise toplam 52 bin 887 esnaf faaliyet göstermektedir.

TABLO 23. Esnaf ve Sanatkâr Odaları İstatistikleri

Sıra	İl Adı	Oda Sayısı	Sıra	İl Adı	Esnaf Sayısı
1	İstanbul	165	1	İstanbul	248.111
2	İzmir	130	2	İzmir	141.146
3	Ankara	116	3	Ankara	88.600
4	Bursa	105	4	Bursa	76.613
5	Manisa	95	5	Antalya	75.434
6	Balıkesir	89	6	Adana	59.200
7	Adana	87	7	Mersin	56.776
8	Aydın	87	8	Konya	52.887
9	Konya	86	9	Manisa	47.708
10	Gaziantep	80	10	Hatay	46.589
Toplam		3.102	Toplam		1.995.678

Kaynak: Türkiye Esnaf ve Sanatkâr Odaları Birliği

TOBB ve ESOB verileri kurulan ve kapanan şirket sayısı açısından karşılaştırıldığında, TOBB ve ESOB verilerinde kurulan firma sayısının sürekli artış göstermesine karşılık, ESOB verilerinde kapanan firma sayısı açısından Konya’da 2010 yılında derin bir düşüş yaşandığı görülmektedir.

GRAFİK 23. TOBB ve ESOB’a bağlı Odalarda Kurulan ve Kapanan Firma Sayısı

Kaynak: TOBB ve ESOB

6.3. Protestolu Senet Sayısı

Ticari hayatın önemli göstergelerinden birisi de protestolu senete ilişkin verilerdir. Protestolu senete ilişkin veriler Merkez Bankası tarafından tutulmaktadır. 2011 yılında protestolu senet tutarı bir önceki yıla göre %15 oranında azalarak 4,9 milyar TL'ye düşmüştür. 2011 yılının ilk dokuz ayında 3,4 milyar TL olarak gerçekleşen protestolu senet tutarı, 2012 yılının aynı döneminde %37,9 oranında artış göstererek 4,7 milyar TL'ye yükselmiştir.

Protestolu senetlere Konya açısından bakıldığında, 2011 yılı sonunda Konya'nın 148 milyon TL'lik protestolu senet tutarı ile Türkiye sıralamasında 6. sırada yer aldığı görülmektedir. Konya'da Türkiye genelinde oluşan seyre paralel olarak 2011 yılında bir azalma olmasına karşılık 2012 yılında daha yüksek verilere ulaşacağı görülmektedir.

TABLO 24. Protesto Edilen Senet Tutarı Türkiye Sıralaması

S.	İller	2010	2011	2011 İlk 9 ay	2012 İlk 9 ay
1	İstanbul	1.658.491.094	1.459.196.189	1.025.231.774	1.331.294.111
2	Ankara	710.171.979	552.757.231	380.166.467	732.622.907
3	İzmir	319.165.153	245.026.867	170.335.495	263.817.368
4	Antalya	285.322.233	205.954.696	149.783.974	186.943.975
5	Bursa	265.682.090	176.039.848	128.885.991	150.813.758
6	Konya	176.965.688	148.531.153	107.944.024	140.989.941
7	Kocaeli	113.329.592	93.629.081	63.747.066	77.506.490
8	Muğla	140.326.880	77.981.991	57.395.968	77.386.565
9	Adana	95.016.898	85.018.934	51.903.452	71.155.861
10	Gaziantep	98.091.578	84.343.497	64.025.854	68.984.237
Genel Toplam		5.768.822.845	4.902.275.117	3.463.591.829	4.776.841.615

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Protestolu senetlere adet bazında bakıldığında 2011 yılında bir önceki göre yaklaşık %25 oranında düşüş görülmektedir. 2012 yılının ilk dokuz ayında ise bir önceki yıla göre %14,2'lik bir artış olmasına karşılık yılsonu itibariyle bir önceki yıla göre daha düşük düzeyde gerçekleşeceği öngörülebilmektedir.

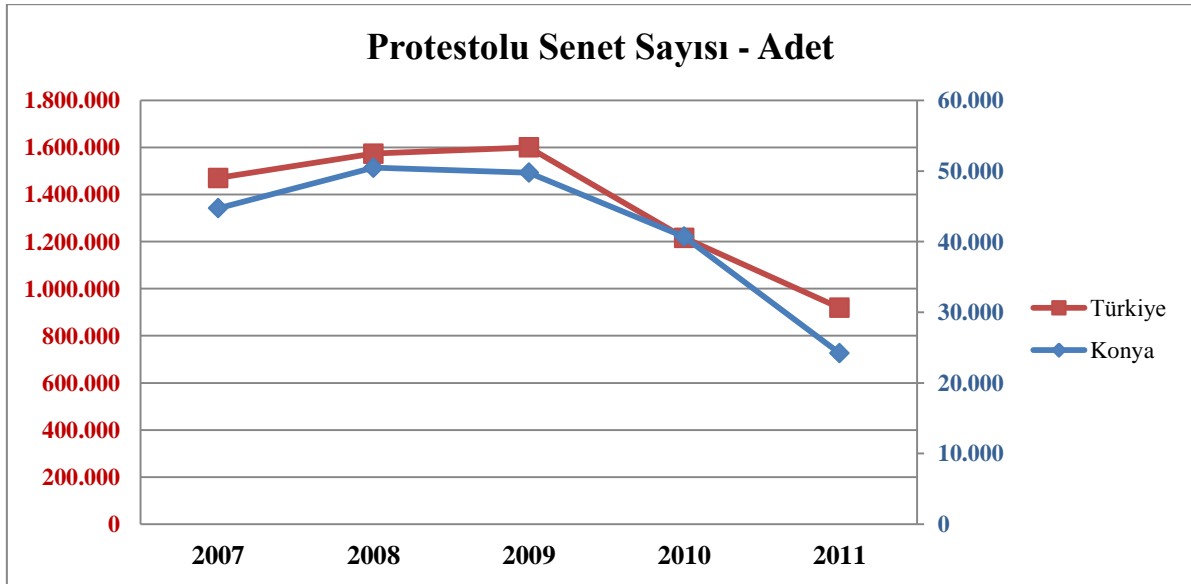
2011 yılında Konya'da protestolu senet sayısı bir önceki yıla göre %40,5 azalarak 24 bin adet olarak gerçekleşmiştir. Ancak, 2012 yılının ilk dokuz ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %22,7 oranında bir artış yaşandığı görülmektedir. Konya, 24 bin protestolu senet sayısı ile Türkiye sıralamasında 5. sırada yer almaktadır.

TABLO 25. Protesto Edilen Senet Sayısı Türkiye Sıralaması (Ocak-Eylül 2012)

S.	İller	2010	2011	2011 ilk 9 ay	2012 ilk 9 ay
1	İstanbul	201.523	123.552	91.374	97.444
2	Ankara	103.563	57.710	41.827	52.069
3	İzmir	55.098	31.131	22.626	27.875
4	Antalya	44.502	25.295	18.895	21.390
5	Konya	40.692	24.203	17.349	21.299
6	Bursa	43.007	24.010	17.452	20.384
7	Muğla	20.135	11.223	8.455	9.803
8	Kocaeli	18.681	11.167	8.100	9.754
9	Mersin	16.147	9.059	6.641	8.277
10	Adana	16.218	9.781	6.988	8.215
Genel Toplam		1.216.173	918.978	671.789	770.732

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

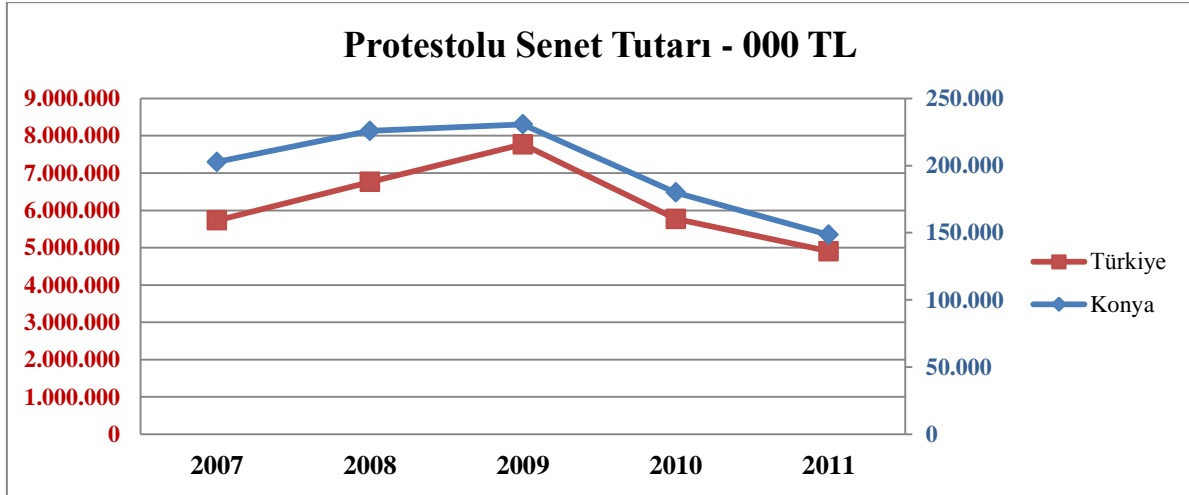
Protesto edilen senet sayılarına yıllar itibariyle bakıldığında Konya, Türkiye ile paralel bir seyir izlediği görülmektedir. Ancak 2011 yılında Konya’da protesto edilen senet sayısı Türkiye geneline göre daha derin bir düşüş yaşamıştır. Türkiye genelinde protestolu senet sayısı 2011 yılında yıllık %24,4 düşüş gösterirken Konya’da bu rakam %40,5 olarak gerçekleşmiştir.

GRAFİK 24. Protestolu Senet Sayısı – Konya-Türkiye Karşılaştırması

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Protesto olan senetlere tutar bazında bakıldığında ise, Konya ile Türkiye genelinin paralel bir seyir izlediği görülmektedir. 2009 yılına kadar Türkiye’de protesto olan senetlerin sayısı yüksek oranda artarken, Konya’da bu artışın biraz daha ılımlı olduğu gözlenmiştir. 2009 yılında zirve noktasını gören protestolu senetlerin tutarı, bu yıldan itibaren düşüşünü sürdürdüğü görülmektedir.

Grafik 27. Protestolu Senet Tutarı – Konya-Türkiye Karşılaştırması

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

7. BANKACILIK

Türkiye Bankalar Birliği verilerine göre, 2011 yılında tüm Türkiye’nin toplam banka mevduatı bir önceki yıla göre %13,7 oranında artış göstererek 698 milyon TL’ye yükselmiştir. Konya’daki banka mevduatları ise 2012 yılında bir önceki yıla göre %21,1 oranında artış göstererek 7,1 milyon TL’ye yükselmiştir.

Banka kredilerinde ise tam tersi bir gelişme yaşanmıştır. Türkiye’de banka kredileri 2012 yılında bir önceki yıla göre %30,4 oranında artış göstermesine karşılık Konya’da kullanılan banka kredileri ise %2,5 oranında bir azalış yaşanmıştır.

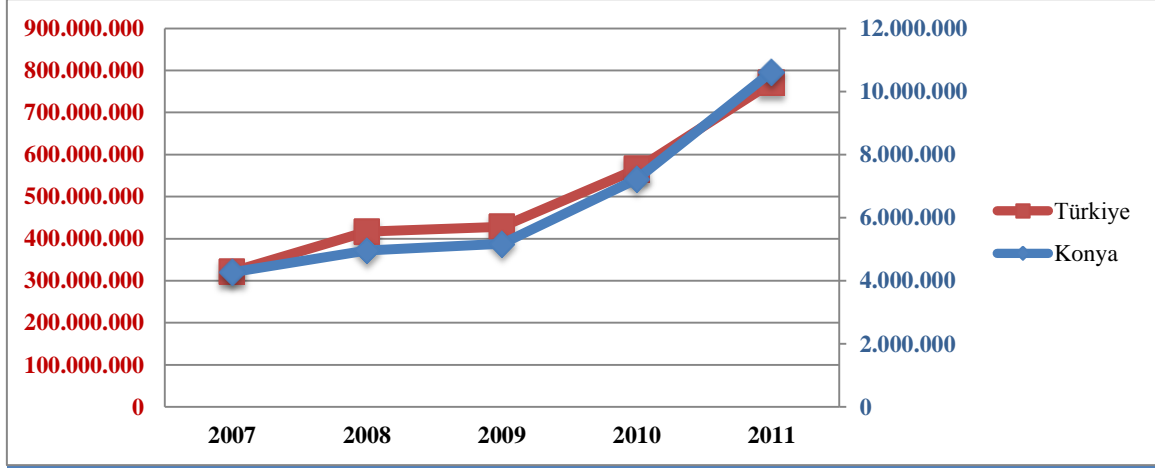
TABLO 26. Banka Mevduatları ve Banka Kredileri - 2011

Veri Adı	Konya			Türkiye		
	2010	2011	Artış Oranı (%)	2010	2011	Artış Oranı (%)
Banka Mevduatı (Bin TL)	5.928.158	7.180.725	21,1	614.486.214	698.656.474	13,7
Banka Kredisi (Bin TL)	9.296.556	9.060.056	-2,5	506.994.403	660.883.993	30,4
Banka Sayısı (Adet)	22	21	-4,5	45	44	-2,2
Banka Şubesi (Adet)	192	209	8,9	9.400	9.834	4,6

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Özel ve kamu bankaları aracılığıyla verilen nakdi kredilere bakıldığında ise, Konya'nın Türkiye geneli ile paralel bir seyir izlediği görülmektedir. Konya'da 2011 yılında verilen nakdi krediler bir önceki yıla göre %47 oranında artış göstererek 10,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

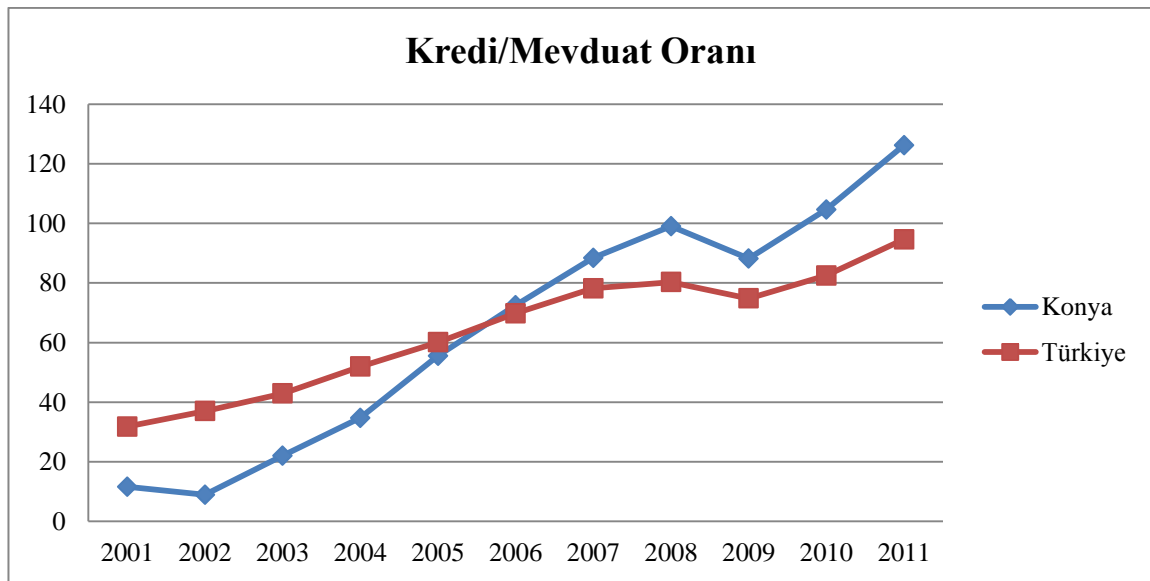
GRAFİK 28. Konya ve Türkiye'den Nakdi Krediler – 000 TL

Kaynak: TCMB

Bankacılık kesimine yönelik önemli göstergelerden birisi de mevduatların krediye dönüşme oranıdır (Kredi/Mevduat). 2005 yılına kadar Türkiye ortalamasının altında bir orana sahip olan Konya'nın, bu yıldan itibaren Türkiye ortalamasının üzerinde bir seyir izlediği görülmektedir. 2011 yılında Konya'da bankaların topladığı her 100 mevduatın 126,2'si oranında kredi hacmi oluşmuştur. 2011 yılında Türkiye ortalamasına bakıldığında ise her 100 mevduatın 94,6'sı krediye dönüşmüştür.

GRAFİK 29. Kredi/Mevduat Oranı (%)

Kaynak: Türk Bankalar Birliği

Son dönemde ülke gündeminde yer alan ekonominin fazla ısındığına dair tartışmalar kendini aşağıdaki tabloda da göstermektedir. Türkiye’de toplam 81 ilin 65’inde kullanılan kredi miktarı, banka mevduatlarını aşmış bulunmaktadır. Bu da bankaların kaynaklarını aşan bir şekilde kredi kullandığını göstermekte ve olası bir ekonomik sarsıntıda bankacılık aleyhine gelişecek potansiyel bir tehdit olarak görülmektedir.

Mevduatların krediye dönüşme oranında Türkiye genelinde ilk sırada %230,2 oranı ile Gaziantep gelmektedir. Gaziantep’in ardından ise Osmaniye (%215,2) ve Adıyaman (%204,4) gelmektedir. Konya ise %126,2 oranındaki kredi/mevduat oranı ile 47. sırada yer almaktadır.

TABLO 27. Kredi/Mevduat Oranı (%)

S.	İl Adı	2009	2010	2011
1	Gaziantep	126,4	194,3	230,3
2	Osmaniye	125,6	158,4	215,2
3	Adıyaman	124,3	154,1	204,4
4	Tokat	137,8	152,5	191,0
5	Bitlis	118,4	145,5	190,2
6	Mardin	87,7	134,0	189,4
7	Şanlıurfa	123,1	156,0	187,7
8	Rize	119,3	138,3	186,2
9	Kilis	98,4	149,7	181,0
10	Kahramanmaraş	114,3	140,1	178,1
47	Konya	88,2	104,6	126,2
Türkiye		74,8	82,5	94,6

Kaynak: Türk Bankalar Birliği

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından oluşturulan Finansal Türkiye Haritası aracılığıyla Türkiye’de bankalar tarafından kullanılan toplam nakdi kredi, takibe düşen kredi, gayri nakdi kredi ve sektörel kredi performans verileri iller bazında sunulmaktadır.

Konya’da bankaların topladığı mevduatları özel sektöre yönelik olarak krediye dönüştürme oranı ile kendi özkaynaklarını krediye dönüştürme oranları yıllar itibariyle sürekli artış göstermektedir. Bankaların kullandığı kredilerde takibe düşme oranı ise 2009 yılından itibaren düşüşünü sürdürmektedir. 2009 yılında kullanılan her 100 kredinin 6,66’sı takibe düşerken 2012 yılında bu oran 2,67’ye düşmüştür.

8. İSTİHDAM

Konya, gelişmiş sanayi ve hizmet altyapısı ile Türkiye’de önemli istihdam merkezlerinden birisidir. Konya’nın ağırlıklı olarak küçük ve orta boy İşletme yapısı, birçok sektörde üretim yapmasını sağlamaktadır. Her ne kadar ağır sanayinin eksik olması bir dezavantaj oluştursa da, küçük ölçekli işletmelerin sağladığı avantajlardan yararlanmaktadır.

TABLO 28. Konya Sosyal Güvenlik Verileri

Sosyal Güvenlik Kapsamında Aktif Çalışan Kişi Sayısı				
Yıl	(4/a) SSK	(4/b) BAĞ-KUR	(4/c) Emekli Sandığı	Toplam
2010	210.190	119.481	57.049	386.720
2011	236.247	119.473	63.897	419.617
2012*	260.283	120.296	65.408	445.987

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu * Ocak-Eylül 2012 Dönemi

Konya’da aktif çalışan sayısı yıllar itibariyle sürekli artış göstermektedir. Daha çok memur kesimini kapsayan Emekli Sandığı verilerine bakıldığında 2010 yılında 57 bin memur istihdam edilirken, 2012 yılının ilk 9 ayında bu rakam 64 bine yükselmiştir. Aynı şekilde BAĞ-KUR’a bağlı olarak kendi nam ve hesabına çalışan esnafların sayısı 2010 yılında 119 bin iken, 2012 yılının ilk 9 ayında bu rakam 120 bine yükselmiştir.

SSK’lı olarak tabir edilen işçi kesimi ise Konya’daki istihdam yapısının ağırlıklı noktasını oluşturmaktadır. SSK kapsamında çalışanların sayısı 2010 yılında 210 bin iken 2012 yılının ilk 9 ayında bu rakam 268 bine yükselmiştir.

TABLO 29. Sosyal Güvenlik Kapsamında Aktif Çalışan Kişi Sayısı –İlk 10 İl

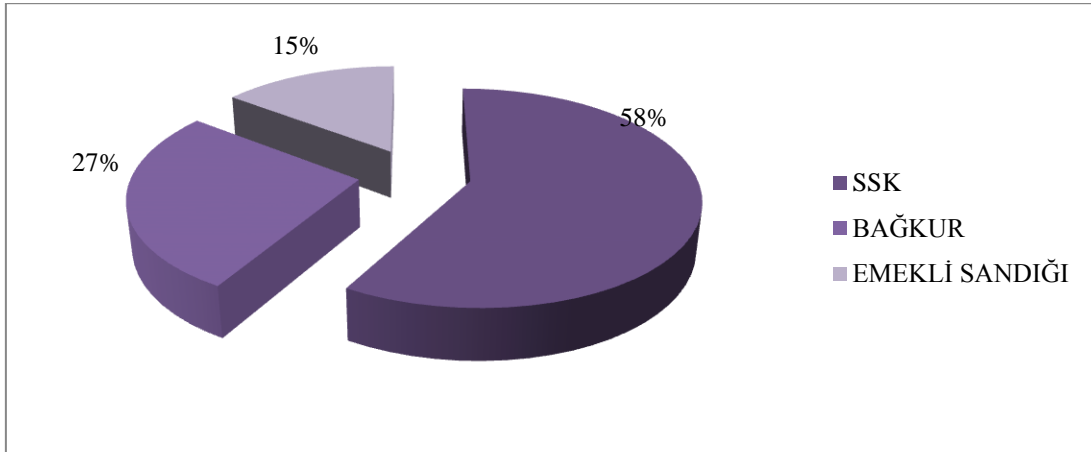
İller	(4/a)	İller	(4/b)	İller	(4/c)	İller	Toplam
İstanbul	3.653.299	İstanbul	528.313	Ankara	375.924	İstanbul	4.482.692
Ankara	1.082.697	Ankara	174.353	İstanbul	301.080	Ankara	1.632.974
İzmir	796.101	İzmir	166.570	İzmir	137.709	İzmir	1.100.380
Bursa	588.331	Antalya	142.358	Bursa	68.003	Bursa	774.036
Antalya	500.085	Konya	120.296	Konya	65.408	Antalya	700.929
Kocaeli	407.143	Bursa	117.702	Adana	62.171	Kocaeli	497.962
Adana	273.140	Mersin	91.074	Antalya	58.486	Konya	445.987
Konya	260.283	Manisa	85.969	Diyarbakır	52.898	Adana	406.195
Gaziantep	231.493	Hatay	75.543	Mersin	51.829	Mersin	347.176
Tekirdağ	221.499	Balıkesir	75.415	Kocaeli	49.134	Gaziantep	335.631
Toplam	12.654.168	Toplam	3.244.442	Toplam	2.613.470	Toplam	18.512.080

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu (Ocak -Eylül 2012)

2012 yılı Eylül ayı SGK verilerine göre Konya, Türkiye’de 4/a kapsamında çalışanlar sıralamasında 8. sırada, 4/b ve 4/c kapsamında çalışanlar sıralamasında ise 5. sırada yer almaktadır. Konya, sosyal güvenlik kapsamında çalışan toplam 445.987 çalışan sayısı ile Türkiye sıralamasında 7. sırada yer almaktadır.

Konya’da sosyal güvenlik kapsamında çalışanların ağırlığını SSK kapsamında çalışanlar oluşturmaktadır. 2012 yılı Eylül ayı itibariyle SSK kapsamında çalışanlar, toplam SGK kapsamında çalışanların %58’ini oluşturmaktadır. SSK’nın ardından %27’lik payı ile BAĞ-KUR ve %15’lik payı ile Emekli Sandığı gelmektedir.

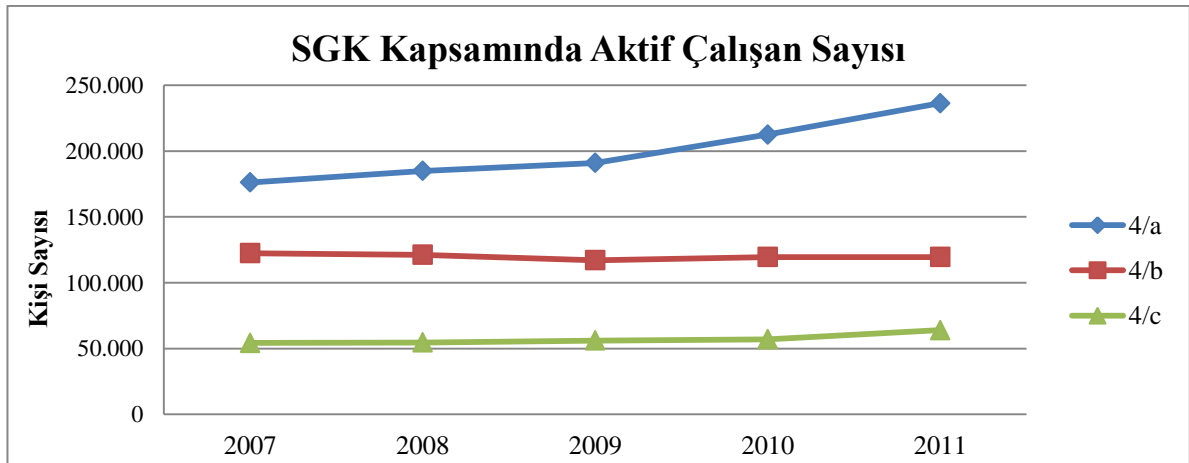
GRAFİK 30. Konya’da SGK Kapsamında Çalışanların Toplam İçindeki Payları

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu (Eylül 2012)

Konya’da eski adı SSK olan 4/a kapsamında çalışanların sayısı yıllar itibariyle sürekli artış göstermiştir Özellikle 2009 yılından sonra daha yüksek oranda artışlar gerçekleştiği görülmektedir. Eski adı Emekli Sandığı olan 4/c ve eski adı BAĞ-KUR olan 4/b kapsamında çalışanların sayılarına bakıldığında ise, SSK kapsamında çalışanlara nazaran daha yatay bir seyir izledikleri görülmektedir.

GRAFİK 31. SGK Kapsamında Aktif Çalışanların Yıllar İtibariyle Gelişim Seyri

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu

Konya İŞKUR verilerine bakıldığı zaman ise, 2010 yılında iş başvuru sayısının 3.287 iken, 2011 yılında bu sayının 2.161'e düştüğü görülmektedir. 2012 yılının sadece ilk dokuz ayında ise başvuranların sayısı tekrar yükselerek 4.207'ye yükselmiştir. Burada ciddi bir artış söz konusudur. İŞKUR'a başvuran kişiler arasında işe yerleştirilenlerin sayısına bakıldığında ise, 2012 yılının ilk 9 ayında 1.440 kişi yeni işe yerleştirildiği görülmektedir.

TABLO 30. Konya İŞKUR Verileri

	2010	2011	2012*
Başvuru	3.287	2.161	4.207
İşe Yerleştirme	218	300	1.440
Kayıtlı İşgücü	0	49.097	60.424
Kayıtlı İşsiz	0	41.254	45.827

Kaynak: İŞKUR Konya İl Müdürlüğü (Ocak-Eylül 2012)

İŞKUR bünyesinde verilen eğitimlerde ağırlığı UMEM Beceri'10 ve genel işgücü yetiştirme kursları almaktadır. TOBB ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından ortaklaşa yürütülen UMEM Beceri'10 kursları, firmalara yönelik işgücü yetiştirilmesi konusunda önemli hizmetler vermektedir. Açılan kurslarla işverenler yetiştirebilecekleri çalışanlara hem teorik hem de doğrudan kendileri pratik eğitim vererek nitelikli eleman ihtiyaçlarını karşılamaktadır. 2011 yılında hizmetler sektörüne yönelik olarak genişletilen proje ile birçok kesime hitap eden kurslar açılabilir.

UMEM Beceri'10 kursları 2011 yılında tam anlamıyla faaliyete geçtiği için 2010 yılına ilişkin veriler bulunmamaktadır. 2011 yılında UMEM kursları bünyesinde açılan kurslara toplam 398 kişi katılmışken, bu rakam 2012 yılının ilk sekiz ayında yaklaşık %300 oranında artış göstererek 1.689 kişi olarak gerçekleşmiştir.

TABLO 31. İŞKUR Tarafından Düzenlenen Eğitimler Ve Katılımcı Sayısı

Kurslar/Programlar	2010		2011		2012 (Ocak-Eylül)	
	Kurs Adedi	Katılan Kişi Sayısı	Kurs Adedi	Katılan Kişi Sayısı	Kurs Adedi	Katılan Kişi Sayısı
Girişimcilik Eğitimi	2	52	8	197	27	681
Hükümlü kursları	12	184	10	158	14	178
İstihdam garantili kurslar	53	1.264	32	752	15	270
İşbaşı eğitimi	39	86	22	130	69	289
İşgücü yetiştirme kurs. (genel)	28	553	8	181	45	1.152
Özürlü kurslar	2	39	8	65	3	27
TYÇP (Toplum yararına çalışma programı)	140	1.052	73	739	448	5.451
UMEM/İEP (İşbaşı eğitim programı)			117	320	9	39
UMEM BECERİ'10			24	398	95	1.689
Genel Toplam	276	3.230	302	2.940	725	9.776

Kaynak: İŞKUR Konya İl Müdürlüğü

9. ENERJİ

Meram Elektrik Dağıtım AŞ'den alınan verilere göre 2011 yılında Konya'da elektrik aboneleri sayısı 943 bin 404 iken 2012 yılı Ocak-Kasım döneminde bu rakam 969 bin 551'e yükselmiştir. 2011 yılında toplam 3 milyar 126 milyon kilovat saatlik elektrik tüketilirken 2012 yılı Ocak-Kasım döneminde elektrik tüketimi 3 milyar 247 milyon kilovat saate yükselmiştir.

Elektrik tüketimine bakıldığında, 2011 yılına kadar Konya nüfusunun sürekli artış göstermesine karşılık kişi başına elektrik tüketiminin ve abone başına elektrik tüketiminin sürekli olarak düştüğü görülmektedir. 2012 yılının ilk 11 ayında abone sayısı artışına bağlı olarak toplam elektrik tüketimi de yükselmiştir.

TABLO 32. Konya Elektrik Tüketimine İlişkin İstatistikler

Yıl	Toplam Elektrik Tüketimi (MWh)	Abone Başına Elektrik Tüketimi (MWh)	Abone Sayısı	Kişi Başına Elektrik Tüketimi (kWh)
2006	2.664.236.870	3.299	807.465	1.767
2007	4.545.962.579	5.481	829.356	2.320
2008	4.580.275.952	5.346	856.740	2.325
2009	3.919.075.040	4.416	887.318	1.966
2010	3.316.508.370	3.593	922.988	1.618
2011	3.126.594.171	3.314	943.404	1.533
2012*	3.247.904.777	3.349	969.551	1.540

Kaynak: Meram Elektrik Dağıtım A.Ş. * Veri, Kasım sonu ayı itibarıyla.

Konya Su ve Kanalizasyon İdaresi verilerine göre 2011 yılına kadar Konya'da üretilen su miktarı dalgalı bir seyir izlerken, satılan su miktarı sürekli artış göstermektedir. 2012 yılı Ocak-Eylül döneminde ise üretilen ve satılan su miktarında düşüşler yaşanmasına rağmen, yıl sonunda yine benzer rakamlara ulaşılabacağı görülmektedir.

TABLO 33. Konya Su Tüketimine İlişkin İstatistikler

Yıllar	Nüfus	Abone Sayısı	Üretilen Su Miktarı	Satılan Su Miktarı
			Metreküp	
2009	988.284	339.520	68.257.352	44.286.834
2010	1.003.373	350.545	64.299.250	46.613.468
2011	1.037.356	369.209	68.616.334	48.932.583
2012*	1.067.000	387.532	58.866.757	39.554.731

Kaynak: Konya Su ve Kanalizasyon İdaresi * Veri ilk dokuz ayı kapsamaktadır.

Konya'nın gaz dağıtımını sağlayan Gaznet AŞ'den alınan verilere göre, 2011 yılında sanayi sektöründe en fazla gaz tüketimi gıda ve içecekler sektöründe görülmüştür. Gıda sektörü 9,2 milyon metreküplük tüketimi ile toplam tüketilen gazın beşte birini oluşturmaktadır. Gıda sektörünün ardından ise sırasıyla tuğla sanayi ve inşaat sektörü gelmektedir. İlk üç sektörün gaz tüketimi, toplam sanayi gaz tüketiminin %60,6'sını oluşturmaktadır.

TABLO 34. Konya Sektörel Bazda Gaz Tüketimi – 2011

	Sektörü	Miktar (m³)
Sanayi Sektörü	Gıda ve içecekler	9.243.397
	Tuğla sanayi	8.203.376
	İnşaat (İnşaat ürünleri, yol yapımı vb.)	5.696.956
	OSB'ler	2.754.248
	Ametal mineraller (cam, seramik, çimento vb.)	2.431.957
	Diğer (İşyeri vb.)	2.202.290
	Ambalaj sanayi	1.517.547
	Demir dışı metal üretimi ve işleme (krom, bakır vb.)	1.460.896
	Makine sanayi	1.082.307
	Plastik ürün sanayi	912.572
	Ark ocakları	805.156
	Kimya (petrokimya dâhil)	780.119
	Tekstil, deri ve giyim sanayi	377.916
	Kâğıt, selüloz ve baskı	283.910
	Ulaşım araçları sanayi	239.261
	Boya	130.333
Ağaç ürünleri işleme	6.089	
Toplam Sanayi Sektörü		38.128.328
Hizmet Sektörü	Ticarethane	23.905.538
	Hastane, banka, vakıf, okul, ibadethane vb.	17.025.489
	Turizm tesisleri	2.344.266
	Lokanta ve restoranlar	2.191.821
	Resmi daire	1.319.161
Toplam Hizmetler Sektörü		46.786.275
Diğer	Konut	185.573.990
Toplam Tüketim		270.488.593

Kaynak: GAZNET A.Ş.

10. ULAŞIM

TÜİK verilerine göre, 2012 yılı Eylül ayı sonu itibariyle ilimizde toplam 548 bin 566 adet motorlu taşıt bulunmaktadır. Motorlu taşıtların yaklaşık %45,3'ünü otomobil, %18,3'ünü motosiklet, %14,6'sını kamyonet ve %12,7'sini traktörler oluşturmaktadır.

TABLO 35. Konya Motorlu Araç Sayısı (2012 Eylül Ayı İtibariyle)

	Türkiye (adet)	Konya (adet)	Türkiye İçindeki Payı (%)	Konya Toplam İçinde Ağırlığı (%)
Otomobil	8.515.776	248.822	2,9	45,3
Minibüs	394.834	9.702	2,5	1,7
Otobüs	232.858	4.890	2,1	0,8
Kamyonet	2.756.369	80.599	2,9	14,6
Kamyon	750.124	32.865	4,4	5,9
Motosiklet	2.640.966	100.750	3,8	18,3
Özel Amaçlı Taşıtlar	32.900	844	2,6	0,1
Traktör	1.501.921	70.094	4,7	12,7
Toplam	16.825.748	548.566	3,3	100

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Konya'da demiryolu ulaşımı TCDD bünyesinde bulunan 2 bölge müdürlüğünün sorumluluğu altında işletilmektedir. Konya'nın Afyon demiryolu bağlantısı, 7. Bölge Müdürlüğü sınırlarında gerçekleşirken, Konya'nın Ankara ve Doğu demiryolu bağlantısı 6. Bölge Müdürlüğü sınırlarında gerçekleştirilmektedir.

2008 yılından itibaren sürekli düşüş gösteren demiryolu yolcu taşımacılığı, 2011 yılında Ankara-Konya Yüksek Hızlı Trenin devreye girmesi ile tekrar artış trendine girmiştir. 2010 yılında TCDD 6. Bölge Müdürlüğü bölgesinde taşınan toplam yolcu sayısı 277 bin 264 iken, 2012 yılının ilk 9 ayında bu rakam 842 bin 950'ye yükselmiştir.

6. Bölge Müdürlüğünün aksine 7. Bölge Müdürlüğü kapsamında taşınan yolcu sayısı düşük seyrini sürdürmektedir. 2011 yılında 35 bin 247 yolcu taşınırken 2012 yılının ilk dokuz ayında bu rakam 9 bin 723'e düşmüştür.

TABLO 36. Devlet Demiryolları Bünyesinde Taşınan Yolcu Sayısı

Yıl	6. Bölge (Adana)	7. Bölge (Afyon)	Toplam
2007	398.900	40.801	439.701
2008	405.490	33.412	438.902
2009	370.162	33.571	403.733
2010	277.264	32.747	310.011
2011	589.326	35.247	624.573
2012 (10 ay)	842.950	9.723	852.673

Kaynak: TCDD Bölge Müdürlükleri

Konya’da gelen ve giden yük miktarlarına yıllar itibariyle bakıldığında yük miktarlarının değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Konya’da boşalan yük miktarına bakıldığında 2009 yılından itibaren sürekli olarak düşüş gösterdiği görülmektedir. 2009 yılında 681 bin ton olan gelen yük miktarı 2012 yılının ilk 10 ayında 270 bin tona gerilemiştir.

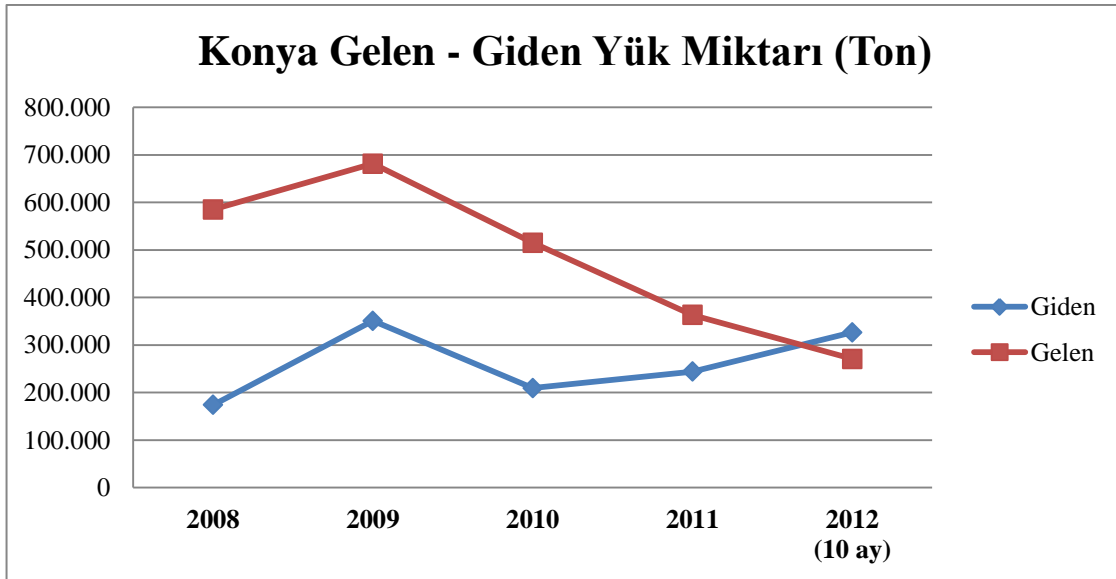
Konya’dan yüklenen yük miktarına bakıldığında ise 2010 yılında düşüş göstermesine karşılık tekrar bir artış eğilimine girmiştir. 2009 yılında 350 bin tonluk yük yüklenirken bu rakam 2010 yılında 209 bin tona düşmüştür. Ancak tekrar yükselişe geçerek 2012 yılı ilk 10 ayı itibariyle 326 bin tona yükselmiştir.

TABLO 37. Konya’da Taşınan Yük Miktarı (ton)

Yıl	6. Bölge		7. Bölge		Toplam	
	Giden	Gelen	Giden	Gelen	Giden	Gelen
2008	89.830	524.270	84.052	60.628	173.882	584.898
2009	108.855	487.795	242.048	193.531	350.903	681.326
2010	157.705	393.720	51.730	121.311	209.435	515.031
2011	118.475	349.560	125.631	13.704	244.106	363.264
2012 (10 ay)	51.839	217.703	274.776	52.779	326.615	270.482

Kaynak: TCDD Bölge Müdürlükleri

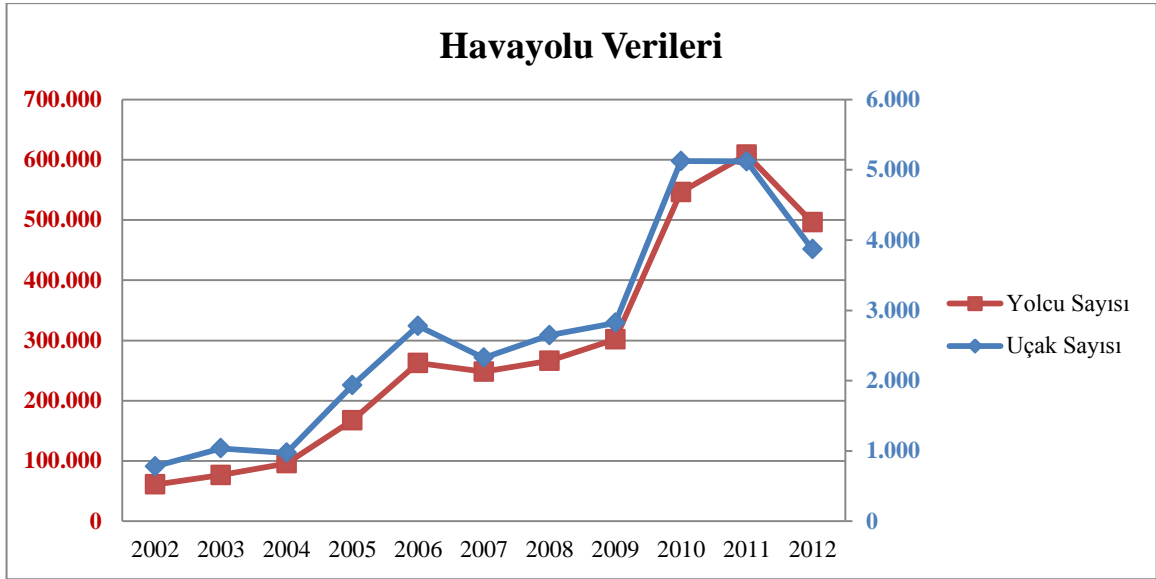
GRAFİK 32. Konya Tren İstasyonlarında Gelen ve Giden Yük Miktarlarının Seyri

Kaynak: TCDD Bölge Müdürlükleri

Konya Havalimanına gelen uçak sayısı ve yolcu sayısı yıllar itibariyle sürekli olarak artış göstermektedir. 2011 yılında yıllık gelen uçak sayısı bir önceki yıla göre %0,09 oranında azalmasına karşılık yolcu sayısı %11,3 oranında artış göstermiştir. 2012 yılının ilk dokuz ayında 3.870 uçak sayısına karşılık, 496.081 iç ve dış hat yolcusu gelmiştir.

GRAFİK 33. Konya Havayolu İstatistikleri

Kaynak: DHMİ Konya Havalimanı Müdürlüğü

11. SAĞLIK

2011 yılında Konya’da toplam 37 hastane mevcuttu. Bunların 11 tanesi özel hastane, 3 tanesi üniversite hastanesi, 1 tanesi asker hastanesi ve 22’si ise Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelerdir. 2012 yılında Konya’da toplam yatak sayısı bakımından devlet hastanelerinde geçen yıla göre bir değişiklik olmazken üniversite ve özel hastanelerde yatak kapasitesi önceki yıla göre artış göstermiştir. Konya’da bir vakıf hastanesinin özel üniversite bünyesine girmesi ve yeni bir özel hastanenin açılması ile hastane sayısı 39’a çıkmış ve yatak kapasitesi artmıştır.

TABLO 38. Konya’da Bulunan Hastane ve Yatak Sayısı

Kurum/Kuruluş Türü	2011		2012	
	Sayısı	Yatak Sayısı	Sayısı	Yatak Sayısı
Sağlık Bakanlığı Hastanesi	22	3.664	22	3.664
Üniversite Hastanesi	3	2.395	4	2.431
Asker Hastanesi	1	100	1	100
Özel Hastane	11	591	12	717
TOPLAM	37	6.750	39	6.912

Kaynak: Konya Sağlık İl Müdürlüğü

Konya Sağlık Müdürlüğü’ne bağlı olarak çalışan toplam personel sayısı Ekim 2012 itibariyle toplam 5.698’dir. Bunlardan 861’i uzman doktor, 297’si pratisyen hekim ve asistan, 2.750’si ebe ve hemşire, 90’ı eczacı ve diş tabibi ve 1.700’ü diğer sağlık personelinde oluşmaktadır.

TABLO 39. Konya Sağlık İl Müdürlüğü – Sağlık Çalışanı İstatistikleri

Branşı	2010	2011	2012*
Uzman Hekim	790	838	861
Pratisyen Hekim	279	198	181
Asistan	58	85	116
Hemşire	1.329	1.947	2.053
Ebe	573	658	697
Diş Tabibi	55	51	49
Eczacı	31	40	41
Sağlık Personeli	1.509	1.736	1.700
Toplam	4.624	5.553	5.698

Kaynak: Konya İl Sağlık Müdürlüğü * İlk 10 ay

12. TURİZM

Konya Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü'nün verilerine göre ilimizde turistik işletme belgesine sahip 23 otel vardır. Bunların 3'ü beş yıldızlı, 6'sı dört yıldızlı, 10'u üç yıldızlı, 2'ser tanesi de 2 yıldızlı ve özel belgeli otellerden oluşmaktadır. Otel sınıfları içerisinde en yüksek artış 5 yıldızlı otel sınıfında oluşmuştur. İlimize bir tane daha beş yıldızlı otel yapılmasıyla beş yıldızlı otel sayısı 2'den 3'e yükselmiştir.

TABLO 41. Konya'da Turizm İşletme Belgeli Oteller - 2012

Turizm İşletme Belgeli Oteller			
Sınıfı	Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Kapasitesi
5 Yıldızlı	3	672	1.368
4 Yıldızlı	6	709	1.467
3 Yıldızlı	10	422	837
2 Yıldızlı	2	27	54
Özel Belgeli	2	77	162
Toplam	23	1.907	3.888

Kaynak: Konya Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü

İlimizde turizm işletme belgeli 15 adet restoran bulunmaktadır. Bunlardan 5 tanesi özel belgeli restoran olup 7 tanesi 1.sınıf, 2 tanesi 2. sınıf ve 1 tanesi de mola noktasıdır. Tesis sayısı bakımından en yüksek artış %25'lik artış oranı ile Özel Belgeli tesislerde görülmektedir. Kapasite bakımından en yüksek artış oranı ise %16,6 artış oranı ile aynı şekilde Özel Belgeli restoranlarda görülmektedir.

TABLO 42. Konya’da Turizm İşletme Belgeli Restoranlar

Turizm İşletme Belgeli Restoranlar				
Sınıfı	Sayısı	Kapasite		
		Açık	Kapalı	Toplam
1. Sınıf	7	510	1.208	1.718
2. Sınıf	2	0	200	200
Özel Belgeli	5	350	845	1.195
Mola Noktası	1	150	500	650
Toplam	15	1.010	2.753	3.763

Kaynak: Konya Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü

13. EĞİTİM

13.1. Örgün Öğretim

Konya İl Milli Eğitim verilerine göre 2012 yılının ilk 9 ayında Konya’da okul öncesinde eğitim veren resmi ve özel dahil 56 okul olup, 815 ilkokul, 471 ortaokul, 48 imam hatip ortaokulu, 136 genel lise ve 47 özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi bulunmaktadır.

Mesleki Eğitim veren kurumlara bakıldığında ise Konya’da 117’si resmi, 2’si özele ait olmak üzere toplamda 119 meslek lisesi, resmi kurumlara bağlı 10 Çıraklık Eğitim Merkezi ve 31 Halk Eğitim Merkezi ile özel sektöre bağlı 133 dersane ve kurs faaliyet göstermektedir.

TABLO 43. Konya’da Eğitim Veren Okul/Kurum Bilgileri (2012)

Kurumu	Kurum Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
Resmi			
Okul Öncesi	40	220	3.785
İlkokul	786	8.167	178.195
Ortaokul	445	6.816	119.780
İmam Hatip Ortaokulu	48	607	12.699
Genel Lise	113	2.565	37.125
Meslek Lisesi	117	4.079	61.983
Halk Eğitim Merkezi	31	53	18.839
Çıraklık Eğitim Merkezi	10	200	
Özel			
Okul Öncesi	16	-	-
İlkokul	29	-	4.929
Ortaokul	26	-	5.277
İmam Hatip Ortaokulu	-	-	-
Genel Lise	23	-	3.487
Meslek Lisesi	2	-	619

Halk Eğitim Merkezi	-	-	-
Çıraklık Eğitim Merkezi	-	-	-
Dershane ve Kurslar	133	-	-
Özel Eğitim ve Reh. Merkezi	47	-	-

Kaynak: Konya Milli Eğitim Müdürlüğü

13.2. Yükseköğretim

Konya’da 2 devlet ve 2 de vakıf üniversitesi faaliyet göstermektedir. Bu üniversiteler Selçuk Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, KTO Karatay Üniversitesi ve Mevlana Üniversitesi’dir.

Selçuk Üniversitesi kapsamında 57 birimde (fakülte/enstitü/yüksekokul) eğitim hizmetleri verilirken bu eğitim birimlerinde toplamda 417 bölüm bulunmaktadır. Üniversite bünyesinde 2.668 akademisyen istihdam edilirken, toplamda 61.383 öğrenci eğitim görmektedir.

Konya faaliyet gösteren bir diğer devlet üniversitesi de Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi’dir. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi’nden yapılan aktarmalar sonucunda 9 birimde eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. Üniversite bünyesinde toplam 68 bölümde eğitim verilmekte, 963 akademisyen istihdam edilmekte ve 17.210 öğrenci eğitim görmektedir.

Konya’nın vakıf üniversitelerinden biri olan ve Odamız öncülüğünde kurulan KTO-Karatay Üniversitesinde 2 enstitü ve 4 fakültede eğitim verilmektedir. 15 bölümde faaliyet gösteren üniversitede toplam 87 akademisyen görev yapmakta ve 1.247 öğrenci eğitim görmektedir.

Diğer bir vakıf üniversitesi olan Mevlana Üniversitesi’nde ise toplam 7 birimde eğitim verilmektedir. Üniversite bünyesinde 20 bölümde toplam 129 akademisyen görev yaparken 1.647 öğrenci eğitim görmektedir.

TABLO 44. Konya Üniversite, Akademisyen ve Öğrenci İstatistikleri - 2012

Üniversite Adı	Fakülte/ Yüksekokul/ Enstitü	Bölüm Sayısı	Akademisyen Sayısı	Öğrenci Sayısı
Selçuk Üniversitesi	57	417	2.668	61.383
KTO-Karatay Üniversitesi	6	15	87	1.247
Mevlana Üniversitesi	7	20	129	1.647
N. Erbakan Üniversitesi	9	68	963	17.210
Toplam	79	520	3.847	81.487

Kaynak: Üniversite Rektörlükleri

KONYA TİCARET ODASI

KONYA'NIN
ÖNCELİKLİ PROJELERİ
VE ÖNERİLERİMİZ

1. KONYA OVALARI PROJESİ (KOP)

KOP kamuoyunda Konya Ovası'na su getirme projelerine verilen genel bir isim olarak algılanmaktadır. Özelde sadece Mavi Tünel'le özdeşleştirilmektedir. Mavi Tünel, DSİ Genel Müdürlüğü tarafından başarıyla ve hızla tamamlanmıştır. Türkiye'nin stratejik öneme sahip, ilk dış havzalardan su getirme tüneldir. Bağlantılı projeleriyle birlikte 2016'dan itibaren yaklaşık 400 milyon m³ suyun ovaya aktarılmasına aracılık edecektir. Bozkır ve Afşar Barajları ile Bağbaşı Barajı tamamlanacak, su tutulacak, aynı zamanda ovaya aktarım alt yapısı tesis edilecektir. Tünel ile aktarılacak su, Konya Kapalı Havzası'nın ancak bir kısmının sulanmasına katkı sağlasa da havzalar arası su transferinde yeni bir açılım getirmesi, ovada yer altı suyu üzerindeki baskının bir kısmını alması gibi nedenlerle çok önemli bir projedir.

DSİ. 4. Bölge Müdürlüğü görev alanı içerisinde yer alan Konya, Niğde, Aksaray ve Karaman illerindeki depolama, baraj, gölet ve yeraltı sulamaları ile içme-kullanma ve endüstri suyu ihtiyacının karşılanması yanında, hidroelektrik enerji ve çevre projelerinin tümüne birden Konya Ovaları Projeleri, kısaca KOP denilmiştir. Dört ile ait 65.013 km² alanda gerçekleştirilecek KOP bünyesinde muhtelif aşamalarda 16 adet proje yer almaktadır.

KOP kapsamında bulunan projelerin bir kısmı işletmede, bir kısmı inşa halinde, bir kısmının da planlama ve projeleri tamamlanmış olup, peyderpey yatırım programına alınacaktır. Diğer taraftan işletmede olan sulamaların klasik sisteme sahip olan tesislerin sulama şebekelerinin kapalı sisteme dönüştürülmesi amacıyla iyileştirme projeleri geliştirilmektedir. Bütün bu projelerin gerçekleştirilebilmesi KOP Eylem Planı çerçevesinde 2020 yılına kadar tamamlanacaktır.

KOP Kapsamındaki Projelerinde son durum:

- ✓ İşletmeye Açılan Projeler: 225.482 ha.
- ✓ İnşaatı Devam Eden Projeler: 30.684 ha.
- ✓ Planlaması Tamamlanan Projeler: 234.961 ha.
- ✓ Yatırım Programında olan Projeler: 3.384 ha.
- ✓ Kooperatif Sulamaları: 207.783 ha.
- ✓ İl Özel İdaresi ve Halk Sulamaları: 160.337 ha.
- ✓ Yeraltı Suyundan Şahıslarca Sulanabilecek Alan: 237.369 ha.

Dış Havzalardan Konya Kapalı Havzasına Su Çevrilmesi ve Konya- Çumra 3. Merhale Projesi;

KOP'un en önemli ayağı ve en büyüğü Konya-Çumra projesidir. 3 merhaleden oluşan Konya- Çumra projesinin en büyük ve en önemli kısmını da Konya- Çumra 3. Merhale Projesi teşkil etmektedir. Konya- Çumra 3. Merhale Projesi ile Yukarı Göksu Havzasının Akdeniz'e boşalan sularının yıllık 414 Milyon m³'ü inşa edilecek olan 3 adet baraj ve mavi tünel vasıtasıyla Konya Kapalı Havzasına aktarılacaktır. Bu su ile hem Konya Ovasının yeraltı suyu desteklenecek hem de nihai sulama alanı olan 223.410 ha. tarım alanının sulama

suyu desteklenecektir. Ayrıca proje ile Konya kentinin uzun vadeli içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyacını karşılamak amacıyla 100 hm³/yıl su tahsis edilmiştir.

Diğer taraftan projenin uygulanması ile Göksu Havzası'ndan derive edilecek suların hidrolojik enerji imkânlarından istifade etmek amacıyla toplam 50,6 MW Kurulu güçte 3 adet HES inşa edilerek yıllık 147,5 GWh enerji üretimi gerçekleştirilecektir.

Proje bünyesinde; Göksu nehri üzerinde yapılacak Bozkır, Bağbaşı ve Afşar barajları ile Afşar-Bağbaşı derivasyon kanalı, Mavi Tüneli ve HES'ten oluşan Göksu derivasyon, Apa-Hotamış isale kanalı ve Hotamış depolaması vasıtasıyla alınacak 414 Milyon m³ yerüstü suyu, şebeke içinde oluşturulacak işletme kuyularından çekilecek yeraltı suyu, Konya şehrinin arıtılmış atık suyu ve sulamalardan dönen sulardan istifade ile 223.410 ha alanın sulama ve boşaltım şebekesi bulunmaktadır.

“Bozkır Barajı” ve “Hotamış Depolaması” inşaatı başlamış olup “ Bozkır Barajı” inşaatında %34, “Hotamış Depolaması” inşaatında %22 fiziki gerçekleşme sağlanmıştır.

2012 yılında “Afşar Barajı”, “Afşar- Bağbaşı Derivasyon Kanalı” ve “Mavi Regülatörü ve Apa- Hotamış İletim (AHİ) Kanalı” inşaatlarının ihaleleri yapılarak işe başlanmıştır.

Bağbaşı Barajı ve Mavi Tünel İnşaatı;

Konya Ovasını suyla buluşturacak olan “100 yıllık rüya” Mavi Tünel Projesi kapsamında yılsonunda tünelden tarım arazilerine su verilmesi hedefleniyor. Devlet Su İşleri Konya 4. Bölge Müdürlüğü tarafından yapılan açıklamada, Göksu Havzası'ndan Akdeniz'e boşa akıp giden suların bir kısmını Konya Kapalı Havzası'na çevirmek amacıyla proje yürüttükleri söylenmiştir.

Bağbaşı Barajı, Göksu Nehri'nin sularını Mavi tünele derive eden, regülatör ve depolama maksatlı kilit ünitedir. Göksu Havzası'nda inşaa edilecek Avşar ve Bozkır Barajlarının da tamamlanmasıyla Akdeniz'e boşa akıp giden sulardan 414 milyon m³ suyun Konya Ovası'na aktarılmış olacaktır.

Projenin tamamlanmasıyla birlikte Konya'nın 50 yıllık su ihtiyacı karşılanacağına dikkat çekilirken Mavi Tünel ve Bağbaşı Barajı için bugüne kadar toplam 320 milyon lira harcandığı belirtilmiştir.

Yaklaşık 1 milyon 500 bin dekar tarım arazisinin sulanmasını sağlayacak Bağbaşı Barajı'nın ve Mavi Tünel'in 16 Aralık 2012'de Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından açılışları gerçekleşmiştir.

KOP kapsamında inşa edilen ve dünyanın beşinci uzun tüneli olacak Mavi Tünel'in ona su sağlayacak olan Bağbaşı Barajı'nın açılmasıyla, özellikle tahıl ağırlıklı kuru tarımın yapıldığı Konya'ya dolayısıyla Türkiye ekonomisine büyük katkı sağlayacaktır.

2012 Yılında Yapımı Devam Eden Projeler;

- Konya- Çumra kos 6 2. Kısım
- BSA (Beyşehir- Suğla- Apa) Kanalı (Mavi Boğaz) 2. Kısım İnşaatı
- Konya- Bozkır Baraj İnşaatı

- Afşar Barajı İnşaatı
- Afşar- Bağbaşı Derivasyon Kanalı İnşaatı
- Hotamış Depolaması İnşaatı
- Mavi Regülatörü ve Apa Hotamış İletim (AHİ) Kanalı İnşaatı
- Seydişehir Suğla Cazibe Sulaması
- Seydişehir Cazibe Sulaması
- Konya- Beyşehir Damlapınar Barajı
- GÖL_SU Projesi

2011 yılında kurulan KOP İdaresi, bölge içi ve Türkiye'deki diğer bölgelerle gelişmişlik farklarını ortadan kaldırma yolunda hizmet etmektedir. KOP İdaresi 2012 yılında kısa vade hedefleri içeren bir KOP Bölgesi Eylem Planını hazırlayıp Kalkınma Bakanlığı'na sunmuştur. Bölgesel aktörlerin etkin katılımlarını sağlamak amacıyla Aksaray, Karaman, Konya ve Niğde illerini kapsayan KOP bölgesinde il çalışma grupları oluşturulmuş ve çalışma gruplarının proje ve program önerileri alınmıştır. Bölgemizde su kaynaklarının etkin kullanımı ve tarımsal-kırsal kalkınmaya öncelik verilen KOP Eylem Planı'nda turizm, sanayi-ticaret, ulaştırma-lojistik, eğitim, sağlık gibi sektörlerle dair yatırım, proje öneri ve teklifleri de plana dahil edilmiştir. Bu çerçevede hazırlanan KOP eylem planı bölgenin yatırım cazibesini artıracak bir çalışmadır. Tarım ve kırsal kalkınma ile birlikte diğer sektörlerde yatırım fırsatı sunacak eylem planı bölgemizin 2023 vizyonuna büyük katkı sağlayacaktır.

2. ULAŞIM İLE İLGİLİ PROJELER

Ekonomik açıdan Türkiye'nin gelişmiş kentlerinden biri olan Konya, doğal ve tarihsel zenginliklerinin yanında ülkemizin en önemli sanayi kentlerinden de biridir. İlimizin sanayi ve ticaretinin gelişmesi noktasında ulaşım altyapısı büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle de şehrimizi ulaşım alanında önemli bir merkez haline getirebilmek amacıyla karayolu ve demiryolu ulaşımına ilişkin birçok proje yürütülmektedir. Bu projeleri şu şekilde sıralayabiliriz;

2.1. KARAYOLU ULAŞIMI

Karayolları 3. Bölge Müdürlüğü'nün Konya İli sınırları içerisinde 1.421 km devlet, 1.631 km il yolu olmak üzere toplam 3.052 km yol ağı bulunmaktadır. Bu yolların 2.910 km'si asfalt kaplamalı olup, 142 km'si diğer yollardır.

2.1.1. Bölünmüş Yolların Tamamlanması

Konya ilinde yapımı planlanan bölünmüş yol uzunluğu 990 km olup, 2011 yılı sonuna kadar 832 km'lik kesim, 2012 yılında bugüne kadar 33 km'lik kesim olmak üzere toplam 865 km'lik kesim tamamlanmış ve trafiğe açılmıştır. Geri kalan 125 km'lik yolun tamamında bölünmüş yol yapımı çalışmalarına devam etmektedir.

Konya İlinde Tamamlanarak Trafığe Açılan Bölünmüş Yollar:

Konya- Ankara Yolu	155 Km
Konya- Afyonkarahisar Yolu	216 Km
Konya- Ereğli-Ulukışla Ayr. Yolu	173 Km
Konya- Karaman-5. Bl. Hd. Yolu	137 Km
Konya- Aksaray Yolu	135 Km
Aksaray- Ereğli Ayr.- Ulukışla AYr. Yolu	46 Km

Konya İlinde Yapım Çalışmaları Devam Eden Bölünmüş Yollar:

Konya- Seydişehir- 13. Bl. Hd.	133 Km
Konya- Beyşehir	93 Km

Konya İlinde 2012 Yılında 16 Ekim İtibari İle Trafığe Açılan Bölünmüş Yollar:

Konya- Seydişehir- 13. Bl. Hd.	18,5 Km
Beyşehir- Derebucak Yolu	9 Km
Polatlı- Yunak- Akşehir Yolu	4,7 Km
Hüyük- Argıthanı Yolu	0,7 Km
TOPLAM	33 Km

Konya – Seydişehir- 13. Bl. Hd. ve Konya- Beyşehir yollarında ise bölünmüş yol yapımı çalışmalarına devam edilmekte olup, 2013 yılında bu çalışmaların tamamlanması hedeflenmektedir.

2012 yılında (Konya-Karaman) Ayr- Belören- Hadim Yolu tek platformlu yol olarak tamamlanarak trafiğe açılmıştır. Ayrıca 2012 yılında yapım çalışmalarına başlanan;

- Akşehir-(Yalvaç- Şarkikaraağaç) Ayr.
- Polatlı- Yunak- Akşehir
- (Beyşehir- Şarkikaraağaç) Ayr.- Hüyük- Argıthanı
- (Beyşehir- Yenişarbademli)Ayr- 13. Bl. Hd. (Cevizli)
- (Konya- Seydişehir) Ayr.- Akören- Bozkır
- (Konya- Beyşehir) Ayr. – Yenidoğan- Hüyük
- (Seydişehir-Akseki) Ayr.- Bozkır
- (Karapınar-Ereğli) Ayr.- Emirgazi
- (Yunak-Polatlı) Ayr.- Çeltik- Gökpınar-4. Bl. Hd
- (Beyşehir-Derebucak) Ayr.- Yenişarbademli- 13. Bl. Hd. (Kurucuova)
- Ilgın- Aşağıçiğil- (Konya- Beyşehir) DYA

yollarında 2013 yılında çalışmalara devam edilecektir.

2.1.2. Konya Çevre Yolu

Şu anda Konya'nın mevcut çevre yolu şehir içinde kalmış, ana cadde hâline gelmiştir. Hem şehir içi trafik sıkışıklığına neden olmakta hem de kazalara sebebiyet vermektedir. Konya şehir içi trafiğinin rahatlaması için dış çevre yolu yapımı büyük önem arz etmektedir.

Bugün itibariyle 865 kilometre bölünmüş karayoluna sahip olan Konya'da, şu an yer alan çevre yolu ihtiyacı karşılamadığı için, 114 kilometre uzunluğundaki yeni bir çevre yolu projesi üzerinde çalışılmaya başlanmıştır.

Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından 2020 Nazım İmar Planına alınan Konya 2. Çevre yolunun projesi 2007 yılında 129 km olarak planlanmıştır. Çevre Yolu için Revize Proje yapımı planlanmış olup, bu projede yolun uzunluğu 114 km olarak öngörülmektedir. Projenin 2013 yılı yatırım programına alınması beklenmektedir. Projenin yapımına başlanması halinde 3 veya 4 yıl gibi bir sürede çevre yolunun bitmesi öngörülmektedir.

Bu yolun yapılması halinde Konya ilinin devlet yolu çıkışlarının tamamı birbirine bağlanmış olacaktır. Maliyeti yaklaşık 500 milyon TL'yi bulacak olan çevre yolu, Konya'nın ulaşım sorununu rahatlatarak, vatandaşların daha kısa sürede ev ve işyerlerine varmasını sağlayacaktır.

2.1.3. Konya'ya Ulaştırma Bölge Müdürlüğü Kurulması

Konya, coğrafi şartları ve sahip olduğu imkanlar açısından nakliye ve lojistikte önemli bir bölgedir. Kuzey güney ve doğu batı bölgeleri arasındaki geçişlerde adeta bir lojistik kavşak konumundadır. Bölgemizde sanayi sektörünün güçlü yapısı ve beraberinde lojistik hizmetleri konusunda sürdürülen Lojistik Merkezi Projesi, Konya-Karaman-Taşucu demir yolu yük taşımacılığı projesi gibi girişimler ile bölge önemli bir lojistik üssü haline gelmektedir. Konya merkez ve ilçelerinde nakliye faaliyetleri oldukça yoğundur. Özellikle Cihanbeyli, Kulu ve Yunak bölgeleri nakliyecilerden müteşekkildir.

İlimizde Ulaştırma Bölge Müdürlüğü olmadığı için K belgesinin C'ye, K1'in K2'ye, K2'nin K1'e dönüşüm işlemlerinde ve belge devirlerinde vatandaşların Ankara'ya bizzat gitmeleri gerekmektedir. Bu vatandaşlarımız ve işletmelerimiz için artı külfet, maddi manevi ciddi bir değer kaybıdır.

Bu çerçevede, güçlü bir potansiyele sahip olan Konya'da Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nün kurulması vatandaşların ve işletmelerin faaliyetlerini daha hızlı ve etkin yapabilmeleri açısından büyük önem arz etmektedir.

2.2. DEMİRYOLU ULAŞIMI

2.2.1. Demiryolu Yatırımları

Konya demiryolu ulaşımı 2012 yılı yatırımları için 39.687 Bin TL ödenek tahsis edilmiş ve 16.024 bin TL gerçekleşme sağlanmış olup; bu kapsamda programa alınan önemli yatırımlardan bazıları aşağıda sunulmuştur;

- Konya Gar çevresinin 2 m yüksekliğinde seperatör ile emniyet altına alınması
- Konya Gar sahasında otopark alanı olarak düzenlenecek alanların kilit parke kaplama yapılması ile iç ihata demirlerinin yerine monte edilmesi
- Ereğli Gar sahası için 1.600 m Aydın tipi ihata yapılması
- Çavuşoğlu İstasyon binası çatısının tadilatı
- Kaşınhan İstasyonu yükleme boşaltma alanlarının genişletilmesi
- Konya- Yenice hattı Konya- Karaman arası 80 km mevcut yolun üstyapı iyileştirmesi
- Konya- Yenice hattı Karaman-Ulukışla arası 70 km mevcut yolun üstyapı iyileştirilmesi
- Konya- Yenice hattı Konya- Karaman arası km 69+450-920, 87+500-88+500 arasında beton kanal yapılması
- Konya- Yenice hattı Konya- Karaman arası 20.000 m ihata yapılması
- Konya Gar ve peronlarına kamera sistemi takviyesi
- Çumra Şeker Fabrikası iltisak hattının uzatılması ve mevcut yolun yenilenmesi
- Horozluhan İstasyonu hat tevsiatı
- Konya Depo Müdürlüğüne akaryakıt tesisi kurulması
- Konya Buğday Pazarı Mevkine Yüksek Hızlı Tren Garı uygulama projelerinin hazırlanması

Antalya- Konya- Aksaray- Nevşehir- Kayseri hızlı tren projesinin avan proje çalışmaları Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü tarafından devam ettirilmektedir.

Konya - Ankara Hızlı Tren Hattı: Sincan - Ankara arasındaki kısmın Şubat 2011'de alt yapının iyileştirilmesine yönelik sözleşme imzalanmış olup, sözleşmede taahhüt edilen tamamlanma süresi 420 gün olarak belirtilmiştir.

Konya – Eskişehir Hızlı Tren Hattı: Bilgisayar programının uyumlaştırılmamasından dolayı hala faaliyete başlayamamıştır. 2013 yılı itibariyle bu sorunun giderilerek Konya-Eskişehir Hızlı Tren hattının faaliyete geçmesi öngörülmektedir.

Konya Lojistik Merkezi: Kayacık Mevkiinde 1.000.000 m²'lik alan üzerinde kurulması planlanan Konya Lojistik Merkez yatırımının 2015 yılında tamamlanması hedeflenmektedir. Toplam alanın 300.000 m²'si kamulaştırılmış, 700.000 m² alanın kamulaştırma çalışmaları devam etmektedir. Kamulaştırma bedelleri tespit edilmiş olup, hak sahiplerine ödeme yapılmıştır. Lojistik merkezin uygulamaya esas projeleri hazırlanmakta olup, 1/1000 ölçekli nazım imar planı onaylanması için Belediye Başkanlığına iletilmiştir. 1/1000 uygulama imar plan çalışmaları belediye tarafından sürdürülmektedir.

2.2.2. Büyük Anadolu Lojistik Organizasyonlar (BALO) Projesi

Büyük Anadolu Lojistik Organizasyonlar (Balo) Projesi, yük taşımacılığında tıkanıklığa neden olan İstanbul'u, Bandırma ve Tekirdağ arasında tren feribotu işletmek yoluyla bypass ederek, limanlara yakın olmayan Anadolu'nun üretim merkezlerini, demiryoluyla, Orta Avrupa'ya, doğrudan bağlamayı amaçlamaktadır.

Proje, Büyük Anadolu Lojistik Organizasyonlar A.Ş. tarafından yürütülmektedir. Proje ortakları arasında TOBB, TOBB'a bağlı bazı Oda ve Borsalar, Umumi Mağazalar Türk A.Ş. (UMAT) ve Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği İktisadi İşletmesi (UTİKAD) farklı hisse oranları ile yer almaktadır.

Balo projesi ihracatının %38'ini Avrupa'ya yapan Konya için çok önemlidir. Proje faaliyete geçtikten sonra Avrupa'da daha fazla noktaya ulaşılmasıyla bu etkinliğimiz daha da artacak ve bu sayede bölgesinde önemli tarım, sanayi ve ticaret potansiyeli olan Konya'nın gelişimine önemli katkı yapacaktır. Balo Projesi ile Konya'nın bu dinamizm ve potansiyeli harekete geçecektir.

2.2.3. Mevcut Demiryolu Hatlarının İyileştirilmesi

Konya ile Karaman arasındaki demiryolu trafiğini hızlandıracak olan **Konya-Karaman II. Hat Demiryolu Projesi**'nin yapımına 2014 yılında başlanacaktır. Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) süreci başlayan proje, 2017 yılında tamamlanacaktır.

TCDD 6. Bölge Müdürlüğü tarafından yapılması planlanan proje ile mevcut Konya Karaman demiryolu hattına paralel bir hat daha eklenecektir. Tamamlanacak proje ile mevcut Konya-Karaman demiryolu hattında 19 olan sefer sayısı 34'e yükseltilecektir. Buna göre, 15 olan yük sefer sayısı da proje sonunda 20'ye çıkmış olacaktır.

Mersin Limanı ve serbest bölgesine her türlü tahditten uzak, hızlı bir şekilde özellikle **konteynır taşımacılığına** müsait çift hatlı bir alt yapının Konya'da oluşturulması elzemdir.

Konya-Mersin arasında Yenice istasyonundan aktarmalı olarak yapılan yolcu ve yük taşımacılığı, Ulukışla-Yenice arasında mevcut hat kapasitesinin dolu olması sebebiyle gecikmeli olarak yapılabilmekte, söz konusu hattın, Toros dağlarını geçilen yerde olması yaşanan sıkıntıları artırmaktadır. Bu soruna köklü bir çözüm getirmek için Toprakkale-Adana-Mersin ve Yenice-Ulukışla-Boğazköprü hattını sinyalli hale getirecek çalışmalar bitirilmelidir. Sinyalizasyon kapsamında söz konusu kesimin telekomünikasyon sistemi de yenilenmelidir.

2.2.4. Modern Tren Garının Yapımı

Hali hazırda mevcut tren garı, yük ve yolcu taşımacılığında yetersiz kalmaktadır. Bu kapsamda, Konya'ya yeni ve modern bir tren garının yapılması gerekmektedir.

2.3. HAVAYOLU ULAŞIMI

Tarım, sanayi ve ticarete Türkiye'nin en dinamik şehirleri arasında yer alan Konya'da 2011 yılında 170 ülkeye ihracat gerçekleştirilmiştir. İş adamlarının ticaret yapabilmesi için dünyanın dört bir yanına yani uluslararası pazara açılması gerekmektedir. Sadece Konyalı firmalar için değil, kente gelecek yatırımcılar için de sivil bir havaalanı şarttır. Ekonomik çevrenin temsilcileri, mevcut havaalanının, Konya'nın dünyadaki konumuna yakışmadığını ve yeterli olmadığını defalarca dile getirmiştir. Çünkü yeni yatırımların kente gelebilmesi için hava ulaşımı büyük önem taşımaktadır.

Yıllardır 5 bin 400 metrekare gibi dar bir alanda hizmet veren Konya Hava Limanı Terminal Binası, 2012 yılı Ağustos ayında başlayan çalışmalarla genişletilmeye başlanmıştır. 700 gün içinde bitirilmesi planlanan çalışmayla hava limanının kapasitesi 23 bin 640 metrekareye çıkartılacaktır. Konya Havalimanı terminal binası 13 Ocak 2014'te hizmete girecektir. Terminal binası 45 milyon lira harcanarak, 5 bin 400 metrekareden 23 bin 640 metrekareye çıkarılacaktır.

2011 yılında yapılan hava limanı terminal binasının ihalesi, ihaleye katılan firmanın mahkemeye gitmesi nedeniyle iptal edilmişti. Bu da terminal binasının bir yılının heba olmasına neden olmuştu. Bu yıl ihalenin tekrar yapılmasıyla birlikte terminal binasının da çalışmalarına başlanmıştır. İhalesi yapılan 24 bin 175 metrekarelik yeni terminal binası ile yılda 1 milyon olan yolcu kapasitesinin 3 milyona çıkması öngörülmektedir.

2.3.1. Sivil Havaalanı

Konya'daki mevcut havaalanı ve hava ulaşımı bugün için oldukça yetersizdir ve hava ulaşımı konusunda sıkıntılara sebep olmaktadır. Konya havaalanında kullanılan ILS (Aletli İniş Sistemi) MODELİ CAT 1 versiyonudur ve ancak 500-550 metreye kadar görüş açısı sağlayabilmektedir. Konya'daki CAT cihazının görüş mesafesinin düşük olmasının en önemli nedeni askeri havaalanıdır. Havaalanında uçakları ilk çalıştığı sırada verdiği egzozu dağıtmak için beton direkler yapılmıştır. Bu beton direkler ise cihazın anten açısını kısaltmıştır. Bu nedenle de uçaklarımız CAT cihazının görüş mesafesini tam olarak alamamakta ve özellikle sisli havalarda havayolu trafiğinde ciddi aksamalara sebep olmaktadır. Bu çerçevede bizim önerimiz mevcut askeri havaalanının Karapınar çevresine nakledilerek, merkezdeki havaalanını sivil havaalanına dönüştürmektir.

Diğer bir alternatif de Konya ile bir bütünlük arz eden Aksaray ve Karaman illerine de hitap edecek bir sivil havaalanı yapılmasıdır.

Aynı zamanda bu sivil havaalanı uluslararası uçuşların yanında her türlü tarım, kargo taşımacılığı, dolmuş uçak uçuşlarına açık sivil havaalanı olmalıdır.

2.3.2. Ek Seferlerin Konulması

Bugün Konya'dan sadece İstanbul'a seferleri bulunmaktadır. Konyalı işadamları bazı Büyükşehirlere de iç hat seferleri düzenlenmesini istemektedir. Bu çerçevede İzmir ve Gaziantep'e de seferler konulmalıdır. Ayrıca Konya'nın ihracat potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda, Konya'dan yurtdışına uçak seferlerinin başlatılması büyük önem taşımaktadır.

3. 4. ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ İLE İLGİLİ SON DURUM

Tahsis edilecek parseller için yazılı ve görsel basın yolu ile ilanlara çıkılmış, ön başvuru ve kesin başvurular olmak üzere firmalardan kendi işletmeleri ile ilgili başvuru sahiplerinin başvuru dosyaları incelemeleri tamamlanmıştır. İncelemeler sonucunda değerlendirmeler Konya Sanayi Odası ile birlikte yapılarak ön tahsis hakkı kazananlar belirlenmiş ve Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü'ne çağrılarak konu ile alakalı kendilerine bilgi verilmeye başlanmıştır. Alt yapı ihale süreçleri de tamamlanmış, konuyla ilgili çalışmalara devam edilmektedir.

2013 Yılı Yapılacak Çalışmalar

- 4. Kısım genişleme alanı kanalizasyon, yağmursuyu ve yol alt yapı inşaat işlerine 2013 yılında devam edilecek,
- 4. Kısım içme suyu, doğalgaz alt yapı işleri,
- Arıtma tesisi kapasite artışı için ek bina yapımı,
- Yurt binası yapım işi,
- Kreş binası yapım işi,
- 4. Kısım çevresine güvenlik tel çiti yapılması gerçekleştirilecektir.

4. EĞİTİM ALANINDAKİ PROJELER

Türkler Anadolu'yu yalnız silah ve askeri güçle değil, ilim ve irfanla da fethetmişlerdir. Türkler yerleştikleri yerlerde eşsiz sanat eserleri meydana getirmişler, saraylar, camiler, medreseler, kütüphaneler kurmuşlardır. Bu müesseselerin gelişip zenginleşmesi ve devamlılığının sağlanabilmesi için de vakıflar oluşturmuşlardır. Bu şekilde eğitim ve kültür kurumlarıyla zenginleşen Anadolu ve onun başşehri Konya, tarih boyunca etrafına ilim saçan bir merkez olmuştur.

4.1. Konya Mesleki Eğitim Merkezi Projesi

İş dünyasının nitelikli yetişmiş personele ihtiyacı olması, niteliksiz işgücünün ve işsizlik oranının gün geçtikçe artması, özel sektör-okul işbirliğinin yeterince gelişmemesi, okullarda gösterilen pratik uygulamaların özel sektörün istediği düzeyde olmaması Konya'da bir Mesleki Eğitim Merkezi kurulmasının gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Bu çerçevede Konya Mesleki Eğitim Merkezi'nin Mevlana Kalkınma Ajansı'nın GÜdümlü projeleri kapsamında Konya Ticaret Odası önderliğinde ve Konya Büyükşehir Belediyesi, Konya İl Özel İdaresi, Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü, KOP Bölge Kalkınma İdaresi, Konya Ticaret Borsası, Konya Sanayi Odası, Konya Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği'nin ortaklığında kurulması planlanmaktadır. Merkezin projelendirme faaliyetlerinin 2013 yılında tamamlanması öngörülmektedir.

4.2. Üniversitelerin Projeleri

İlimizde şu anda 2'si devlet, 2'si de vakıf üniversitesi olmak üzere 4 üniversite bulunmaktadır. Mevcut üniversitelerimizin şehrimizin gelişimine büyük katkıları olduğu göz önünde bulundurulduğunda, yeni üniversitelerin açılması Konya'nın eğitim başkenti haline gelmesini sağlayacaktır.

İlimizdeki Üniversitelerin 2013 Yılı Projeleri:

- Selçuk Üniversitesi, 2013 yılında yatırımlarına devam ederek, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu binası, Merkezi Araştırma Laboratuvarı, Kampüs Altyapı faaliyetlerini tamamlanacak,
- Müze İnşaatına ve kafeterya İnşaatına devam edilecek ve büyük onarım ve tadilatlar yapılacaktır.
- Yeni kurulacak olan Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi kampüsünde eğitim, öğretim faaliyetlerine başlanabilmesi için gerekli derslik ve idari birim inşaatlarının temeli 14.10.2012 tarihinde atılmış olup 22.10.2013 tarihinde tamamlanması öngörülmektedir.
- KTO Karatay Üniversitesi, 2013 yılı için 2. Eğitim bloğu ve sosyal tesis binasının ihalesi gerçekleştirilmiş, yurt yapımı için de çalışmaları devam etmektedir.
- Mevlana Üniversitesi, 2013- 2014 Eğitim Öğretim yılında Aydınlık mevkiinde 42.500 m² kapalı alana sahip inşaatı devam eden, 400 yatak kapasiteli Mevlana Üniversitesi Hastanesi inşaatını tamamlayacaktır.

4.3. UMEM Beceri'10 Projesi

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi (TOBB-ETÜ) ve İŞKUR arasında imzalanan protokol kapsamında 2010 yılında ilk olarak sanayi sektöründe uygulanmaya başlanan "Uzmanlaştırılmış Meslek Edindirme Merkezi (UMEM) Beceri"10" projesi, Konya'da 2011 yılı Şubat ayında başlamıştır. Bugüne kadar sanayi ve hizmet sektörlerinde 16 farklı alanda 35 kurs düzenlenmiş ve 401 kişi mezun olmuştur. Mezun olanlardan 177 kişinin istihdamı sağlanmıştır. Mezun olan kursiyerlerin istihdam edilme oranı %42'dir. UMEM Beceri'10 projesi kursları ilimizde 2013 yılında da verilmeye devam edilecektir.

4.4. Tarım Üniversitesi Kurulması

Tarım sektörü ilimizin önemli sektörleri arasındadır. Şehrimizin tarım alanında bir ihtisas şehri haline getirilmesi amacıyla ilimize bir tarım üniversitesinin kurulması gerekmektedir. Bu üniversitede tarım ekonomisi, tohumculuk, genetik bilimler, tarım işletmesi gibi tüm tarım açılımlı alanlarda derslerin verilmesiyle bu alanda uzmanlaşma sağlanmalıdır.

Türkiye'deki tarımsal üretimin %10'unu kendi başına karşılayan Konya'nın tarımsal alanda ihtiyaç duyduğu ar-ge ve inovasyon çalışmalarını yapmak üzere tarım alanında daha çok araştırma üzerine odaklanmış bir tarım üniversitesi kurulması gerekmektedir.

Araştırma-geliştirmeye odaklanacak bu üniversite ile birlikte hem tarımsal üretimde yenilikçi uygulamalar çiftçiler tarafından hayata geçirilecek hem de tarımsal anlamda verimlilik artışı sağlanarak daha verimli bir tarımsal üretim gerçekleştirilecektir.

5. ENERJİ ALANINDAKİ PROJELER

5.1. Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi

Ülkemizde geçen yıl yürürlüğe giren kanun ile birlikte 500 kW enerjeye kadar üretimde, enerji üretim lisansına ihtiyaç duyulmamaktadır. Bahsi geçen iznin 1000 kW'ya çıkarılması planlanmaktadır.

Bakanlar Kurulu'nun 16.07.2012 tarih ve 2012/3574 sayılı Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi kurulması kararı 08.09.2012 tarih ve 28405 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup, bu çerçevede Endüstri Bölgeleri Kanununun 3 üncü ve Endüstri Bölgeleri Yönetmeliği'nin 39 uncu maddesine istinaden Konya Sanayi Odası bünyesinde "Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi" İşletme Müdürlüğü kurularak hizmete başlamıştır.

Karapınar ilçesi ekonomik olarak zayıf bir bölge olmakla birlikte, toprakları tarıma uygun olmayan ve güneş ışığının da yüksek seviyede olmasından dolayı güneş enerjisi üretiminde ciddi potansiyele sahip bir bölgedir. Bu bölgede yapılacak yatırım ile hem bölge insanının kalkınması sağlanacak hem de tarım yapılamayan araziler ekonomiye kazandırılacaktır.

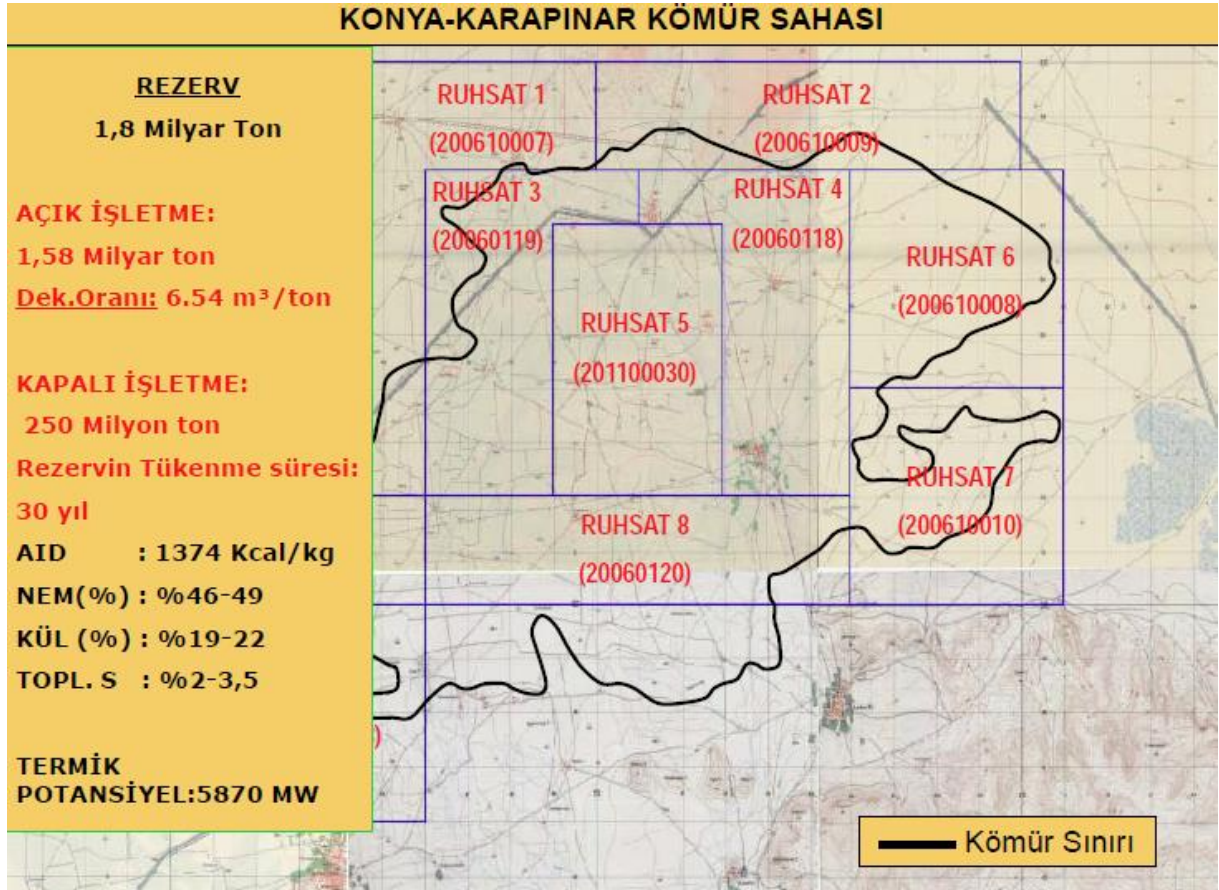
5.2. Karapınar Termik Santrali Projesi

Konya bölgesinde Konya'yı besleyebilecek büyük bir enerji santralinin olmaması enerji sıkıntısına yol açmaktadır. Bu olay üretim üssü olan Konya'nın sanayisine zarar vermektedir.

İthal enerji faturası 70 milyar dolara dayanan Türkiye'nin enerji açığını iç kaynaklardan karşılamak üzere yeni projeler devreye sokulmaktadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı linyit kömürü yataklarını termik santral kurmak şartıyla özel sektöre devretmektedir.

Bu kapsamda özel sektörün işletmesine devredilecek linyit yataklarından birisi de Karapınar'da bulunmaktadır. Maden Teknik Arama Enstitüsü Konya-Karapınar Kömür Sahasında 4 yıldır yaptığı çalışmalarını tamamlamış ve Elektrik Üretim Anonim Şirketi'ne (EUAŞ) devretmiştir. EUAŞ'ın da 2013'ün ilk yarısında ihaleye çıkması beklenmektedir.

Karapınar'daki rezerv, Türkiye'nin en önemli kömür rezervlerinden birisidir. 1,835 milyar ton bir kömür rezervi, şu an ruhsatlandırılmış durumdadır. Türkiye'de şu anda kömürden elde edilen kurulu elektrik gücü 8.700 MW. Karapınar'ın ise 5.870 MW termik santral potansiyeli bulunmaktadır. Yani kurulacak tesislerle bugüne kadar Türkiye'de kömürden elde edilen enerjinin yarısından fazlasını Karapınar'da üretme imkânı mevcuttur.

Maden çıkarma işlemlerinde yaklaşık 2 bin kişiye iş olanağı sağlanacağı öngörülmektedir. Özellikle santralde çalışacak işçilerin büyük bölümü dışardan olacağı göz önünde bulundurulduğunda Karapınar büyük miktarda göç alacaktır.

Karapınar'a kurulması planlanan tabiat, çevre ve ekolojik değerlere duyarlı Ultra Süper Kritik Termik Santraller, son teknoloji ile donatılarak çevre dostu santraller olarak imal edilecektir. Bu nedenle Karapınar çevresel açıdan hiç bir sorun teşkil etmeyecektir.

Karapınar'da kurulacak santrallerin enerjide dışarıya bağımlı olan Konya ekonomisini önemli ölçüde rahatlatacağı düşünülmektedir.

6. AR-GE VE İNOVASYON ALANINDAKİ PROJELER

6.1. Konya Bilim Merkezi Projesi

Türkiye'nin ilk Bilim Merkezi TÜBİTAK desteğiyle Konya'da hayata geçirilmektedir. İnşaatı devam eden ve 2013 yılında hizmete girmesi planlanan Merkez, Konya Organize Sanayi Bölgesi'nde 99 bin 347 metrekarelik bir arazi üzerinde toplam 26 bin 248 metrekarelik kapalı alanda kurulacaktır.

Bilim Merkezi için Konya Ticaret Odası, Konya Sanayi Odası, Konya Ticaret Borsası, Konya Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü ve Konya İl Özel İdaresi ortaklığında bir şirket kurulmuştur ve faaliyetler ortaklar tarafından idare edilmektedir.

6.2. Konya Bölgesel İnovasyon Merkezi Projesi

Türkiye'nin bölgesel anlamdaki ilk inovasyon merkezi olan Konya Bölgesel İnovasyon Merkezi çalışmaları devam etmektedir. Konya Bölgesel İnovasyon Merkezi, MEVKA'nın desteği, KSO'nun yürütücülüğünde; Konya Ticaret Odası, Konya Ticaret Borsası, Konya Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü, Konya Avrupa Birliği İş Geliştirme Merkezi, Selçuk Üniversitesi İleri Araştırma ve Uygulama Merkezi ile Necmettin Erbakan Üniversitesi ortaklığında hayata geçecektir.

Konya Organize Sanayi Bölgesi'nde 20 bin metrekarelik alanda kurulacak olan merkezde, Yenilenebilir Enerji Teknolojileri Merkezi, Küme Koordinasyon Merkezi, Kuluçka Merkezi, Tasarım ve Proje Merkezi, Mesleki Yeterlilik Merkezi, Üniversite-Sanayi İşbirliği Merkezi ile uygulama laboratuvarları yer alacaktır.

7. SAĞLIK ALANINDAKİ PROJELER

Anadolu'nun merkezinde bulunan ilimiz, bugün birçok sektörde söz sahibidir. Son yıllarda sağlık sektöründeki hızlı gelişim, yatırımları, hizmet kalitesi, Türk ekonomisine ve istihdama olumlu katkılarıyla da dikkatleri üzerine çekmeye devam etmektedir. Şehrimizde bulunan devlet ve özel sağlık kurumları çağımızın gerektirdiği şartlarda ekipman ve teknolojilerle AB standartlarında hizmet vermektedir. Bu çerçevede Konya sağlık sektöründe kendisini yenilemeye devam etmektedir.

Tesisin Adı	Karakteristiği	Açıklama
Akşehir Devlet Hastanesi	200 yataklı	2013 yatırım programında yer almaktadır
Karapınar Devlet Hastanesi	50 yataklı	2013 yatırım programında yer almaktadır
Numune Hastanesi	500 yataklı	2013 yatırım programında yer almaktadır

Seydişehir Devlet Hastanesi	75 yataklı	2013 yatırım programında yer almaktadır
Ilgın Devlet Hastanesi	100 yataklı	2013 yatırım programında yer almaktadır
Ereğli Devlet Hastanesi	200 yataklı	2013 yatırım programında yer almaktadır
Karatay Bölge Hastanesi	800 yataklı	2013 yatırım programında yer almaktadır
Çumra Devlet Hastanesi	50 yataklı	2013 yatırım programında yer almaktadır
Çeltik Entegre Hastanesi	5 yataklı	2013 yatırım programında yer almaktadır
Altınekin Entegre Hastanesi	10 yataklı	2013 yatırım programında yer almaktadır
Emirgazi Entegre Hastanesi	5 yataklı	2013 yatırım programında yer almaktadır
Beyşehir Devlet Hastanesi	150 yataklı	2013 yatırım programında yer almaktadır
Yüksek Güvenlikli Adli Psikiyatri Hastanesi	100 yataklı	Selçuklu ilçesinde yapılması planlanmaktadır.

Kaynak: Konya Sağlık İl Müdürlüğü

Son dönemde sağlık sektöründeki en büyük yatırım hiç kuşkusuz Numune Hastanesinin yenilenme çalışmasıdır. Konya Numune Hastanesi'nin fiziksel şartlarının iyileştirilmesi ve daha kaliteli sağlık hizmeti sunulması amacıyla, eski hastane binasının yıkılarak, yerine modern bir hastane binasının yapılmasına karar verilmiştir. Bu projeye hemen bitişiğinde bulunan Hekim Evi ile Faruk Sükan Doğum ve Çocuk Hastanesi de dâhil edilmiştir. Böylece yeni projedeki 20 bin metrekare kapalı alanı bulunan hastanenin 85 bin metrekaresi kapalı olmak üzere toplam 125 bin metrekare alana çıkarılmıştır. Proje kapsamında Hekimevi ve iki hastane yıkılmış olacak, ancak yeni hastane mevcut hastanenin 5 katı büyüklüğünde olacaktır. 500 yatak kapasiteli modern bir hastane yapılacaktır. Proje kapsamında, tek kişilik odalar, modern laboratuvar merkezleri, toplantı salonları ve idari binaları ile akıllı hastanenin 25 Ekim 2014 tarihinde hizmet vermeye başlaması öngörülmektedir.

Sağlıkla ilgili projeler noktasında Konya için önemli konulardan biri de sağlık turizmidir. Kaplıca ve hamamlarıyla dikkat çeken Konya'nın Ilgın İlçesi, birçok yerli turistini ilgisini çekmektedir. Ilgın'ın doğusunda ve belediye sınırları içinde yer alan Ilgın kaplıcaları bünyesinde barındırdığı zengin mineral ve vitaminlerle bir çok hastalığı geçirmektedir.

Potasyum, Sodyum, Amonyum, Kalsiyum, Magnezyum, Demir, Alüminyum, Klorür, Nitrat, Sülfat ve Hidrokarbonat gibi kimyasal özellikleri için de taşıyan şifa kaynağı kaplıca suları berrak, renksiz ve kokusuzdur. Ayrıca su az miktar da tuz ihtiva etmesi ile dünyanın tanınmış sularına benzediği bilinmektedir.

İlgın'daki termal turizmin tanıtımının daha iyi yapılarak bu potansiyelin iyi bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca termal turizme önümüzdeki yıllarda yeni yatırımlar yapılarak bu alana daha fazla turist çekilmelidir.

8. KÜLTÜR VE TURİZM ALANINDAKİ PROJELER

İnsanlık tarihinin ilk yerleşim yerlerinden biri olan ve tarih akışı içerisinde birçok medeniyetin izlerini bağrında taşıyan eski Selçuklu başkenti Konya, bölgesindeki doğal güzellikleri ve tarihi mekânlarıyla her geçen yıl biraz daha turizme kazandırılan önemli bir potansiyeli barındırmaktadır.

Konya, inanç ve kültür turizminin yanında alternatif turizm açısından da önemli bir konumda bulunmaktadır. Bu çerçevede doğa turizmi, mağara turizmi, sağlık turizmi, av turizmi ve kongre turizmi için Konya'nın sahip olduğu potansiyel göz önünde bulundurulursa, Konya'nın turizminin ne kadar gelişebileceği anlaşılabilir.

2012 yılında Konya'da kültür ve turizmin gelişmesine yönelik önemli projelere başlanmıştır. Bu projeler şunlardır:

8.1. Selçuklu Kongre Merkezi

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2023 Turizm Strateji planında yer alan Kongre Turizmi Potansiyeli taşıyan 15 ilden birisi de Konya'dır. Yatırım ve tanıtımların bu yönde yoğunlaştırılması ile şehrimize önemli bir katma değer sağlanacaktır.

Bu çerçevede Konya'da geliştirilen en önemli proje Selçuklu Kongre Merkezi projesidir. Konya'yı marka şehir haline getirebilmek adına önemli bir proje olan Selçuklu Kongre Merkezi, Selçuklu Belediyesi tarafından 38 dönüm arazi üzerinden 35 bin m² kapalı alana sahip olacak ve İstanbul dışına yapılmış en büyük kongre merkezi olacaktır.

Selçuklu Kongre Merkezinin mimarisinde Selçuklular döneminde kullanılan motifleri geliştirerek günümüz çağdaş teknolojisi ile birleştirileceği belirtilmiştir. Merkezin içerisinde toplam 18 adet salon yer alırken, aynı anda 5 bin kişilik kapasiteye sahip olacaktır. Kongre merkezinde 2 bin 200 kişilik kongre ve konser salonu, 800 kişilik tiyatro ve gösteri salonu, 3 adet seminer salonu (25-30 kişilik), 4 adet toplantı salonu (40-110 kişilik), 1 adet VIP toplantı odası, 1 adet VIP süit, 1 adet sinema salonu, 1 adet restoran, 1 adet basın enformasyon odası, 1000 kişilik toplantı ve balo salonu yer alacaktır. Bu salon düğün salonu olarak da kullanılabilir böylece düğünler için oteller dışında da bir salon kazandırılmış olacaktır. Kongre merkezinde ayrıca atölyeler, çocuklar için alanlar, kütüphane gibi fonksiyonların yer alacağı bir yaşam alanı oluşturacak. Düğün ve kongre olmadığı zamanlarda buralara gidilebilecek, toplantılar yapıp yemek yenilenebilecektir. Bunların yanı sıra, 9.500 m²'lik açık, 100 araçlık da kapalı otopark alanı ayrılmıştır. Selçuklu Kongre Merkezinin 2013 yılı sonunda tamamlanması hedeflenmektedir.

8.2. Mevlana Kültür Vadisi Projesi

Mevlana Kültür Vadisi Projesi ile tarihi eserlerin gelecek kuşaklara ulaştırılması için Şehir genelinde restorasyon ve yenileme çalışmaları yapılmaktadır.

Ayasofya ve Topkapı Sarayı'nın ardından Türkiye'de en çok ziyaret edilen 3. müze olan Mevlana Müzesi'nin evresi, Konya Büyükşehir Belediyesi'nin başlattığı Mevlana Kültür Vadisi Projesi kapsamında daha sade ve tarihi Sultan Selim Camisi ve yanındaki Mevlana Müzesi'ni gizleyecek Şekilde büyüyen yüksek ağaçların bulunduğu parkta kapsamlı bir düzenleme yapılmaktadır. Meydandaki alışmalar kapsamında Őadırvan yol kenarından Sultan Selim Camii'nin giriş kapısı karşısına alınacak, aynı zamanda meydanda 7 odak noktası oluşturulacaktır. Bu odaklarda Hazreti Mevlana'nın dünyaca bilinen 7 oğd yer alacaktır.

Yine aynı proje kapsamında, yakınlardaki İl Halk Kütüphanesi ve çevresindeki görüntü kirliliği oluşturan bazı binalar yıkılıp, yanından geçen yol müze kompleksinden uzaklaştırıldı. Bölge, bir kent meydanı haline getirilmiştir.

Mevlana Kültür Vadisi Projesi içerisinde yer alan Tarihi Bedesten arşısı Sağlıklaştırma ve Dönüşüm Projesi kapsamında, toplam 2 bin 687 dükkan ve bağımsız bölüm, 40 sokak bulunmaktadır. 95 bin metrekarelik alandaki projenin toplam kapalı alanı 180 bin metrekaredir. Proje kapsamında 84 sokak cephe düzenlemesi, 7 cadde cephe düzenlemesi yapılmaktadır.

8.3. Konya'ya Dünya Ticaret Merkezi Őubesinin Açılması

Dünya Ticaret Merkezleri Uluslararası ticaret ile ilgili olan zel İşletmeleri ve Kamu Kurumlarını bir araya getirmekte ve temel ticari hizmetler sunarak içinde bulunduğu coğrafyanın ticaretini canlandırmaktadır. Bu nedenle ticareti canlandırmak amacıyla Konya'da Dünya Ticaret Merkezi'nin bir Şubesi açılmalıdır.

Konya'ya açılacak olan Dünya Ticaret Merkezi ile birlikte ticari potansiyel de artacaktır.